

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης Τμήμα
Οικονομικών Επιστημών

Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
"Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Τουρισμού και Πολιτισμού"
Διπλωματική Εργασία

Η μουσική, ως κίνητρο στην αναζήτηση αυθεντικής εμπειρίας
(Εμπειρική διερεύνηση)

Εικόνα 1 Μουσικά όργανα- Κουμουστά

Κωνσταντίνα Γεωργίου Λάμπρου
Επιβλέπων καθηγητής: Θεόδωρος Μεταξάς
Βόλος, 2019

Η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία εκπονήθηκε από εμένα την ίδια και αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις . Επίσης αναφέρω πλήρως όλες τις πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας.

Η υπογράφουσα

Στα παιδιά μου,
Μυρτώ, Γιώργο και Αγγελική,
που υπήρξαν πάντα το δικό μου κίνητρο για να δρω...

Περίληψη

Η μουσική σε όλες τις εκφάνσεις της είναι ένα προϊόν του ανθρώπινου πολιτισμού που έχει ιδιαίτερη σημασία όχι μόνο από αισθητικής πλευράς αλλά και από κοινωνιολογικής σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας και συχνά αποτελεί κίνητρο για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού. Η επιθυμία να έρθει κάποιος σε επαφή με τον αγαπημένο του τραγουδιστή ή μουσικό, να παρακολουθήσει μια συναυλία ή ένα φεστιβάλ αλλά και η δίψα για μάθηση, για τη βαθύτερη και ουσιαστικότερη ενασχόλησή του με τη μουσική, για επαφή με ακούσματα διαφορετικά κ πρωτόγνωρα δίνουν την ώθηση στον άνθρωπο να ταξιδέψει γι' αυτό το σκοπό και ταξιδεύοντας να αποκτήσει γνώσεις, μοναδικές εμπειρίες που θα μετουσιωθούν αργότερα σε πολύτιμες αναμνήσεις. Τα κίνητρα αυτά η παρούσα εργασία προσπαθεί να διερευνήσει και να φωτίσει μέσα από συναντήσεις με ανθρώπους που επισκέφθηκαν τον Ιούλιο του 2019, το Ξηροκάμπι Λακωνίας, για να συμμετέχουν στα εργαστήρια παραδοσιακής μουσικής και χορού, όπου στα πλαίσια του έβδομου μουσικού χοροστασιού, έλαβαν χώρα εκεί.

Λέξεις –κλειδιά

Πολιτισμός, δημιουργικός τουρισμός, μουσική, κίνητρο, αυθεντική εμπειρία

Music as a motive for the quest of authentic experience

Abstract

Music in all its expressions is a product of human civilization and has been particularly important not only aesthetically but socially too throughout history. Moreover it is often a motive for travelling. The desire to watch your favourite singer or musician perform live or go to a concert or festival but also the first for knowledge, for the deepest and more essential occupation with music or coming in touch with different kinds of music that you have never heard before push people to travel and through travelling to gain knowledge and unique experiences which will turn later into valuable memories. These are the motives this paper is trying to look into through interviews with people who visited Xirokabi in Lakonia in July 2019 to participate in workshops on traditional music and dancing which took place there.

Key -words : Culture, creative tourism, music, motivation, authentic experience

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	17
1.1 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	17
1.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	19
1.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	21
1.4 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	28
2.1 ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	28
2.2 ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	32
2.3 ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	39
3.1 ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΩΝ ΦΕΣΤΙΒΑΛ.....	39
3.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ.....	41
3.3 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	44
3.4 ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	49
4.1 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	54
5.1 ΣΚΟΠΟΣ	54
5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ- ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	58
6.1 ΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ.....	58
6.2 ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΦΑΡΙΔΟΣ.....	60
6.3 ΠΕΤΡΟΣ Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΣ (1730 - 1770).....	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	67
7.1 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ.....	67
7.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ.....	68

7.2.1 ΠΡΩΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ- ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩ	68
7.2.2 ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΝΟΤΗΤΑ-ΠΟΙΑ ΑΛΛΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΛΥΠΤΕΙ Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ.....	70
7.2.3 ΤΡΙΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ-ΠΟΙΑ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕ ΤΟΜΕΙΣ ΟΠΩΣ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	71
7.2.4 ΠΟΙΑ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΧΡΟΝΟ	73
7.2.5 Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΥΘΕΝΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	74
7.2.6 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΣΤΗΝ ΕΜΠΕΙΡΙΑ	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	76
8.1 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	76
8.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	84
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	90
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	92

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1	22
Πίνακας 2	26
Πίνακας 3	33
Πίνακας 4	36
Πίνακας 5	38
Πίνακας 6	53

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1	εξ.
Εικόνα 2	57
Εικόνα 3	58
Εικόνα 4	58
Εικόνα 5	59
Εικόνα 6	60
Εικόνα 7	60
Εικόνα 8	61
Εικόνα 9	62
Εικόνα 10	62
Εικόνα 11	62
Εικόνα 12	63
Εικόνα 13	64
Εικόνα 14	65
Εικόνα 15	65
Εικόνα 16	66
Εικόνα 17	68
Εικόνα 18	78
Εικόνα 19	79
Εικόνα 20	83

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

UNESCO: United Nations Educational Scientific
and Cultural Organization

ATLAS: Association for Tourism and Leisure Education and Research

WTO: World Trade Organization

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας τον κύκλο του διατμηματικού μεταπτυχιακού προγράμματος “Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Τουρισμού και Πολιτισμού”, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κύριο Θεόδωρο Μεταξά για την στήριξη και την καθοδήγησή του τόσο στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας όσο και κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου.

Επίσης όλους τους καθηγητές μου, την ακαδημαϊκή χρονιά 2018-2019 για τη μετάδοση των γνώσεων κατά την εισαγωγή σε ένα καινούριο επιστημονικό πεδίο για μένα και την ειλικρινή τους στήριξη καθ’ όλη τη διάρκεια της χρονιάς.

Ευχαριστώ τον κ. Γιάννη Παρηγόρη, που ήταν πάντα πρόθυμος να μου δώσει όσες πληροφορίες χρειαζόμουνα για το Ξηροκάμπι και τα εργαστήρια.

Ευχαριστώ τη Βίβιαν Κωτσάκη και την οικογένειά της, που μου άνοιξαν το σπίτι τους, με φιλοξένησαν και με στήριξαν ώστε να φτάνουμε εδώ μαζί στο τέλος αυτού του ταξιδιού. Ευχαριστώ ακόμη το Μελέτη για την συμπαράσταση και τη ζεστή φιλοξενία στο Πήλιο.

Τέλος, μα πάνω απ’ όλα ευχαριστώ τα τρία μου παιδιά, που αν και είχαν κάποιους αρχικούς ενδοιασμούς γι’ αυτό το εγχείρημα, παρ’ όλα αυτά ανέλαβαν την ευθύνη του σπιτιού όσο έλειπα και κυρίως την ευθύνη του εαυτού τους με τόση συνέπεια που δε θα μπορούσα να’ μια πιο περήφανη γι’ αυτά.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Ένα έργο τέχνης είναι, πάνω απ' όλα ,
 μια περιπέτεια του μυαλού»- Ευγένιος Ιονέσκο

Τί παρακινεί τους ανθρώπους να ταξιδεύουν; Είναι μια συγκεκριμένη ανάγκη που πρέπει να ικανοποιηθεί; Κι αν είναι έτσι, πρόκειται για μια βασική ανάγκη ή όχι; αναρωτιέται ο Mansfeld, το 1992 στο άρθρο του “Από το κίνητρο στο πραγματικό ταξίδι”. Η τουριστική βιβλιογραφία έχει από καιρό αποδεχθεί ότι για την απόφαση ενός ταξιδιού σπάνια υπάρχει μόνο ένα κίνητρο (Crompton and McKay, 1997). Παλαιότερα, κυριαρχούσε η αντίληψη ότι τα μαθηματικά και η οικονομία ήταν εκείνα που καθόριζαν τη λήψη μιας απόφασης για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού, όμως τις τελευταίες δεκαετίες με την συμβολή και άλλων κοινωνικών επιστημών, όπως η ψυχολογία και η κοινωνική ψυχολογία, γίνεται παραδεκτό από τη βιβλιογραφία ότι υπάρχουν και άλλα πεδία που λαμβάνονται υπ' όψιν στη λήψη της απόφασης (Sholz (1983:3) όπως αναφέρεται στον (Mansfeld, 1992)).

Οι τουρίστες ταξιδεύουν, επειδή το θέλουν κι όχι επειδή αναγκάζονται... αυτή η απλή αλλά κύρια οπτική, σχετικά τα ταξίδια, έχει σημασία (Prebensen, Vittersø and Dahl, 2013). Η επιθυμία να ανακαλύψει κανείς τον εαυτό του μέσα από ένα ταξίδι, όπως και η επιθυμία να αποκτήσει καινούριες εμπειρίες, να έρθει σε επαφή με διαφορετικούς ανθρώπους, να βιώσει καινούριες καταστάσεις και να συμμετέχει σε διαφορετικές δράσεις, να προσεγγίσει άλλες κουλτούρες, να γνωρίσει νέους τόπους και να έρθει σε επαφή με τον πολιτισμό τους είναι μερικά από τα κίνητρα πραγματοποίησης ενός ταξιδιού, που έχουν να κάνουν με την επιλογή και την απόφαση κάποιου να περάσει με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τον ελεύθερο χρόνο του.

Το ζητούμενο φαίνεται να είναι η εμπειρία και μέσω αυτής να καλυφθεί μια ανάγκη που ήδη είχε δημιουργηθεί και αποτέλεσε το αρχικό κίνητρο του ταξιδιού. Οι Stamboulis και Skayannis, (2003) αναφέρουν ότι μέχρι τώρα, η τουριστική εμπειρία πρωτίστως σχετιζόταν με την επίσκεψη, το να βλέπει και να ζει σε διαφορετικό τρόπο ζωής, το νέο όμως στοιχείο-εμπειρία προσθέτει μια κάπως περιεκτική περιπέτεια που βιώνει στο σύντομο χρονικό διάστημα που ο τουρίστας ξοδεύει στον προορισμό του. Σύμφωνα με τους Pine και Gilmore(1999), εμπειρίες είναι τα γεγονότα που εμπλέκουν προσωπικά τα άτομα. Σε μια δανέζικη αναφορά (ODA (2006:30) όπως αναφέρεται στους (Mehmetoglu and Engen, 2011) βρίσκουμε τον ακόλουθο ορισμό: η εμπειρία ανατέλλει σε σχέση ή σε μια διαλεκτική σχέση μεταξύ του υποκειμένου και του

αντικειμένου, όπου και τα δύο μαζί θα έχουν αντίκτυπο σ' αυτό που αποκαλούμε εν τέλει εμπειρία. Ενώ οι Pine και Gilmore(1998), αναφέρουν ότι καίριο σημείο είναι η συμμετοχή ή όχι του ανθρώπου και δίνουν τέσσερις κατευθύνσεις στην εμπειρία, από τη μια την ψυχαγωγία και την αισθητική που σχετίζονται με την παθητική συμμετοχή και η εκπαίδευση και τη διαφυγή που σχετίζονται με την ενεργή συμμετοχή (Pine και Gilmore,1998). Όσο οι άνθρωποι απομακρύνονται από το μοντέλο του μαζικού τουρισμού προσπαθούν να προσδώσουν στον ελεύθερο χρόνο τους και κατ' επέκταση στο χρόνο των διακοπών τους αξία και γι' αυτό στρέφονται σε πιο εναλλακτικές μορφές τουρισμού διεκδικώντας μια ουσιαστική και αυθεντική εμπειρία που σε πολλές περιπτώσεις θα τη συν-δημιουργήσουν. Οι ουσιαστικές εμπειρίες ξεπερνούν αυτές που είναι απλά αξέχαστες, και σχετίζονται με το άθροισμα των αλληλεπιδράσεων μας με το περιβάλλον μας και τα διδάγματα που μαθαίνουμε από αυτά κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της εμπειρίας (Boswijk, Thijssen and Peelen, 2007). Ενώ η συν-δημιουργική εμπειρία προκύπτει από την αλληλεπίδραση ενός ατόμου σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο και μέσα στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης πράξης (Binkhorst and Dekker, 2009). Στις μέρες μας φαίνεται ότι ο τουρίστες αναζητούν εμπειρίες που θα αποτελέσουν ξεχωριστό βίωμα γι' αυτούς.

Και κάπως έτσι μπαίνουμε στο πεδίο του πολιτιστικού τουρισμού και ειδικότερα του δημιουργικού τουρισμού, που θα τα εξετάσουμε στο κεφάλαιο δύο, όπου ο τουρίστας επιλέγει τον προορισμό, χωρίς να λαμβάνει υπ' όψιν αν πρόκειται για γνωστό τουριστικό προορισμό ή όχι, αλλά με δικά του προσωπικά κριτήρια και με βάση τις δράσεις που διοργανώνονται εκεί. Η ιδέα του δημιουργικού τουρισμού έχει αναπτυχθεί εδώ και κάποια χρόνια σε πολλές χώρες και παρόλο που οι ορισμοί ποικίλουν, φαίνεται γενικότερα να σχετίζεται με τη συμμετοχικότητα, τις αυθεντικές εμπειρίες που αποκομίζουν οι τουρίστες και οι οποίες τους επιτρέπουν να αναπτύξουν τις δημιουργικές δυνατότητες και δεξιότητες μέσω της επαφής τους με τους ντόπιους και την κουλτούρα τους (Richards(2011, p.1237), όπως αναφέρεται στους (Tan, Luh and Kung, 2014). Η ανάπτυξη του δημιουργικού τουρισμού έχει οριστεί ως επέκταση ή αντίδραση στον πολιτιστικό τουρισμό στον οποίο οι δημιουργικοί καταναλωτές αναζητούν δραστηριότητες με αλληλεπίδραση που τους βοηθούν στην προσωπική τους εξέλιξη και τη δημιουργία ταυτότητας περισσότερο από τους παραδοσιακούς πολιτιστικούς τουρίστες (Richards and Raymond ,2000) . Έτσι αλληλεπιδρώντας με τους ντόπιους αλλά και με ανθρώπους με κοινά ενδιαφέροντα και συμμετέχοντας σε κοινές δράσεις και κυρίως παράγοντας οι ίδιοι πολιτιστικό προϊόν, όπως η δημιουργία

μουσικής, βιώνουν αλλά και διαμορφώνουν ο καθένας τη δική του αυθεντική εμπειρία. Η αξία της εμπειρίας αποτελείται από τα οφέλη που ο τουρίστας αντιλαμβάνεται από ένα ταξίδι και τη διαμονή του σε έναν προορισμό, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των εφοδίων ή των πόρων που ο τουρίστας, οι άλλοι τουρίστες και ο οικοδεσπότης φέρνουν στη διαδικασία της συν-δημιουργίας εμπειριών (Prebensen, Vittersø and Dahl, 2013) Η αναζήτηση της αυθεντικής πολιτιστικής εμπειρίας έχει περιγραφεί από προηγούμενους μελετητές, ως η αναζήτηση για "το παρθένο, γνήσιο, ανέγγιχτο και παραδοσιακό" ή για κάτι "εξαιρετικό στην πραγματικότητα και πολύτιμο" (McIntosh και C. Prentice, 1999). Η αναζήτηση αυτή μπορεί να εμπεριέχει και μια δόση νοσταλγίας για το παρελθόν αλλά η επιμονή φανερώνει και την ανάγκη αναζήτησης ταυτότητας και αυτοπροσδιορισμού στο χώρο και το χρόνο, κάτι που μπορεί να αντληθεί από την πηγή του πολιτισμού.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα επιχειρήσουμε να φωτίσουμε τις σχέσεις μεταξύ τουρισμού, αυθεντικότητας, της μουσικής και κινήτρων. Πώς η μουσική ως ένα κομμάτι του πολιτισμού, λειτουργεί ως κίνητρο για τα ταξίδια, είτε για την παρακολούθηση ενός φεστιβάλ, είτε για την επαφή μ' ένα καλλιτέχνη είτε για την επαφή με διαφορετικά ακούσματα. Η μουσική, το είδος της μουσικής που ακούει κάποιος πέρα από την ευχαρίστηση ή αλλά συναισθήματα που γεννά δίνει μια ταυτότητα στο άτομο, όπως αντίστοιχα ανακαλύπτοντας τη μουσική ενός λαού, μπορεί να αποκαλυφθεί και ένα μέρος της ταυτότητάς του. Η ανακάλυψη του αυθεντικού, του αληθινής ταυτότητας είναι ακόμη ένας παράγοντας για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού καθώς υπάρχει η προσδοκία ότι η αυθεντικότητα υπάρχει μακριά από τη σφαίρα της καθημερινότητας, σε μια θέαση της ζωής από άλλη οπτική. Το κίνητρο λοιπόν είναι η αρχή, το ταξίδι η πορεία και στο τέλος του ταξιδιού μένει η εμπειρία, η ανάμνηση και η αφήγηση. Το περιεχόμενο αυτής της εμπειρίας, είναι που θα προσθέσει αξία στο ταξίδι. Τις τελευταίες δεκαετίες βλέπουμε ένα όλο και μεγαλύτερο κομμάτι του τουριστικού δυναμικού να αναζητά τρόπους μέσω του εναλλακτικού τουρισμού, μέσω του πολιτισμού να προσδώσει αξία στο ταξίδι του, συμμετέχοντας και βιώνοντας διαφορετικές καταστάσεις.

Στο κεφάλαιο 4, ακολουθεί η βιβλιογραφική ανασκόπηση, όπου αφορά άρθρα και εργασίες που βασίστηκαν στα αποτελέσματα ερευνών μελετώντας τα κίνητρα ανθρώπων που στις περισσότερες περιπτώσεις ταξίδεψαν για να ασχοληθούν με τη μουσική ή τους παραδοσιακούς χορούς είτε για να συμμετέχουν σε εργαστήρια είτε για να παρακολουθήσουν κάποιο φεστιβάλ, αφού το πεδίο των φεστιβάλ φαίνεται ότι

αποτελεί πρόσφορο έδαφος για εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τα κίνητρα των ανθρώπων, την ικανοποίηση και την αποτίμηση της συνολικής εμπειρίας.

Για να καταλήξουμε στην μελέτη περίπτωσης το Ξηροκάμπι Λακωνίας και έτσι να επέλθει η σύνδεση με τις παραπάνω μελέτες.

Το Ξηροκάμπι είναι ένα χωριό χιλίων κατοίκων της δημοτικής ενότητας Φάριδος στους πρόποδες του Ταΰγετου. Εκεί τον Ιούλιο του 2018 για τέσσερις μέρες έλαβαν χώρα, στα πλαίσια του έβδομου Μουσικού Χοροστασιού, από τον φιλότεχο όμιλο του χωριού, εργαστήρια παραδοσιακής μουσικής και χορού.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να διερευνήσει τα κίνητρα των ανθρώπων που έλαβαν μέρος σ' αυτά τα εργαστήρια είτε ως δάσκαλοι είτε ως μαθητές, που έχοντας ως πρωταρχικό όχημα τη μουσική, το ζήλο τους για μάθηση και πρόοδο, επισκέφθηκαν το Ξηροκάμπι εκείνες τις μέρες αναζητώντας να αποκομίσουν μια αυθεντική εμπειρία. Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν πολλές μελέτες που να ερευνούν τα κίνητρα ανθρώπων που προσεγγίζουν και συμμετέχουν μουσικά εργαστήρια, οι οποίοι δε κινούνται στα πλαίσια του μουσικού τουρισμού αλλά στα πλαίσια του δημιουργικού τουρισμού αφού το σημαίνον στοιχείο είναι η συμμετοχή σε κοινή δράση, στην παραγωγή πρωτότυπου πνευματικού και πολιτιστικού προϊόντος και μ' αυτό τον τρόπο η συμμετοχή στη δημιουργία της προσωπικής τους εμπειρίας και της προσωπικής τους αφήγησης. Στην παρούσα μελέτη περίπτωσης, ενώ στις άλλες έρευνες εξετάζονται περιπτώσεις που συμμετείχαν ενήλικες, σε πολλές περιπτώσεις με διαφορετική καταγωγή ή από διαφορετικές εθνότητες, εξετάζονται μουσικά εργαστήρια όπου συμμετείχαν και ανήλικοι και ενήλικοι μαθητές, κάτι που από μόνο του ήδη προσδίδει ένα άλλο χρώμα στην όλη διοργάνωση. Επίσης το γεγονός ότι τα εργαστήρια λάμβαναν χώρα σε τέσσερις μέρες κάτι που επέβαλε τη διαμονή στο Ξηροκάμπι εκείνες τις μέρες τόσο των συμμετεχόντων όσο και τη δική μας για την επιτόπια παρατήρηση, έφερε στο φως τη δυναμική και άλλων παραγόντων όπως πχ του τόπου και της φύσης στη διαμόρφωση της συνολικής εμπειρίας.

Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα τα οποία αυτή η εργασία έθεσε και θα προσπαθήσει να δώσει απαντήσεις είναι τα εξής:

- Προσδιορισμός των κινήτρων επίσκεψης του εργαστηρίου.
- Ποια κίνητρα και αίσθημα συμμετοχής καλύπτει η εμπειρία του εργαστηρίου
- Ποια η σύνδεση των εργαστηρίων με τομείς όπως η εκπαίδευση ή ο πολιτισμός

- Ποια η σύνδεση της συμμετοχής στα εργαστήρια με την διαφυγή και τον ελεύθερο χρόνο
- Σε ποιο βαθμό επιτυγχάνεται η αυθεντική εμπειρία μέσω της συμμετοχής στα εργαστήρια
- Σε ποιο βαθμό επηρεάζει ο τόπος την όλη εμπειρία.

Τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτουν με συνδυασμό τόσο πρωτογενούς όσο και δευτερογενούς ανάλυσης πεδίου. Η στοιχειοθέτηση του θεωρητικού μέρους επικεντρώθηκε σε βιβλιογραφικές πηγές, σε επιστημονικά άρθρα και σε πανεπιστημιακές εργασίες και διατριβές, στην ανασκόπηση εμπειρικών ερευνών που είχαν προηγηθεί και κινούνταν σε παρεμφερές ερευνητικό πεδίο. Για το εμπειρικό μέρος χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο της επιτόπιας παρατήρησης και της συμμετοχής ακόμα σε δράσεις που πλαισιώναν τα εργαστήρια καθώς και σε συνεντεύξεις που αποτέλεσαν την κύρια πηγή πληροφοριών και άντλησης συμπερασμάτων. Οι συνεντεύξεις ήταν ανοιχτού τύπου ώστε η συνέντευξη να προσιδιάζει σε μια ανοιχτή συζήτηση όπου συνεντευξιαζόμενος είχε τη δυνατότητα να απαντάει χωρίς περιορισμούς κατά τη φυσική ροή μιας συνομιλίας, να συμπληρώνει κάθε φορά που θεωρούσε απαραίτητο να φέρει παραδείγματα και να ανακαλεί μνήμες.

Στα τελευταία κεφάλαια γίνεται ανάλυση των δεδομένων και των αποτελεσμάτων και η εργασία ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των συμπερασμάτων που απαντούν στα ερωτήματα που τέθηκαν αρχικά και μπορούν συνοψιστούν στο αν κάποιος έχοντας ως αφετηρία την αγάπη του και το ζήλο για τη μουσική με τη συμμετοχή του σε δράσεις και εργαστήρια σε σχέση με τη μουσική και αλληλοεπιδρώντας με ανθρώπους είτε της τοπικής κοινωνίας είτε της μικρής κοινωνίας των εργαστηρίων που δημιουργείται εκείνες τις μέρες, ποιες άλλες ανάγκες επιζητά να καλύψει και αν αποζητά μια αυθεντική εμπειρία εν τέλει την κερδίζει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Το να είσαι ικανός να γεμίσεις τον ελεύθερο χρόνο σου ευφύως,
είναι το τελευταίο προϊόν του πολιτισμού
και προς το παρόν ελάχιστοι άνθρωποι έχουν φτάσει σ' αυτό το επίπεδο .

Μπέρτραντ Ράσελ, 1872-1970

1.1 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Οι κοινωνίες , από πολύ νωρίς που οργανώθηκαν σε ομάδες, χωριά, πόλεις, κράτη, μπήκαν σε μια αέναη δημιουργία πολιτισμού, καθώς αυτός περιλαμβάνει εκφάνσεις της καθημερινότητας του ατόμου αλλά και της κοινωνίας ως σύνολο. Ο πολιτισμός πρώτα απ' όλα εμπεριέχει την έννοια του πολίτη και πάντα απαντάται σε διαλεκτική σχέση με το σύνολο. Η προσπάθεια αποσαφήνισης των εννοιών έχει ξεκινήσει από πολύ νωρίς και στο πέρασμα των χρόνων εξακολουθεί να είναι γοητευτική και δημιουργική συνάμα. Έτσι ο Μπάρνερτ Τέιλορ, το 1871 όπως αναφέρεται στις (Μέγα και Παπαδοπούλου, 2001), επιχειρεί να δώσει έναν από τους πρώτους ορισμούς για τον πολιτισμό, αναφέροντας ότι «ο πολιτισμός είναι κάτι που περιλαμβάνει τις γνώσεις, τα πιστεύω, την τέχνη, την ηθική, το δίκαιο, τα έθιμα και όλες τις συνήθειες και τις ικανότητες που απέκτησε ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας». Στο εγκυκλοπαιδικό λεξικό του Ελευθερουδάκη το 1930, ορίζεται ο πολιτισμός εκ του πολίτη, κυρίως ως η κατάσταση της κοινωνίας ανταποκρινόμενη προς τας προϋποθέσεις τας αποκτούμενας δια βίον οίον απαντώμεν εις τας πόλεις (Κοσμίδου, 2000: 43). Το 1945, οι Kluckholm και Kelly, όπως αναφέρεται στη (Χρόντσιου, 2017) ορίζουν τον πολιτισμό ως το ιστορικό δημιουργημένο σύστημα ρητών και άρρητων προτύπων ζωής, στο οποίο συμμετέχουν όλα ή συγκεκριμένα μέλη μιας ομάδας σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Ενώ το 2006 ο Χριστόγιαννης, όπως αναφέρεται στο (Βασιλειάδης, 2015) αποφαινεται ότι ο πολιτισμός συνιστά ένα ενιαίο σύνολο από αξίες, ήθη, έθιμα, γνώσεις και εμπειρίες, που δημιουργήθηκαν στην πορεία της ιστορικής εξέλιξης από ένα κοινωνικό σύνολο, φέρουν υπερατομικό και διαχρονικό χαρακτήρα και κληρονομούνται από γενιά σε γενιά. Ωστόσο ο ορισμός που έδωσε η UNESCO στην 43η Διεθνή Συνδιάσκεψη της UNESCO για την Παιδεία και τον Πολιτισμό στις 14 – 9 Σεπτεμβρίου 1992 στη Γενεύη φαίνεται ότι είναι περισσότερο πλήρης: «Πολιτισμός είναι ολόκληρο το πλέγμα των πνευματικών, υλικών, διανοητικών και

συναισθηματικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν μια κοινωνία ή μια κοινωνική ομάδα και αποτελούν τα στοιχεία της πολιτισμικής ταυτότητάς της. Σ' αυτά περιλαμβάνονται τρόποι ζωής, παραδόσεις, αντιλήψεις, τέχνες και γράμματα, και ότι στο σύστημα των ηθικών αξιών τους εντάσσονται τα θεμελιώδη Δικαιώματα του Ανθρώπου (Κοσμίδου,(2000) Βασιλειάδης,(2015). Ενώ στην σελίδα της ευρωπαϊκής ένωσης <https://ec.europa.eu> πολιτισμός- περιφερειακή πολιτική αναφέρεται ότι

Ο πολιτισμός είναι στο κέντρο της πλούσιας Ευρωπαϊκής κληρονομιάς και ιστορίας και κατέχει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ελκυστικότητας των τόπων και στην ενίσχυση της μοναδικότητας μιας συγκεκριμένης τοποθεσίας. Ο πολιτισμός και η δημιουργικότητα μπορούν να γίνουν σημαντικές κινητήριες δυνάμεις και παράγοντες της καινοτομίας, καθώς και σημαντικός πόρος για την επιχειρηματικότητα. Ο πολιτισμός είναι βασική κινητήρια δύναμη για την αύξηση τουριστικών εσόδων, με τον πολιτιστικό τουρισμό να εξελίσσεται σε έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους τουριστικούς τομείς παγκοσμίως. Ο πολιτισμός κατέχει επίσης σημαντικό ρόλο στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

Μια άλλη διαπίστωση που χρήζει επισήμανσης είναι ότι στη δυτική σκέψη χρησιμοποιούνται δύο όροι σχετικά με τον πολιτισμό, διαφοροποιημένοι μεταξύ τους, ο πρώτος είναι 'culture' και ο δεύτερος 'civilisation'. Ήταν το 1729 όταν ο Αδαμάντιος Κοραής έπλασε τη λέξη πολιτισμός για να αποδώσει τον γαλλικό όρο civilisation, επιλέγοντας σκόπιμα αυτή τη λέξη καθώς ο αναγνώστης μπορεί μέσα σ' αυτή να διακρίνει τις λέξεις, πολιτική, πολίτης, πόλις

Πολιτισμός είναι ας το πούμε απλά όλα όσα χαρακτηρίζουν και προσδιορίζουν τη φυσιογνωμία, την ιστορία και την εξέλιξη ενός έθνους: τα επιτεύγματά του στον υλικό τομέα (τεχνικός πολιτισμός / civilisation) και μαζί η καλλιέργεια των πνευματικών και ψυχικών δυνάμεων των πολιτών του (πνευματικός πολιτισμός / καλλιέργεια / culture). Την πεμπτοσύια τού πολιτισμού συνιστά ο β' τομέας, η καλλιέργεια δηλ. τής γνώσης και τής νόησης μέσα από τις επιστήμες, η καλλιέργεια τής ψυχής, των συναισθημάτων και τής ευαισθησίας τού ανθρώπου μέσα από τις τέχνες και τα γράμματα, η καλλιέργεια γενικότερα τής προσωπικότητας τού πολίτη, η μόρφωση και δια-μόρφωση ενός υπεύθυνου, ευαίσθητου και ενεργού πολίτη, μέσα από υποχρεώσεις και δικαιώματα, μέσα από αξίες και ιδανικά. (Μπαμπινιώτης, 30/9/2000, ΤΟ ΒΗΜΑ <https://www.tovima.gr/2008/11/24/opinions/to-politistiko-elleimma-tis-politikis>).

Από τα παραπάνω προκύπτει ο πολιτισμός δεν είναι άλλο από τις πτυχές της ζωής των ανθρώπων, από τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής, των ιδεών των πιστεύω, των δημιουργημάτων που αποτυπώνει σε κάθε ιστορική περίοδο το γίνεσθαι γι' αυτό και είναι τόσο ελκυστικός στο να μελετηθεί αφού πέρα από τις χρήσιμες πληροφορίες προσδίδει ταυτότητα και περιεχόμενο στο χρόνο.

1.2 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Ο πολιτισμός λοιπόν βλέπουμε ότι είναι ένα σύνολο πραγμάτων, που μαρτυρούν τον τρόπο ζωής του ατόμου ή μάλλον τον τρόπο ζωής του ατόμου ως μέλους του συνόλου αλλά και τον τρόπο ζωής μιας ολόκληρης κοινωνίας. Περνώντας ο καιρός, όλο αυτό το σύμπλεγμα των απόψεων, των ιδεών, των προϊόντων του πνεύματος και της φιλοσοφίας, συσσωρεύεται και αποκτά υπόσταση, και εν τέλει καταλήγει να είναι η πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου, που έχει να κάνει με την μοναδική ταυτότητα που αυτή του προσδίδει, η οποία όμως παραμένει πάντα ζωντανή και υπό διαμόρφωση. Η πολιτιστική κληρονομιά, σύμφωνα με την UNESCO, αποτελείται από ακίνητα αντικείμενα όπως κτίρια και μνημεία, κινητά όπως έργα τέχνης και βιβλία, καθώς και άυλα στοιχεία όπως μουσική, παραδόσεις, γλώσσες και γνώση, με την προϋπόθεση ότι φέρουν πολιτιστική αξία. Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, η διατήρηση ταυτότητας συνεπάγεται τη διατήρηση μνήμης και του αισθήματος του ανήκειν αλλά και της συνειδητοποίησης ότι η ιστορία έχει παρελθόν, παρόν και μέλλον. Η ενασχόληση με την πολιτιστική κληρονομιά ακόμη και υπό το βλέμμα του τουρίστα που όμως δεν αρκείται στο να καταναλώσει απλώς, σε εποχές που όλα τείνουν να γίνουν ομοιόμορφα, μπορεί να αναδείξει κάτι νέο, κάτι ξεχωριστό και μοναδικό. Η προστασία της διασφαλίζει ακόμα την αυθεντικότητα και την ποικιλία των καλλιτεχνικών αξιών, που κινδυνεύουν από την άναρχη ανάπτυξη του τουρισμού, τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες (Αυγερινού- Κολώνα,2018). Γι' αυτό το λόγο έχουν θεσμοθετηθεί όργανα και φορείς σε διεθνές, ευρωπαϊκό αλλά και εθνικό επίπεδο.

Ένας από τους σημαντικούς οργανισμούς στο πεδίο του πολιτισμού και της προστασίας της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς είναι η UNESCO. Στη σελίδα της(<https://whc.unesco.org/en/convention>) αναφέρεται ότι

η UNESCO είναι ο Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών. Επιδιώκει την οικοδόμηση της ειρήνης μέσω της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης, των επιστημών και του πολιτισμού. Τα προγράμματα της UNESCO συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης που ορίζονται στην Ατζέντα 2030, που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 2015. Η UNESCO διαδραματίζει ένα μοναδικό ρόλο στην ενίσχυση των θεμελίων της διαρκούς ειρήνης και της δίκαιης και βιώσιμης ανάπτυξης. Η προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης, της επιστήμης, του πολιτισμού, της επικοινωνίας και της πληροφόρησης κατέχει στρατηγικές συμμετοχές σε μια εποχή που οι κοινωνίες σε όλο τον κόσμο αντιμετωπίζουν τις αυξανόμενες πιέσεις της αλλαγής και η διεθνής κοινότητα αντιμετωπίζει νέες προκλήσεις.

Η εποχή της παγκοσμιοποίησης λοιπόν φαίνεται να γεννά νέες προκλήσεις. Η μετακίνηση των ανθρώπων καθίσταται όλο και πιο εύκολη και σε πολλές περιπτώσεις στις μέρες μας επιβεβλημένη, ενώ η διάχυση ιδεών, εθίμων, τραγουδιών, πολιτισμού γίνεται ταχύτατα με τη συμβολή του ίντερνετ φυσικά, όπως και η προώθηση προτύπων και κουλτούρας και φαίνεται ο δυτικός τρόπος ζωής να παίρνει το προβάδισμα και να επηρεάζει συμπεριφορές αλλά και ολόκληρο τον τρόπο ζωής σε αντίθεση με άλλου λιγότερο προβεβλημένους πολιτισμούς. Ήταν αντιληπτό από παλαιότερα αλλά τώρα μοιάζει πιο επιτακτική η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αλλά και της πολιτιστικής ισορροπίας σε ένα κόσμο που συνεχώς μεταβάλλεται. Η βούληση της UNESCO αλλά και των μελών της για την προστασία της παγκόσμιας πολιτιστικής φαίνεται να αποτυπώνεται σε μια σειρά συμβάσεις και διακηρύξεις από την ίδρυσή της ως σήμερα. Η Διακήρυξη του Μεξικού για τις Πολιτιστικές Πολιτικές το 1982 (<https://whc.unesco.org/en/convention/>) χαρακτηριστικά αναφέρει ότι κάθε πολιτισμός αντιπροσωπεύει ένα μοναδικό και αναντικατάστατο σώμα αξιών δεδομένου ότι οι παραδόσεις και οι μορφές έκφρασης ενός λαού είναι το πιο αποτελεσματικό μέσο για την απόδειξη της παρουσίας του στον κόσμο και επίσης υπό την έννοια αυτή παρατήρησε ότι η πολιτιστική ταυτότητα και πολιτιστική πολυμορφία είναι αδιαχώριστες και ότι η αναγνώριση μιας ποικιλίας πολιτιστικών ταυτοτήτων, όπου υπάρχουν παράλληλες παραδόσεις συνθέτουν την ίδια την ουσία του πολιτιστικού πλουραλισμού. Παρ' όλα αυτά ο καλύτερος τρόπος να διασφαλιστεί η πολιτιστική κληρονομιά είναι οι ίδιες οι κοινωνίες σε τοπικό επίπεδο να φροντίσουν να στηρίξουν τις όποιες κυβερνητικές δράσεις (Arizpe,2000). Ακόμα και να στηριχθούν στη δική τους πρωτοβουλία και δυνάμεις όπως πχ η καταγραφή προφορικών παραδόσεων ,αν η κρατική μέριμνα είναι ελλιπής, για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, που αποδεικνύεται τελικά μια ιστορική διεργασία όπου ακόμη και νέα στοιχεία μπορούν να επιβιώσουν, γιατί όπως και η γλώσσα έτσι και η παράδοση είναι κάτι ζωντανό. Η παγκόσμια κληρονομιά λοιπόν (πολιτιστική και φυσική), πρωταρχικό κίνητρο για την ανάπτυξη του τουρισμού, θα πρέπει να παραδίδεται αλώβητη στις επόμενες γενιές μεταδίδοντας σ' αυτές το πολιτιστικό και εκπαιδευτικό της μήνυμα (Αυγερινού – Κολώνια,2018).

1.3 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο πολιτιστικός τουρισμός είναι μία από τις ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Κοκκώσης και Τσάρτας, 2001). Από τις πιο παλιές μορφές ταξιδιού, αναδεικνύεται σήμερα σε ένα από τα πιο σημαντικά και ταχέως αναπτυσσόμενα πεδία του τουριστικού φαινομένου (Krajnović and Gortan-Carlin, 2018). Ενώ παράλληλα αποτελεί παγκόσμια τάση στην τουριστική οικονομία, φέρνοντας οικονομική ανάπτυξη στις χώρες προορισμού. Οι απαρχές του πολιτιστικού τουρισμού βρίσκονται στο προσκύνημα, όπου οι άνθρωποι ταξίδευαν για πνευματική αναζήτηση, ή για θρησκευτικούς λόγους σε μέρη που θεωρούσαν ότι είχαν μια ιερότητα και πίστευαν ότι ήταν στενά συνδεδεμένα με την πίστη τους. Ενώ τα επτά θαύματα του κόσμου θα μπορούσαμε να πούμε ότι αποτελούσαν για τον αρχαίο κόσμο προορισμούς ελκυστικούς για να τους επισκεφθεί κανείς. Ενώ αργότερα οργανώθηκαν τα Grand Tour που αφορούσαν την επίσκεψη σε άλλες χώρες με σκοπό να έρθουν οι γόνοι πλούσιων οικογενειών σε επαφή με την κουλτούρα, και την κληρονομιά άλλων λαών αλλά και για να αποκτήσουν εμπειρίες. Τι είναι όμως ο πολιτιστικός τουρισμός; Ο σαφής ορισμός του πολιτιστικού τουρισμού είναι δύσκολο να δοθεί. Στην προσπάθεια να οριστεί ο πολιτιστικός τουρισμός λαμβάνονται υπ' όψη η σχέση του τουρισμού με τον πολιτισμό αλλά και οι διάφοροι τύποι πολιτιστικών τουριστών πάντα σε σχέση με τα κίνητρα. Οι Mckersen και Du Cros όπως αναφέρεται στον (Richards, 2003) σημειώνουν πέντε τύπους πολιτιστικών τουριστών που τους κατατάσσουν όχι μόνο με βάση το κίνητρο αλλά και την ένταση της εμπειρίας που αποκόμισαν

- Ο επί σκοπώ πολιτιστικός τουρίστας- ο πολιτιστικός τουρισμός είναι το αρχικό κίνητρο, για να επισκεφθεί τον τουρισμό και ο τουρίστας έχει μια πολύ βαθιά πολιτιστική εμπειρία.
- Ο πολιτιστικός τουρίστας θέασης- ο πολιτιστικός τουρισμός είναι το αρχικό κίνητρο για να επισκεφθεί έναν προορισμό αλλά η εμπειρία είναι πιο ρηχή.
- Ο συμπτωματικός πολιτιστικός τουρίστας- ο τουρίστας που δεν ταξιδεύει για πολιτιστικούς τουριστικούς λόγους αλλά καταλήγει μετά τη συμμετοχή του να έχει μια βαθιά πολιτιστική εμπειρία.
- Ο χαλαρός πολιτιστικός τουρίστας – ο πολιτιστικός τουρισμός είναι ένα χαλαρό κίνητρο για ταξίδια και η εμπειρία είναι εν τέλει ρηχή.

- Ο κατά τύχη πολιτιστικός τουρίστας- ο τουρίστας δεν ταξιδεύει με κίνητρο τον πολιτισμό αλλά παρ' όλα αυτά συμμετέχει και τελικά αποκομίζει μια ρηχή εμπειρία.

Η UNESCO αναφέρει ότι ο πολιτιστικός τουρισμός είναι το πεδίο με την διεθνώς ταχύτερη ανάπτυξη στην βιομηχανία του τουρισμού, ενώ το Εθνικό Ολλανδικό Γραφείο Τουρισμού (<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418978>) αναφέρει

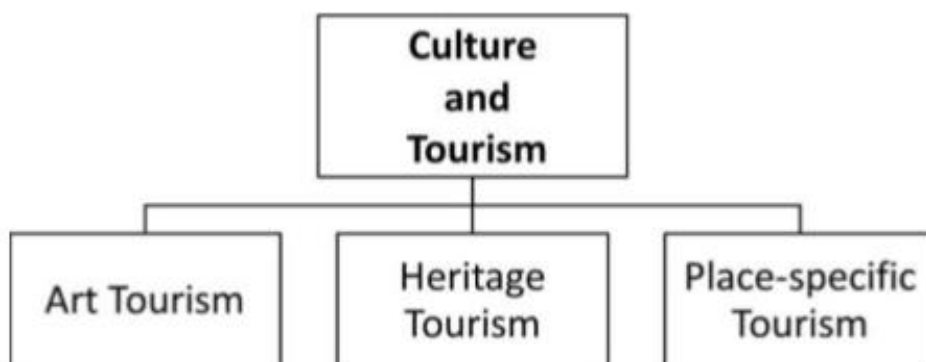
ο πολιτιστικός τουρισμός μπορεί να θεωρηθεί το ταξίδι έξω από το συνηθισμένο περιβάλλον για την παροχή πολιτισμού ή πολιτιστικής ζωής προκειμένου να επισκεφθεί ή να συμμετέχει σε πολιτιστικές δραστηριότητες.

Από την άλλη η Ένωση για τον Τουρισμό και την ψυχαγωγική εκπαίδευση (ATLAS) όπως αναφέρεται στον (Richards,2003) ορίζει τον πολιτιστικό τουρισμό, ως την μετακίνηση των ανθρώπων προς πολιτιστικά αξιοθέατα που είναι μακριά από τον τόπο της κατοικίας τους, με σκοπό να συλλέξουν πληροφορίες και νέες εμπειρίες ώστε να ικανοποιήσουν τις πολιτιστικές τους ανάγκες. Εν το 2017 ο WTO (ethics.unwto.org/content/tourism-and-culture) αναφέρει

ο πολιτιστικός τουρισμός είναι ένα είδος τουριστικής δραστηριότητας στο οποίο το βασικό κίνητρο του επισκέπτη είναι να βιώσει, να καταναλώσει τα απτά και άυλα αξιοθέατα/προϊόντα σε τουριστικό προορισμό. Αυτά τα αξιοθέατα /προϊόντα σχετίζονται με ένα σύνολο διακριτικών υλικών, πνευματικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών μιας κοινωνίας που περιλαμβάνει τις τέχνες, την αρχιτεκτονική, την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά, τη μαγειρική κληρονομιά, τη λογοτεχνία, τη μουσική, τις δημιουργικές βιομηχανίες και τους ζωντανούς πολιτισμούς με τον τρόπο ζωής τους, τις αξίες τους, τα πιστεύω τους και τις παραδόσεις τους.

Ο Ashworth, (1995) όπως αναφέρεται στους (Mousavi, S.S., Doratli, N. Mousavi, S.N. and Moradiahari, F.(2016) ορίζει τρεις τύπους πολιτιστικού τουρισμού (Πίνακας 1)

Πίνακας 1: Ορισμοί του πολιτισμού σε σχέση με τον τουρισμό

Πηγή: Ashworth (1995) όπως αναφέρεται στους Mousavi et al. (2016)

Ο πρώτος τομέας αφορά την τέχνη και κείνη την πιο απλή μορφή τέχνης, όπου μπορεί να εμπορευματοποιηθεί για χάρη του τουρισμού όπως πχ μουσεία, φεστιβάλ, θέατρα, ο δεύτερος τομέας αφορά την πολιτιστική κληρονομιά κυρίως αυτή που σχετίζεται με κτίρια, αξιοθέατα ή με τόπους που σχετίζονται με ιστορικά γεγονότα ενώ ο τρίτος τύπος ορίζεται μ' αυτό τον τρόπο με την έννοια ότι ο πολιτισμός μπορεί να νοηθεί ως σύστημα αξιών, συμπεριφορών σε μια κοινωνία (Ashworth(1995) όπως αναφέρεται στους Mousavi, et al. (2016) Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελείται από δύο βασικές έννοιες και πέρα από τις τέχνες, την κληρονομιά, τα αξιοθέατα τις παραδόσεις, τη νοσταλγία, που μπορεί να αφορούν τον πολιτισμό όταν μπαίνει και ο τουρισμός στη εξίσωση δεν μπορούμε να παραβλέψουμε την επιχειρηματικότητα όπως επίσης και την κατανάλωση και τους κινδύνους που αυτή συνεπάγεται αν δεν υπάρξει σωστός σχεδιασμός. Με αυτή την καταναλωτική κουλτούρα και εμπορευματοποίηση η μετατροπή της ιστορίας σε ένα στοιχείο κληρονομιάς ή εμπειρία προς πώληση, θα εξαρτάται από μια ευνοϊκή πρακτική μάρκετινγκ τόπου παρά από τα απλά γεγονότα του παρελθόντος(Ashworth,1990)

1.4 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η παραδοσιακή γνωριμία με τις ρίζες και τις παραδόσεις του πολιτισμού και την πρωτογενή και αρμονική εικόνα της φύσης που αποτελούσε ένα προνόμιο της αριστοκρατίας και της αστικής τάξης μετατρέπεται στο μεταβιομηχανικό πολιτισμό, ως καταναλωτικό προϊόν εφήμερων βιωμάτων (Χτούρης, 2002). Ζούμε στην εποχή της τεχνολογίας κι όμως παρατηρείται το παράδοξο ότι παρ' όλη την καθημερινή έντονη και συνεχή επαφή με την τεχνολογία, να αποτυπώνεται όλο και περισσότερο η τάση οι άνθρωποι στον ελεύθερο χρόνο τους και κυρίως κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού να επιλέγουν να είναι πιο δημιουργικοί με διάφορους τρόπους. Όσο ο ελεύθερος χρόνος μειώνεται όλο και περισσότερο στον αναπτυγμένο κόσμο, οι διακοπές μπορούν να προσφέρουν στους ανθρώπους ευκαιρίες να αναπτύξουν τις δημιουργικές τους ικανότητες (Richards and Raymond, 2000). Γίνονται λοιπόν πιο ενεργητικοί και αναζητούν εμπειρίες και βιώματα πέρα από την ψυχαγωγία, που θα τους να νιώσουν πιο γεμάτοι. Οι πολιτιστικοί τουρίστες μπορούν να μάθουν για τον πολιτισμό ενός προορισμού και να κερδίσουν νέες εμπειρίες, που σχετίζονται με τον πολιτισμό με πληθώρα τρόπων και που εξαρτώνται από τις μορφές του πολιτισμού που καταναλώνουν (Richards, 2001). Έτσι λοιπόν όλο και πιο συχνά, γίνεται λόγος και για το δημιουργικό τουρισμό στην προσπάθεια να εξειδικεύσουμε αλλά και να

καθορίσουμε περισσότερο ξεκάθαρα τις διάφορες μορφές τουρισμού. Οι Richards and Raymond το 2000, ορίζουν τον δημιουργικό τουρισμό, ως τον τουρισμό που προσφέρει στους επισκέπτες την ευκαιρία να αναπτύξουν τις δημιουργικές δυνατότητές τους μέσω της ενεργούς συμμετοχής σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες που η διεξαγωγή αυτών των δραστηριοτήτων είναι το κύριο χαρακτηριστικό των τόπων που επιλέγουν να είναι ο προορισμός των διακοπών τους. Δραστηριότητες που σχετίζονται με τον δημιουργικό τουρισμό επιτρέπουν στους τουρίστες να μάθουν περισσότερα για τις τοπικές δεξιότητες, την εξειδίκευση, τις παραδόσεις και την μοναδική ποιότητα του τόπου όπου επισκέπτονται (Richards and Wilson, 2006) . Το 2006 the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization’s Creative Cities Network όπως αναφέρεται στο (UNESCO, 2006, σελ. 3). όρισε τον δημιουργικό τουρισμό ως ένα ταξίδι κατευθυνόμενο προς μια συνεπλεκόμενη και αυθεντική εμπειρία, με συμμετοχική μάθηση στις τέχνες, την κληρονομιά ή τον ιδιαίτερο χαρακτήρα ενός τόπου και παρέχει μια σύνδεση με εκείνους που κατοικούν σε αυτό το μέρος και δημιουργούν αυτή τη ζωντανή κουλτούρα

Ο δημιουργικός λοιπόν τουρισμός φαίνεται ότι δεν ταυτίζεται απόλυτα με τον πολιτιστικό τουρισμό αλλά είναι κάτι διαφορετικό αν και παρεμφερές. Η διαφοροποίηση έγκειται στο ότι στον δημιουργικό τουρισμό οι τουρίστες επιλέγουν να είναι περισσότερο ενεργητικοί και να επιδιώκουν την αλληλεπίδραση με τον τόπο κ τους ντόπιους. Με την ενεργητική χρήση του χρόνου των διακοπών τους το ταξίδι γίνεται γι’ αυτούς που επιλέγουν ένα εναλλακτικό πρότυπο διακοπών, ένα κοινωνικό γεγονός με ιδιαίτερη σημασία για τη ζωή τους και επιδιώκουν την ένταξή τους στην τοπική κοινωνία (Τσάρτας,2002) Παράλληλα μέσα απ’ αυτή την εμπειρία επιδιώκουν να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους όπως και να δημιουργήσουν μια δημιουργική ταυτότητα (Richards and Raymonds,2000). Έτσι οι δημιουργικοί τουρίστες είναι εκείνοι που θα εμπλακούν με την τοπική κοινότητα, θα θελήσουν να γνωρίσουν τον τόπο μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες και στο τέλος θα δημιουργήσουν οι ίδιοι τη δική τους ξεχωριστή για τον καθένα εμπειρία, γι’ αυτό και αυθεντική.

Οι Kayfman and Baer το 2012 αναρωτιούνται ποιος αποφασίζει τι είναι δημιουργικότητα. Η δημιουργικότητα έχει σχέση με την ενεργητική στάση ζωής, με την καλλιέργεια και αξιοποίηση της φαντασίας σε αντιδιαστολή με την αδράνεια, με τη συνεργασία σε αντίθεση με την απομόνωση, τη σπουδή αλλά και την παραγωγή πρωτότυπου έργου σε αντιδιαστολή με την κατασκευασμένη από άλλους ψυχαγωγία. Ο

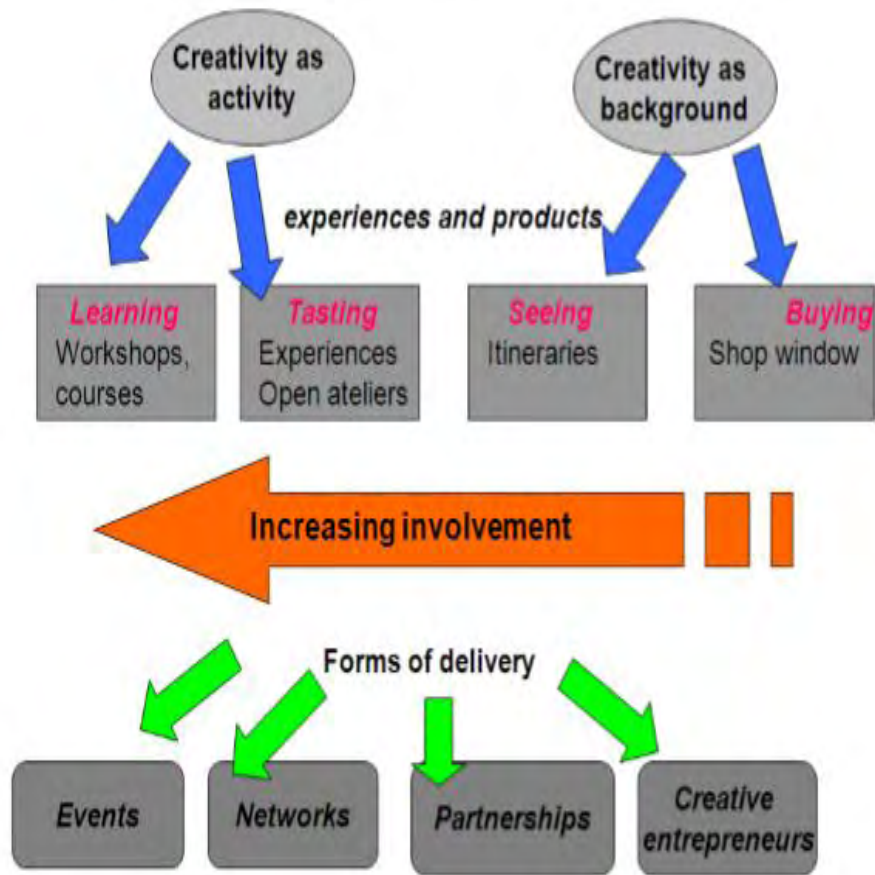
Rhodes το 1961 όπως αναφέρεται στους Horn and Salventi (2006) θέλοντας να ορίσει τη δημιουργικότητα κάνει λόγο για τα 4P.

- creative person
- creative process
- creative product
- creative environment/ creative press

Βλέπουμε λοιπόν ότι η έννοια της δημιουργικότητας δεν περιορίζεται στενά στο άτομο αλλά είναι πολύ πιο ευρεία. Η ανάπτυξη των δημιουργικών πόλεων (Landry, 2000), των δημιουργικών clusters (Mommias, 2009), των δημιουργικών βιομηχανιών (O'Connor, 2010) και των δημιουργικών πεδίων (Scott, 2010) μπορούν να προσελκύσουν την δημιουργική τάξη (Florida, 2002) και ελπιδοφόρα να σώσουν την οικονομία εμπλέκοντας παράλληλα τις τοπικές κοινότητες και δίνοντας αναζωογόνηση στον πολιτισμό του τόπου, όπως αναφέρονται στους (Richards and Marques, 2012). Ο δημιουργικός τουρισμός γίνεται όλο και πιο σημαντικός όχι μόνο γιατί οι τουρίστες βαριούνται αλλά γιατί ο πολιτιστικός τομέας και οι ιθύνοντες του τόπου σκέφτονται νέους τρόπους ώστε να αλληλεπιδράσουν με τους ντόπιους (Richards, 2009).

Η δημιουργική τάξη είναι μια ταχύτατα αναπτυσσόμενη, με ανώτερη εκπαίδευση και καλοπληρωμένη μερίδα του ανθρώπινου δυναμικού, όπου στις προσπάθειές τους βασίζεται όλο και περισσότερο η οικονομία (Florida, 2002).

Πίνακας 2 Μοντέλα Δημιουργικού Τουρισμού

Πηγή: Richards(2011) στο Richards and Marques,(2012)

Η μεγάλη διαφορά μεταξύ του πολιτιστικού τουρισμού και του δημιουργικού τουρισμού είναι ότι οι πρώτος συχνά περιλαμβάνει τουριστικές ομάδες που ταξιδεύουν με οδηγό που ερμηνεύει τον πολιτισμό γι' αυτούς, ενώ οι τελευταίος εμπλέκει τουρίστες που μαθαίνουν ενεργά για το περιβάλλον και αναζητούν πάντα πιο συναρπαστικές εμπειρίες για την προσωπική τους βελτίωση (Richards & Wilson, 2006). Η ουσιαστική διαφορά του δημιουργικού τουρίστα από τους υπόλοιπους τύπους τουριστών, ακόμη και από κείνο του πολιτιστικού τουρίστα είναι ότι δεν αρκείται απλά σε μια παθητική θέαση όπως ο τουρίστας που περιγράφει ο Boertin (Boertin 1964: 77-177) όπως αναφέρεται στη (Γαλανή - Μουτάφη, 1995) σε μια εναγόνια ανακάλυψη της αυθεντικότητας που πολλές φορές μπορεί να είναι κατασκευασμένη, σύμφωνα με τον MacConnell (MacConnell 1976: 49) όπως αναφέρεται στη (Γαλανή - Μουτάφη, 1995) αλλά επισκεπτόμενος έναν τόπο, αλληλεπιδρώντας με την τοπική κοινωνία και συμμετέχοντας σε δράσεις παράγει εκείνη τη στιγμή ένα πρωτότυπο έργο, είτε εξ' ολοκλήρου δικό του είτε από κοινού με την ομάδα που συν-δημιουργεί κι αυτό το

καθιστά μοναδικό και αυθεντικό, όπως και την εμπειρία που αποκομίζει, που δεν είναι σκηνοθετημένη από άλλους αλλά τη συνθέτει και κυρίως τη βιώνει ο ίδιος. Ο πολιτιστικός τουρισμός και ο δημιουργικός τουρισμός είναι παρόμοιοι με την έννοια ότι και οι δύο χρησιμοποιούν τον πολιτισμό ως βάση τους, γύρω από τον οποίο παράγονται μια σειρά δραστηριοτήτων.

Έτσι βλέπουμε δημιουργικούς ανθρώπους, υψηλά μορφωμένους να προσεγγίζουν όλο και πιο συχνά τόπους με κριτήριο τις δράσεις- πολιτιστικές κυρίως- που διεξάγονται εκεί και να καθιστούν τελικά τον τόπο αυτό προορισμό για τις διακοπές τους. Παρατηρείται το φαινόμενο σε όλο τον κόσμο άνθρωποι να μετακινούνται για να παρακολουθήσουν διάφορα φεστιβάλ, θεατρικά δρώμενα, σεμινάρια που οργανώνονται σε σχέση με τη μουσική, την οργανοποιία, τους παραδοσιακούς χορούς, την γαστρονομία, την παραγωγή τοπικών προϊόντων και ένα σωρό άλλα θέματα που αφορούν στην τοπική κουλτούρα ενός τόπου, με διάθεση να γνωρίσουν και να αλληλεπιδράσουν με την τοπική κοινωνία αλλά και με τους ανθρώπους που θα ταξιδέψουν εκεί για τον ίδιο σκοπό, αναζητώντας την ίδια στιγμή μια προσωπική ολοκλήρωση ή τουλάχιστον προσωπική πρόοδο και ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα βιώνουν μια πολύ ξεχωριστή εμπειρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΗΣ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Η μουσική εκφράζει εκείνο που δεν μπορεί να ειπωθεί
και εκείνο που είναι αδύνατο να μην ειπωθεί...

Βίκτωρ Ουγκώ-

2.1 ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η μουσική, ως προϊόν του ανθρώπινου πνεύματος, φαίνεται να είναι απόλυτα συνυφασμένη με την καθημερινή ζωή των ανθρώπων αφού είναι εκείνη που μπορεί να συνοδέψει τις χαρές και τις λύπες τους, να πλαισιώσει τους χορούς και τις γιορτές τους, να τους βοηθήσει στη μεταξύ τους επικοινωνία ακόμα και στην επικοινωνία τους με το θεό ή με ό, τι θεωρούν εκείνοι ιερό, να τους ξεκουράσει, να τους βοηθήσει να αποδράσουν, να τους ενώσει, να τους ενθαρρύνει, να δώσει το ρυθμό και το πρόσταγμα, να τους βοηθήσει να εκφραστούν για την αγάπη ακόμα και να τους δώσει την ευκαιρία μέσω αυτής να αμφισβητήσουν, να διεκδικήσουν, να επαναστατήσουν. Σε προηγούμενα χρόνια φαίνεται η μουσική να ήταν περισσότερο συνδεδεμένη με την κοινωνικότητα και με τις στιγμές που οι παλαιότερες κοινωνίες έβρισκαν αφορμές να συγκεντρώσουν τα μέλη τους σε κοινές δράσεις, όπως γιορτές, πανηγύρια κλπ αλλά και σε κοινό τόπο. Η μουσική αντιπροσωπεύει ένα αξιοθαύμαστο σημείο συνάντησης του ιδιωτικού και του δημόσιου χώρου, παρέχοντας συναντήσεις αυτοδιάθεσης με συλλογική ταυτότητα (Hesmondhalgh, 2008).

Η μουσική, λοιπόν, που συνοδεύει όλες τις πτυχές της ανθρώπινης ζωής, φαίνεται να συνοδεύει πάντα και το ταξίδι αλλά να είναι και από τα πρώτα κίνητρα των ανθρώπων, μαζί με τη διάθεση βέβαια για επαφή και με άλλες τέχνες και πολιτισμούς, όταν τον 17^ο αιώνα ξεκίνησαν τα πρώτα ταξίδια, τα περίφημα Gran tour. Τα Gran tour ήταν ταξίδια που διοργάνωνε η ελίτ της εποχής, κυρίως της Βρετανίας με σκοπό οι γόνοι πλουσίων οικογενειών να έρθουν σε επαφή με άλλους πολιτισμούς και με διάφορες μορφές υψηλής τέχνης όπως η λογοτεχνία, η αρχιτεκτονική, η ζωγραφική και φυσικά η μουσική, είτε ακούγοντας μουσική σε διάφορα ρεσιτάλ είτε αποκτώντας οι ίδιοι δεξιότητες στη μουσική, μελετώντας κάποιο μουσικό όργανο. Γι' αυτό το λόγο θεωρούνται τα ταξίδια αυτά ως η απαρχή του μοντέρνου τουρισμού (Gibson and Connell, 2007). Μέχρι τα μέσα του 18^{ου} αιώνα τα ταξίδια αυτά αποτέλεσαν μόδα και για τον υπόλοιπο κόσμο ενώ με την ανάπτυξη των σπα παρατηρείται μετακίνηση ταξιδιωτών σε θέρετρα λουτροθεραπείας και αργότερα με την ανάπτυξη των

σιδηροδρόμων και της ανάδειξης μιας εργατικής τάξης που ακολουθούσε και την κατασκευή των σιδηροδρόμων, παραθαλάσσια θέρετρα γίνονται πόλος έλξης τουριστών. Στα πλαίσια αυτά η μουσική πάντα συνόδευε τον ελεύθερο χρόνο των ταξιδιωτών ενώ αργότερα τον 18^ο και 19^ο αιώνα θα αποτελούσε ακόμα πιο ισχυρό κίνητρο για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού αφού οι άνθρωποι επέλεγαν να παρακολουθήσουν, θέατρο ή φεστιβάλ που είχαν σχέση με τη μουσική.

Η ιδέα του μουσικού τουρισμού-να ταξιδέψει δηλαδή κάποιος για να ακούσει να παίζεται μουσική- είναι ένα ιστορικό φαινόμενο που σχετίζεται με τη βιομηχανοποίηση και τον μοντερνισμό...τον δέκατο ένατο αιώνα η διαφοροποίηση άρχισε να εμφανίζεται μεταξύ της κλασικής μουσικής και της δημοφιλούς μουσικής καθώς όσοι ανήκουν στην ελίτ της Ευρώπης εξορμούν να ακούσουν τους συνθέτες σε διάφορα φεστιβάλ ενώ η εργατική τάξη ταξιδεύει για να απολαύσει τα δημοφιλή τραγούδια σε μεγάλες αίθουσες (Lashua, B. Spracklen, K. and Long P. 2014). Η άνοδος ωστόσο του μουσικού τουρισμού πήρε τη μουσική από το να είναι απλά ένα αναμενόμενο, ή περιστασιακά απροσδόκητο, συμπλήρωμα των διακοπών και της έδωσε έναν κεντρικό ρόλο (Connell and Gibson, 2004).

Οι άνθρωποι πια ταξίδευαν για να ακούσουν μουσική, να συναντήσουν τον αγαπημένο τους καλλιτέχνη, να παρακολουθήσουν συναυλίες ή και φεστιβάλ που διαρκούσαν μέρες. Από την άλλη και οι τόποι πια που διοργάνωναν δράσεις σε σχέση με τη μουσική όπως συναυλίες ή φεστιβάλ ή είχαν μακράιωνα μουσική ιστορία όπως π.χ. το Μιλάνο ή η Νέα Ορλεάνη άρχισαν να γίνονται πόλος έλξης τουριστών, όπως εξάλλου και οι τόποι που έστω εικονικά φαίνονταν να συνδέονται με τη μουσική ή κάποιο καλλιτέχνη, πχ. οι τοποθεσίες που ξεπρόβαλαν σε ένα εξώφυλλο μουσικού άλμπουμ ή που οι στίχοι κάποιου τραγουδιού μιλούσαν για αυτές ή ακόμα και οι τόποι που δραστηριοποιούνταν κάποιο συγκρότημα απέκτησαν ιδιαίτερη σημασία για κάποιους οπαδούς της μουσικής. Τέτοιες συνάψεις σε συνδυασμό με τον ισχυρό συναισθηματικό ρόλο της μουσικής σε καταναλωτικές ενέργειες δημιουργεί μορφές ζήτησης που μεταφράζονται σε νέες τοπικές πολιτιστικές οικονομίες, καθώς οι συζητήσεις περί αυθεντικότητας και μοναδικότητας κινητοποιούνται απέναντι σε αγορές με διάφορες κλίμακες και γίνονται μέσα για τη μεταμόρφωση των τόπων (Gibson and Conell, 2003). Ακόμη και οι τόποι που διέθεταν μια ξεχωριστή μουσική λαϊκή παράδοση, αποτέλεσαν πόλο έλξης για μελετητές ή ανθρώπους που έδειχναν ενδιαφέρον να έρθουν σε επαφή με διαφορετικά ακούσματα ενώ παράλληλα αποκτούσαν την ευκαιρία για αναγέννηση αλλά και τόνωση του αισθήματος περηφάνιας των κατοίκων τους για την

ιστορία και την ταυτότητά τους. Φαίνεται λοιπόν η μουσική να λειτουργεί ως κίνητρο για την πραγματοποίηση ενός ταξιδιού αλλά και να συνδέεται με τον τόπο μ' ένα ιδιαίτερο τρόπο αφού μέσω αυτής ή λόγω αυτής καθίσταται ο τόπος τουριστικός προορισμός. Η μουσική είναι και τα δύο, βασική πολιτιστική βιομηχανία και ένα πεδίο μέσω του οποίου οι τόποι μπορούν να γίνουν γνωστοί και να αντιπροσωπευτούν παρέχοντας μια νέα πηγή εικόνων και ήχων για την προώθηση του τουρισμού (Gibson and Connell, 2003).

Από τα μέσα ωστόσο του προηγούμενου αιώνα, όσο η τεχνολογία κέρδιζε έδαφος τόσο η μουσική ακουγόταν παντού και όχι μόνο σε συγκεκριμένους τόπους ή με συγκεκριμένες αφορμές, είτε οι άνθρωποι το επέλεγαν να έρθουν σε επαφή μαζί της παρακολουθώντας π.χ. μια συναυλία ή ακούγοντας ένα δίσκο - είτε όχι, αφού ακουγόταν πια από τα ραδιόφωνα, από τους υπολογιστές, από τα κινητά τηλέφωνα οπουδήποτε πια, π.χ. σε μέρη όπως τα mall ή τα σούπερ μάρκετ, σε οποιεσδήποτε δραστηριότητες, όπως αθλητικές, κοινωνικές, πολιτιστικές. Η εφεύρεση λοιπόν της τεχνολογίας καταγραφής της ραδιοφωνικής μετάδοσης και των τεχνικών ενίσχυσης στον εικοστό αιώνα άλλαξε τον τρόπο με τον οποίο οι μουσικοί και οι ακροατές έρχονται στη μουσική...ο καπιταλισμός φαίνεται να διαμορφώνει τη μουσική βιομηχανία, τους μουσικούς και τους καταναλωτές της μουσικής (Lashua *et. al*, 2014). Ενώ από την άλλη η ανάπτυξη του ίντερνετ έχει διευκολύνει την ανταλλαγή της μουσικής on – line, μια πρακτική γνωστή ως ανταλλαγή αρχείων και παρέχει επίσης μια διέξοδο σε γκρουπ και καλλιτέχνες να προωθήσουν τη δουλειά τους σε ένα ευρύτερο κοινό ενώ παράλληλα αναδύεται μια ζωντανή κουλτούρα διαδικτυακής συζήτησης σχετικά με τη μουσική καθώς οι οπαδοί συγκεκριμένων καλλιτεχνών και ειδών αναζητούν ομοϊδεάτες... ενώ μιλάμε πια και για εικονικές μουσικές σκηνές (Bennett, 2005). Η μουσική που ακούγεται μοιάζει πολλές φορές επιβεβλημένη από τη μουσική βιομηχανία αφού από πολύ νωρίς η βιομηχανία αντιλήφθηκε τη δύναμη που είχε η μουσική στο να επηρεάζει αλλά και να επιβάλλει πρότυπα και ιδέες στις μάζες. Η εμπορευματοποίηση της μουσικής είναι από τον προηγούμενο αιώνα μια πτυχή που δεν μπορούμε να παραβλέψουμε. Ωστόσο τα μουσικά είδη είναι προϊόντα της ανθρώπινης κουλτούρας που λατρεύονται για την αισθητική τους αξία αλλά επίσης είναι κι ένας τόπος αμφισβήτησης του νοήματος και του σκοπού καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας από τη μια ως την άλλη πλευρά της γης (Lashua *et al.*, 2014). Η μουσική πέρα από τη γαλήνη ή την ένταση που μπορεί να δημιουργήσει ο ήχος της, μπορεί να επηρεάσει καταλυτικά και με το στίχο και να μεταφέρει νοήματα, ιδέες ακόμη και πολιτικές θέσεις

με πολύ καίριο τρόπο και να λειτουργήσει ως μέσο έκφρασης μιας ολόκληρης κοινωνίας. Είναι μια ανεξάντλητη πηγή συναισθημάτων, καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας, κοινωνικής και προσωπικής έκφρασης, δημιουργίας και απόκτησης ταυτότητας είτε προσωπικής είτε συλλογικής είτε εθνικής. Πάνω απ' όλα επειδή η μουσική σχετίζεται με το συναίσθημα των ανθρώπων, δημιουργεί ένα αίσθημα νοσταλγίας για πρόσωπα, καταστάσεις, εμπειρίες και τόπους, ακόμα κι ένα αίσθημα οικειότητας ακόμα και με καταστάσεις ή τόπους με τους οποίους δεν υπήρχε άμεση επαφή και μια δυνατότητα αφήγησης προσωπικής και συλλογικής. Γι' αυτό παρατηρείται και το παράδοξο φαινόμενο όλο και μεγαλύτερο ποσοστό ανθρώπων να μην αρκείται στην εμπορευματοποιημένη μορφή της μουσικής αλλά να ψάχνει για καινούριες φόρμες, να αναζητεί παλαιότερες, να ανακαλύπτει ακούσματα παραδοσιακά που προσφέρονται για νέες αναγνώσεις, να επιζητά να συνδεθεί με ένα δικό του ξεχωριστό τρόπο με τη μουσική να αποκτήσει μια ταυτότητα στην περίοδο της παγκοσμιοποίησης και γι' αυτό το λόγο να ταξιδεύει όλο και περισσότερο λόγω της μουσικής.

Το γεγονός αυτό αποτυπώνεται και στη βιβλιογραφία αφού ότι όλο και περισσότερο το θέμα μουσική και τουρισμός απασχολεί τις τουριστικές σπουδές. Το ειδικό τεύχος των *Tourist Studies* το 2014, επιχειρεί να διερευνήσει κάποιες κρίσιμες συνδέσεις μεταξύ μουσικής και τουρισμού όπως πώς η μουσική μετατρέπει συγκεκριμένα μέρη σε τουριστικά hotspots ή αν είναι η μουσική ένας άλλος 'πόρος' που μπορεί να εκμεταλλευτεί η τουριστική βιομηχανία για κατανάλωση από τις τουριστικές μάζες (Lashua *et. al*, 2014). Στον απόηχο της δουλειάς των (Gibson and Connell, 2003) διοργανώθηκε το 2012 ένα μεγάλο συνέδριο στο Λίβερπουλ της Αγγλίας το *Soundtracks: Μουσική Τουρισμός και Ταξίδι* όπου προσκλήθηκαν εισηγήσεις που διερευνούσαν τη μουσική σε σχέση με τις παλαιές και νέες κινητικότητες, το μουσικό προσκύνημα, τις ροές ταξιδιωτών και μουσικών, τις πολιτιστικές και οικονομικές πολιτικές που αφορούν τον τουρισμό, τα φεστιβάλ και τις παραστάσεις για τουρίστες, τις εθνογραφίες τουριστικών συναντήσεων με τη μουσική ως τουριστικό προορισμό, τον ρόλο της μουσικής στη δημιουργία τουριστικών συζητήσεων, αφηγήσεων και αναμνήσεων. Έτσι το θέμα μουσική και τουρισμός φαίνεται να απασχολεί πια μια σειρά από επιστήμες, όχι μόνο τις τουριστικές, αλλά την ανθρωπολογία και την κοινωνιολογία, τη μουσικολογία, τη γεωγραφία του μάνατζμεντ.

Ο μουσικός τουρισμός αναπτύχθηκε και γιγαντώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες του εικοστού αιώνα. Διαμόρφωσε διαφορετικά μοτίβα αναδημιουργίας και τουρισμού,

μεταμόρφωσε τόπους, έγινε πολύτιμη πηγή εσωτερικής αναδημιουργίας και ανασχημάτισε μνήμες και ταυτότητες τόσο για τη μουσική όσο και για τους μουσικούς και το (πρόσφατο) παρελθόν (Gibson and Connell, 2007).

2.2 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ο τουρισμός για πολλούς είναι με μια δραστηριότητα του ελεύθερου χρόνου. Ο Nash το 1991 έχοντας μια πιο ανθρωπολογική οπτική, όρισε τον τουρισμό ως ένα σύστημα από δραστηριότητες αναψυχής και τον τουρίστα ως ένα ταξιδιώτη αναψυχής που είναι ελεύθερος από διάφορες πολιτιστικές δεσμεύσεις. Ήδη από το 1961 ο Boorstin υποστηρίζει ότι ο τουρίστας έχοντας υπ' όψη του το μοντέλο του μαζικού τουρισμού ότι ο τουρίστας κινείται σ' ένα πλαίσιο αναψυχής, αρέσκεται να καταναλώνει 'pseud-events' που ετοιμάζει η τουριστική βιομηχανία και αρκείται σε μια ψευδο-ικανοποίηση που αντλεί απ' αυτά. Ο Dean Mac Cannell (1973,1976) όπως αναφέρεται στο Cohen και Cohen (2019)σε μια διάθεση να αντιπαρατεθεί στη μέχρι τότε επικρατούσα αντίληψη ότι ο τουρισμός είναι μια επιπόλαιη, επιφανειακή δραστηριότητα και ότι ασχολείται με την αναζήτηση του μη αυθεντικού άνοιξε την κουβέντα περί αυθεντικότητας αφού τότε εισήγαγε και την έννοια της αυθεντικότητας στις κοινωνιολογικές επιστήμες και υποστήριξε ότι η ζωή των μοντέρνων ανθρώπων είναι μη αυθεντική και γι' αυτό το λόγο αποχωρούν από τα οργανωμένα τουριστικά ταξίδια αναζητώντας την αυθεντική ζωή των άλλων ανθρώπων σε άλλα μέρη και άλλες εποχές. Από τότε η αυθεντικότητα μπήκε στην ατζέντα των τουριστικών σπουδών και φαίνεται ότι έχει επικεντρωθεί σε δύο βασικά σημεία. Το πρώτο είναι ο ορισμός της έννοιας της αυθεντικότητας και το δεύτερο είναι ο βαθμός που οι τουρίστες αναζητούν την αυθεντικότητα στα ταξίδια τους. Η Wang το 1999 αφού μνημονεύει τις θεωρίες του Mac Cannell 1976 και άλλων ερευνητών περί αυθεντικότητας καταλήγει ότι υπάρχουν τρία είδη αυθεντικότητας που αφορούν το πεδίο του τουρισμού, η αντικειμενική αυθεντικότητα, η εμπειρική αυθεντικότητα και η δομημένη/κατασκευασμένη αυθεντικότητα (Πίνακας 1). Η αντικειμενική αυθεντικότητα αφορά τη χρήση της αυθεντικότητας των πρωτοτύπων, όπως είναι τα αντικείμενα που υπάρχουν σε μουσεία και τα οποία αντιλαμβάνονται ως αυθεντικά οι τουρίστες. Η δομημένη αυθεντικότητα, είναι η αυθεντικότητα που δημιουργείται για χάρη των τουριστών και είναι μια κατάσταση που εκφράζει περισσότερο τις σχέσεις προσφοράς ζήτησης. Εδώ ελλοχεύει ο κίνδυνος της κατασκευασμένης αυθεντικότητας. Που επεσήμανε ο Mac Connell το 1976. Πολλές εκδηλώσεις του τοπικού πολιτισμού μεταμορφώνονται σε θέαμα για τους

τουρίστες, που δεν έχει καμία σχέση με την αυθεντική τους μορφή ενώ ένα πλήθος στοιχείων της τοπικής παραδοσιακής βιοτεχνίας μεταμορφώνονται σε ενθύμια για τους τουρίστες, αλλάζοντας συχνά σχήμα, νόημα και χρήση(Τσάρτας,2000). Ο τρίτος τύπος της αυθεντικότητας είναι η υπαρξιακή αυθεντικότητα και σχετίζεται περισσότερο με την άποψη που έχει το ίδιο το άτομο, για τις εμπειρίες και τα βιώματα που αποκτά όντας τουρίστας.

Πίνακας 3 Τρεις τύποι αυθεντικότητας στην τουριστική εμπειρία

Object-Related Authenticity in Tourism	Activity-Related Authenticity in Tourism
<p>Objective authenticity refers to the authenticity of originals. Correspondingly, authentic experiences in tourism are equated to an epistemological experience (i.e., cognition) of the authenticity of originals.</p> <p>Constructive authenticity refers to the authenticity projected onto toured objects by tourists or tourism producers in terms of their imagery, expectations, preferences, beliefs, powers, etc. There are various versions of authenticities regarding the same objects. Correspondingly, authentic experiences in tourism and the authenticity of toured objects are constitutive of one another. In this sense, the authenticity of toured objects is in fact symbolic authenticity.</p>	<p>Existential authenticity refers to a potential existential state of Being that is to be activated by tourist activities. Correspondingly, authentic experiences in tourism are to achieve this activated existential state of Being within the liminal process of tourism. Existential authenticity can have nothing to do with the authenticity of toured objects.</p>

Πηγή :Wang 199

Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα σε ποιο βαθμό οι τουρίστες αναζητούν την αυθεντικότητα στα ταξίδια τους τονίζεται ότι οι τουρίστες αναζητούν την αυθεντικότητα με διαφορετική ένταση κάθε φορά και θέτουν κριτήρια αυθεντικότητας όσον αφορά τα αξιοθέατα, τα σημεία, τα αντικείμενα ή γεγονότα που συναντούν στα

ταξίδια τους (Cohen and Cohen, 2019). Πολλές μελέτες στο ίδιο σκεπτικό αποδίδουν τη βασική σημασία της αυθεντικότητας στον τουρισμό πολιτιστικής κληρονομιάς βασιζόμενες στο γεγονός ότι η αυθεντικότητα συνδέει τους τουρίστες με αξιοθέατα προορισμού. (Apostolakis, 2003). Η σφοδρή επιθυμία λοιπόν για αυθεντικότητα είναι ένα κίνητρο για τους τουρίστες να συνδεθούν με τον τουρισμό πολιτιστικής κληρονομιάς. Εξάλλου η παραδοσιακή αντίληψη για το ζήτημα της αυθεντικότητας είχε μια βαθιά ριζωμένη αίσθηση του τόπου, δομημένη με κοινές γνώσεις και κοινωνικές πρακτικές οι οποίες συνενώθηκαν αργότερα σε μια τοπική ταυτότητα (Hughes 1995). Η πλήρης ανάπτυξη της αυθεντικότητας εκφράζεται ως ταυτότητα, αυτονομία, ατομικότητα, αυτό-ανάπτυξη και αυτοπεποίθηση (McIntosh and C. Prentice, 1999). Η επιβεβαίωση της ταυτότητας γεννά και την αναζήτησινπισω στο παρελθόν. Οι άνθρωποι είναι νοσταλγικοί για τους παλιούς τρόπους ζωής και θέλουν να τους ξαναζήσουν με τη μορφή του τουρισμού τουλάχιστον προσωρινά (Chhabra, Healy και Sills, 2003). Δεδομένης της κεντρικής αυτής νοσταλγίας ως κίνητρο για τον τουρισμό, υποτίθεται ότι η ικανοποίηση ενός γεγονότος πολιτιστικής κληρονομιάς δεν εξαρτάται από την αυθεντικότητα με την κυριολεκτική έννοια του όρου αν είναι ή όχι μια ακριβής αναδημιουργία μιας προηγούμενης κατάστασης αλλά μάλλον περισσότερο από την αντίληψη που έχει κάποιος για την αυθεντικότητα. Επομένως η κληρονομιά δημιουργείται και επαναδημιουργείται από μνήμες που έχουν επιζήσει, έργα τέχνης και χώρους του παρελθόντος που εξυπηρετούν τη σύγχρονη ζήτηση. Το ζητούμενο λοιπόν δεν είναι τόσο κάθε στοιχείο της εμπειρίας να είναι αυθεντικό όσο ο συνδυασμός των στοιχείων να δημιουργεί τα απαιτούμενα συναισθήματα (Chhabra, Healy and Sills, 2003).

2.3 ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η αρχή για το οποιαδήποτε ταξίδι είναι το κίνητρο. Και όταν αυτό το ταξίδι πραγματοποιείται στα πλαίσια του ελεύθερου χρόνου ενός ατόμου, που πάνω απ' όλα το άτομο έχει την επιλογή για την πραγματοποίησή του ή όχι, τότε η διερεύνηση των κινήτρων έχει μεγάλη σημασία γιατί μπορεί να οδηγήσει στην εξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων. Ο Murray (1964) όπως αναφέρεται στους (Jang and Cai, 2002) όρισε το κίνητρο ως ένα εσωτερικό παράγοντα που διεγείρει, κατευθύνει και ενσωματώνει μια ατομική συμπεριφορά. Γενικά γίνεται παραδεκτό, ότι το κίνητρο προκύπτει όταν το άτομο θέλει να ικανοποιήσει μια ανάγκη(Goossens, 2000). Οι παλιές θεωρίες θεωρούσαν ότι το κίνητρο ωθείται από την επιθυμία του ανθρώπου να ικανοποιήσει τις

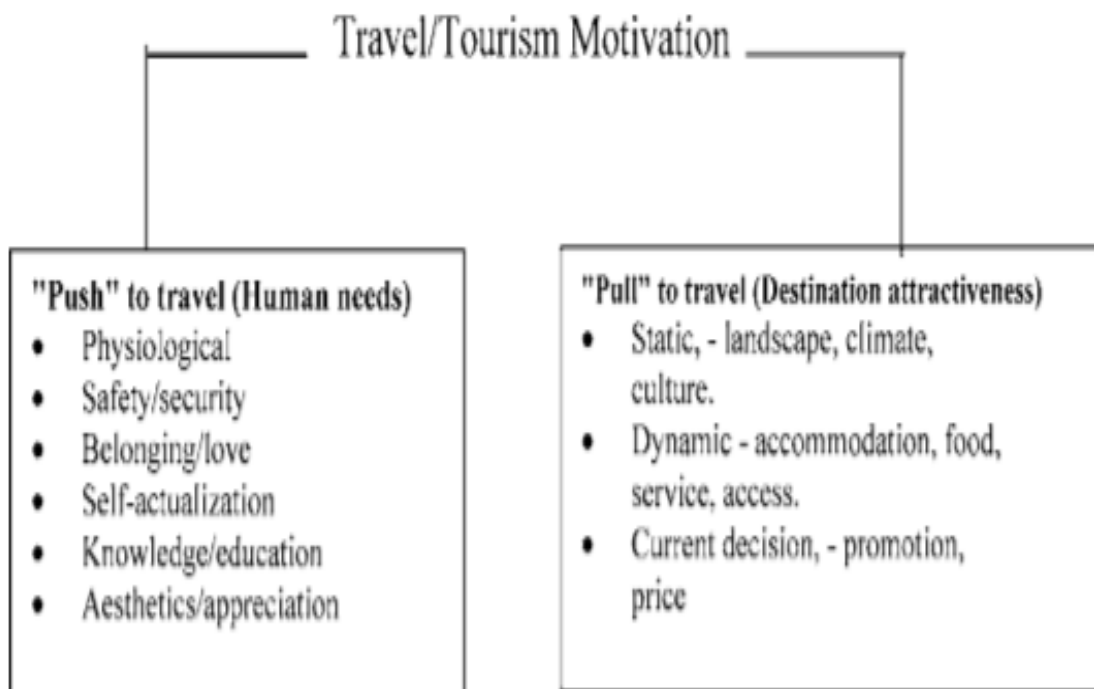
βασικές ανάγκες επιβίωσης του (Hallam, 2002). Όταν το άτομο καταφέρει να ικανοποιήσει το πρώτο, το χαμηλότερο επίπεδο των αναγκών του, αυτό θα σταματήσει να αποτελεί ένα τρέχον κίνητρο και το άτομο θα προσπαθήσει να ικανοποιήσει την επόμενη πιο σημαντική ανάγκη (Kotler,(1994) όπως αναφέρεται στο Jang and Cai (2002). Είναι γενικά δεκτό ότι κίνητρο σημαίνει μια κατάσταση ή μια συνθήκη που το άτομο μέσα από συγκεκριμένες δράσεις επιδιώκει την ικανοποίησή.

Τα ανθρώπινα κίνητρα έχουν διερευνηθεί σε βάθος χρόνου και επίσης έχουν απασχολήσει διαφορετικές επιστήμες και θεωρήσεις ανάλογα με την οπτική που κάθε φορά θα ειπωθούν. Εμφανίζονται τρεις κύριες ομάδες απόψεων για τα ανθρώπινα κίνητρα, εκείνες που υπογραμμίζουν ότι τα κίνητρα που προέρχονται από την εσωτερική ψυχοσύνθεση των ανθρώπων, εκείνες που τονίζουν ότι το άτομο είναι παρακινούμενο από περιβαλλοντολογικούς παράγοντες και εκείνες όπου το κίνητρο θεωρείται ως μια πολύπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ του ατόμου και του περιβάλλοντος που διαμεσολαβείται από τη γνώση (Hallam, 2002). Οι ψυχαναλυτικές θεωρίες στα μέσα το εικοστού αιώνα, βασισμένες στην ανάλυση πλήθους δεδομένων όπως αυτές Ericson (1950,1959) όπως αναφέρονται στο Hallam (2002) υπέδειξαν τόσο το ρόλο του περιβάλλοντος στην ανάπτυξη των κινήτρων και τη σημασία του γονικού ρόλου σε αυτή τη διαδικασία όσο και τα κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα των προσωπικοτήτων όπως νευρωτισμός, εξωστρέφεια, δεκτικότητα, ευχαρίστηση και ευσυνειδησία, τα οποία συνδέονται σιωπηρά με διαφορετικά χαρακτηριστικά κινήτρου (Macrae Costa,(1987) όπως αναφέρονται στο Hallam (2010).Οι ανθρωπιστικές θεωρίες υπογράμμισαν τη μοναδικότητα και την ελευθερία του ατόμου να επιλέξει μια συγκεκριμένη πορεία δράσης (Rogers, 1961; Maslow, 1954;) όπως αναφέρεται στο Hallam (2002).

Αλλά και στις τουριστικές σπουδές έχουν διατυπωθεί διάφορες σκέψεις και θεωρήσεις για τα κίνητρα σχετικά το ταξίδι. Τα κίνητρα λαμβάνουν μεγάλη προσοχή από τους ακαδημαϊκούς του τουρισμού δεδομένης της σημασίας τους στις αποφάσεις μάρκετινγκ, όπως η κατάτμηση, η ανάπτυξη προϊόντων, η διαφήμιση και η τοποθέτηση. Το κίνητρο του τουρισμού θεωρείται ως μια δυναμική διαδικασία εσωτερικών ψυχολογικών παραγόντων (αναγκών και επιθυμιών) που δημιουργούν μια κατάσταση έντασης ή ανισορροπίας μεταξύ των ατόμων όπου αυτές οι εσωτερικές ανάγκες και η προκύπτουσα ανισορροπία οδηγούν σε δράσεις που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της ισορροπίας ικανοποιώντας τις ανάγκες

(Crompton, (1979) όπως αναφέρεται στο Crompton και McKay (1997). Επίσης όπως σημειώνει πάλι ο Crompton (1979, p. 408) όπως αναφέρεται στους Chang, Backman και Huang (2014) το κίνητρο είναι ίσως ο μόνος από πολλούς παράγοντες που μας επιτρέπει να εξηγήσουμε την τουριστική συμπεριφορά. Όσον αφορά τα κίνητρα για την επιλογή ενός προορισμού η πιο γνωστή θεωρία υπαινίσσεται ότι υπάρχουν ατομικές τουριστικές ανάγκες, οι λεγόμενοι push-factors, από τη μια, και τα χαρακτηριστικά εκείνα των τόπων που τους καθιστούν ελκυστικούς, οι λεγόμενοι pull-factors, από την άλλη (Dann 1987) στο Awaritefe (2004). Η προσέγγιση push-pull παραμένει η πιο ευρέως χρησιμοποιούμενη για να εξηγήει τα κίνητρα, δεδομένης της απλότητας και της διαισθητικής προσέγγισής της (Klenosky, 2002) όπως αναφέρεται στους Cohen, Prayag και Moital (2014).

Πίνακας 4 Κίνητρα ταξιδιού/τουρισμού

Πηγή : Awaritefe, 2010

Στον παραπάνω πίνακα διακρίνουμε έξι παράγοντες τουριστικών κινήτρων που κινούνται στο πλαίσιο των ανθρώπινων αναγκών, όπως οι ψυχολογικοί, αυτοί που σχετίζονται με την ασφάλεια και την προστασία, αυτοί που αφορούν το αίσθημα του ανήκειν και της αγάπης , αυτοί που έχουν να κάνουν με την αυτοπραγμάτωση, εκείνοι

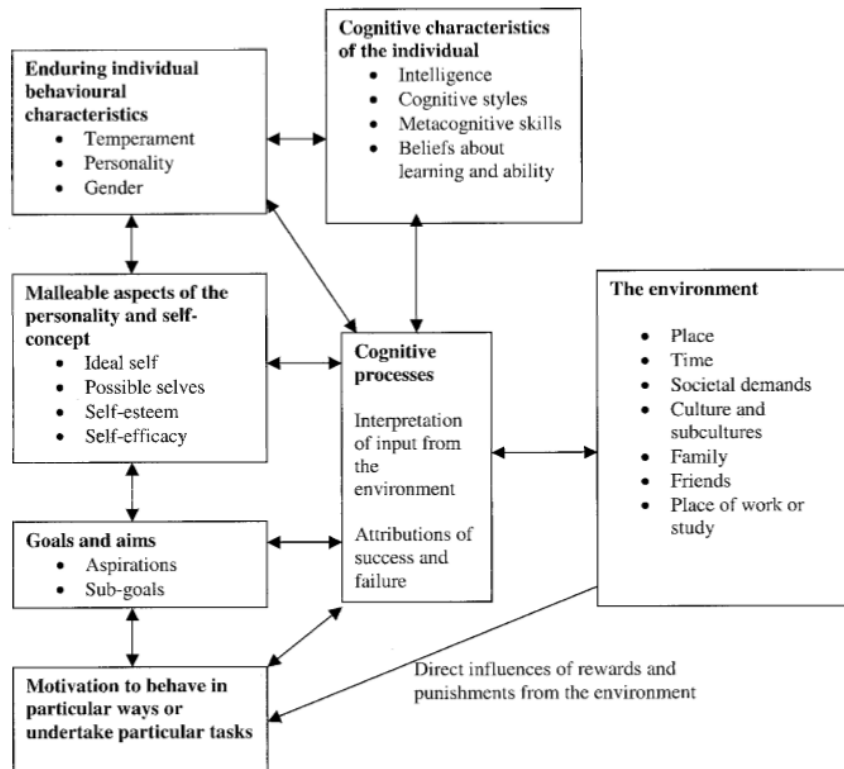
που αφορούν τη γνώση και την εκπαίδευση και εκείνοι που έχουν να κάνουν με την αισθητική και την αναγνώριση. Οι τρεις πρώτοι παράγοντες είναι παράγοντες που φαίνεται να μειώνουν την ένταση ενώ οι τρεις τελευταίοι είναι παράγοντες που έχουν να κάνουν με την κινητοποίηση (Awaritefe, 2004).

Επίσης, δεδομένου ότι τα κίνητρα της αγοράς ταξιδιού ευχαρίστησης είναι καλά ερευνημένα, οι συγγραφείς διερευνούν τα κίνητρα άλλων σημαντικών εξειδικευμένων αγορών, όπως του τουρισμού. Οι παράγοντες των κινήτρων είναι το κλειδί για να χτίσει κανείς την ικανοποίηση και την επαναλαμβανόμενη επίσκεψη (Tkaczynski και Rundle-Thiele, 2013). Διάφορες εργασίες επίσης επισημαίνουν ότι το κίνητρο δεν είναι χρήσιμο μόνο για να εξηγήσει την τουριστική συμπεριφορά αλλά ίσως είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας για να προβλέψουμε την πρόθεση επίσκεψης ή μιας δεύτερης επίσκεψης σε ένα προορισμό (Baloglu, 1999; Huang και Hsu, 2009; Li et al, 2010) στο Chang, Backman και Huang (2014).

Όσο ο τουρίστας απομακρύνεται από το μοντέλο του μαζικού τουρισμού και της προκατασκευασμένης εμπειρίας είναι ενδιαφέρον και ανάγκη να ερευνήσουμε τα κίνητρα, ειδωμένα από την οπτική της συμπεριφοράς του, της προσωπικότητας, των ερεθισμάτων που λαμβάνει, των προσδοκιών που έχει από ένα ταξίδι γιατί στις μέρες μας το άτομο φαίνεται να αναζητά την εμπειρία, που θα κάνει ξεχωριστό το ταξίδι του και θα το διαφοροποιήσει από οποιοδήποτε άλλο και θα του παρέχει μια μοναδική αφήγηση.

Ενώ ο Hallam το 2002 αναφέρει ότι οι ψυχολογικές έρευνες που διερευνούν τα κίνητρα γύρω από τη μουσική σχεδόν αποκλειστικά ασχολούνται με τα κίνητρα που έχει το άτομο να αρχίσει αλλά και να συνεχίσει να παίζει ένα όργανο. Στον παρακάτω πίνακα του Hallam (2002) επιχειρείται να αναπαρασταθούν οι παράγοντες που ωθούν ένα άτομο να ξεκινήσει αλλά και να συνεχίσει να παίζει ένα όργανο. Φαίνεται ότι το αν ένα άτομο θα επιδιώξει να ασχολείται με τη μουσική, θα εξαρτηθεί από αλληλεπιδράσεις μεταξύ των χαρακτηριστικών του, της εικόνας που έχει το ίδιο για τον εαυτό του και των στόχων που έχει θέσει και των χαρακτηριστικών του άμεσου περιβάλλοντός του συμπεριλαμβανομένου του πολιτισμού και των ιστορικών παραγόντων, του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος και της υποστήριξης που λαμβάνουν από την οικογένεια και τους συναδέλφους τους.

Πίνακας 5 Αλληλεπίδραση μεταξύ των ατομικών και περιβαλλοντικών παραγόντων στον καθορισμό των κινήτρων

Πηγή : Hallam (2002)

Παρ' όλα αυτά η έρευνα των κινήτρων για την παρακολούθηση ενός φεστιβάλ έχει καταδείξει κοινωνικά, ψυχολογικά, ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά, γι' αυτό είναι προβληματικό οι έρευνες να περιορίζονται στα κίνητρα του τουρισμού (Maeng, Jang και Li, 2016)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΩΝ ΦΕΣΤΙΒΑΛ.

Μια αυθεντική εμπειρία περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε ένα συλλογικό τελετουργικό, όπου οι ξένοι συγκεντρώνονται σε μια πολιτιστική παραγωγή, για να μοιραστούν ένα συναίσθημα εγγύτητας και αλληλεγγύης (Fire and Speer,1997). Από την άποψη της πολιτιστικής παραγωγής (αναψυχή και προβολή του πολιτισμού), μερικοί από τους μεγαλύτερους και πιο επισκέψιμους προορισμούς είναι τα φεστιβάλ μουσικής αλλά και τα φεστιβάλ πολιτιστικής κληρονομιάς. Έχουν γίνει ένα σημαντικό επίκεντρο του τουρισμού στη μεταμοντέρνα περίοδο όπως επίσης επίκεντρο μελέτης της σύγχρονης βιβλιογραφίας κάθε φορά που προσεγγίζει το θέμα του πολιτισμού, της μουσικής και του τουρισμού, ίσως επειδή υπάρχει πολύ μεγάλος αριθμός φεστιβάλ που διοργανώνονται παγκοσμίως .

Τα φεστιβάλ αποτελούν ελκυστικό πολιτιστικό γεγονός για εκατομμύρια ανθρώπους. Αν και είναι δύσκολο να δοθεί ένας ορισμός για τα φεστιβάλ ο Falassi (1987:2) όρισε ότι φεστιβάλ:...μια περιοδικά επαναλαμβανόμενη, κοινωνική περίπτωση, στην οποία μέσω της πολυπλοκότητας των πλαισίων και μιας σειράς από συνδυασμένα γεγονότα, συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα σε διάφορους βαθμούς όλα τα μέλη μια ολόκληρης κοινότητας, ενωμένα είτε με εθνικούς , γλωσσολογικούς θρησκευτικούς , ιστορικούς δεσμούς και μοιράζονται μια κοινή κοσμοθεωρία. Τόσο οι κοινωνικές λειτουργίες όσο και το συμβολικό μήνυμα ενός φεστιβάλ είναι συνυφασμένο με μια σειρά από εμφανείς αξίες που η κοινότητα αναγνωρίζει ως βασικές για την ιδεολογία της και την κοσμοθεωρία της, για την κοινωνική της ταυτότητα, την ιστορική της εξέλιξη και τη φυσική της επιβίωση, που αυτό είναι τελικά αυτό που τα φεστιβάλ γιορτάζουν. Ενώ ο Getz το (2007:31) αναφέρει ότι τα φεστιβάλ είναι θεματικές δημόσιες γιορτές αν και αυτός ο ορισμός δεν αποδίδει τον πλούτο και την ποικιλία των εννοιών που σχετίζονται με τα φεστιβάλ.

Οι κοινωνίες μοιάζουν διατεθειμένες να δείξουν στον κόσμο την πολιτιστική τους ταυτότητα και τις πολιτιστικές τους δράσεις μέσω της διοργάνωσης φεστιβάλ , κάτι που τους επιτρέπει να νιώσουν ένα αίσθημα υπερηφάνειας για τον τόπο τους ενώ παράλληλα η διαδικασία αυτή μπορεί να αποφέρει και άλλα οφέλη για τον τόπο. Τα φεστιβάλ είναι μια ελκυστική πηγή τουρισμού αλλά είναι κι ένα γεγονός που αφορά εξίσου την τοπική κοινότητα (Maeng, Jang και Li, 2016)Τα φεστιβάλ μπορούν να

επεκτείνουν την τουριστική περίοδο, και να έχουν θετικά οικονομικά οφέλη για τις τοπικές κοινωνίες αφού θα στηριχθούν οι ήδη υπάρχουσες δουλειές και θα υπάρξει η ευκαιρία να γεννηθούν και νέες επιχειρηματικές κινήσεις και να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας. Για να έχει η διοργάνωση των φεστιβάλ θετική αποτύπωση για τον τόπο και την κοινότητα θα πρέπει να ειδωθεί υπό το πρίσμα της βιωσιμότητας, του σεβασμού στο περιβάλλον, του σεβασμού των ρυθμών της τοπικής κοινωνίας και της χωρικής ικανότητας του τόπου.

Η τεχνολογία έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει την πληροφορία παντού. Έτσι τις τελευταίες δεκαετίες η προώθηση ενός φεστιβάλ γίνεται πιο άμεσα, γρήγορα και απευθύνεται σε ολόένα και μεγαλύτερη μερίδα πληθυσμού. Το γεγονός αυτό ενδιαφέρει άμεσα τους διοργανωτές ιδιαίτερα μεγαλύτερων σε κλίμακα διοργανώσεων αφού αμέσως προκύπτουν ζητήματα μάρκετινγκ και προώθησης προϊόντων αλλά και σωστής διαχείρισης της διοργάνωσης ώστε να θεωρηθεί επιτυχής.

Μια άλλη πτυχή των φεστιβάλ και ειδικότερα των μουσικών φεστιβάλ που σχετίζεται και με την τεχνολογία είναι η ταχύτατη διάδοση της μουσικής μέσω κυρίως πια του διαδικτύου. Έτσι υπάρχει τεράστιο ποσοστό ανθρώπων που είναι ενημερωμένο σχετικά με τα μουσικά δρώμενα και διατεθειμένο να ταξιδέψει για να παρακολουθήσει φεστιβάλ και κατ' επέκταση τους αγαπημένους του καλλιτέχνες ενώ από την άλλη τα φεστιβάλ προσφέρουν ένα βήμα στους καλλιτέχνες να έρθουν σε επαφή με το κοινό τους. Το κρίσιμο πάντα στοιχείο είναι η ικανοποίηση, ο βαθμός ικανοποίησης που λάβει το κοινό από την όλη διοργάνωση, αν τελικά ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες του ή κατάφερε να καλύψει τις ανάγκες του. Άλλωστε έχει επιβεβαιωθεί η στενή σχέση μεταξύ κινήτρων, ικανοποίησης αλλά και αφοσίωσης σε έναν προορισμό (Yoon and Uysal, 2005)

Ένα από τα πιο ισχυρά κίνητρα για να παρακολουθήσει κανείς ένα φεστιβάλ είναι η μουσική αλλά ασφαλώς δεν είναι το μόνο. Η έρευνα των κινήτρων για την παρακολούθηση ενός φεστιβάλ έχει καταδείξει κοινωνικά, ανθρωπολογικά χαρακτηριστικά, όπως ειπώθηκε και παραπάνω γι' αυτό είναι προβληματικό, οι έρευνες να περιορίζονται μόνο στην οπτική υπό το πρίσμα του τουρισμού. Από τις πρώτες εργασίες που ερευνούν τα κίνητρα των φεστιβάλ διεξήχθη από τον Crompton το 1979 και οι παράμετροι που έθεσε όπως το επιδιωκόμενο ερέθισμα, οι στιγμές με την οικογένεια, η κοινωνικοποίηση, το να συναντάς ή να παρατηρείς καινούριους ανθρώπους, η μάθηση και ανακάλυψη, η διαφυγή από προσωπικές και κοινωνικές πιέσεις, η νοσταλγία υιοθετήθηκαν κατόπιν και από τους Crompton και McKay το

1997(Crompton and Mckay, 1997). Ο Uysal et al. το 1991 κατέληξε σε πέντε παραμέτρους όπως ο ενθουσιασμός η, εναλλακτικότητα, η οικογένεια, η κοινωνικοποίηση και η χαλάρωση που δεν είναι διαφορετικές από αυτές που προκύπτουν στις έρευνες των Uysal et al (1993), Mohr et al.(1993) Backman et al (1995), Scott (1996) Sheiner and Backman 1996, Formica and Uysal(1996) όπως αναφέρονται στους Maeng, Jang και Li (2016).

Η επιτυχία των φεστιβάλ έγκειται στο να προσφέρουν μια μοναδική εμπειρία σε όσους τα παρακολουθούν, δημιουργώντας μια ξεχωριστή ατμόσφαιρα με παράλληλες δράσεις που θα πλαισιώνουν τα όσα συμβαίνουν στη σκηνή αλλά και εξασφαλίζοντας τις καλύτερες συνθήκες από πλευράς διοργάνωσης και συνεργασίας με την τοπική κοινότητα. Μόνο έτσι μπορεί ο θεσμός των φεστιβάλ να αποδειχθεί ένα πολύτιμο εργαλείο για τον τόπο, για το κοινό για τους καλλιτέχνες και για τους διοργανωτές.

3.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ.

Ο πολιτισμός, η πολιτιστική κληρονομιά, η μουσική αποτελούν πόλο έλξης για μεγάλη μερίδα τουριστών που θέλουν μέσα από τα ταξίδια τους να ανακαλύψουν νέες κουλτούρες, να έρθουν σε επαφή με νέα ακούσματα, γεύσεις και εμπειρίες. Στην Ευρώπη, μια ήπειρο με σπουδαίο και πολυποίκιλο πολιτισμό, διοργανώνονται απ' άκρη σ' άκρη πολιτιστικά γεγονότα, μικρής, μεγαλύτερης ή ακόμα και πανευρωπαϊκής εμβέλειας.

Δύο από τα μεγάλα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα στη γηραιά ήπειρο και έχουν σχέση με τον πολιτισμό και τη μουσική είναι ο θεσμός της πολιτιστικής πρωτεύουσας και η Eurovision. Ως μεγάλα γεγονότα θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε διοργανώσεις που χαρακτηρίζονται από μακροχρόνια επίδραση στον τόπο που τα φιλοξενεί, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι προσελκύουν ξένες και δημόσιες επενδύσεις, τουρισμό και έχουν και σημαντικές οικονομικές και πολιτικές επιδράσεις. Επίσης καλύπτονται από τα διεθνή μέσα ενημέρωσης, χαρακτηρίζονται από υψηλό κόστος διοργάνωσης και προϋποθέτουν μια περίοδο προετοιμασίας. Είναι σαφές ότι όσο μεγαλύτερης τηλεοπτικής προβολής τυγχάνει ένα γεγονός, τόσο μεγαλύτερη είναι και η ανάπτυξή του (Zografos και Deffner, 2004). Επίσης όλα τα μεγάλα γεγονότα θεωρούνται διαφημιστικά εργαλεία, έτσι ώστε τα αποτελέσματα που έχει η βελτίωση της εικόνας να είναι δυνητικά πολύ μεγαλύτερα από τις άμεσες επιπτώσεις του τουρισμού (Getz και Page, 2016)

Ο θεσμός της πολιτιστικής πρωτεύουσας ξεκίνησε το 1985, ύστερα από πρόταση της τότε Υπουργού Πολιτισμού Μελίνας Μερκούρη, με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με σκοπό την προσέγγιση των λαών, την προσέλκυση καλλιτεχνών και επισκεπτών από όλη την Ευρώπη. Οι πόλεις καλούνται να επιδείξουν την πολιτιστική τους ταυτότητα, έχοντας την ευκαιρία παράλληλα για κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Κριτήριο για την επιλογή μιας πόλης είναι το πολιτιστικό πρόγραμμα για τη διάρκεια του έτους που θα φιλοξενεί το θεσμό, το οποίο έχει προηγουμένως υποβάλει με τον φάκελό της και το οποίο πρέπει να έχει ευρωπαϊκή διάσταση, να ενθαρρύνει τη συμμετοχή του κοινού και να προσβλέπει στη μακροχρόνια ανάπτυξη της πόλης. Πρώτη πολιτιστική πρωτεύουσα στη διάρκεια του θεσμού χρίστηκε η Αθήνα, ενώ από το 2009, επιλέγονται δύο πόλεις για να φιλοξενήσουν το θεσμό την ίδια χρονιά, μία από τα παλαιά κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μια πόλη μεταξύ των νέων κρατών. Η Ελλάδα μέσω της Ελευσίνας θα φιλοξενήσει το θεσμό το 2021.

Ο δεύτερος μεγάλος θεσμός, διαφορετικός και έχοντας σχέση περισσότερο με τη μουσική είναι η Eurovision, που διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 1956 και αδιάλειπτα διοργανώνεται από τότε κάθε χρόνο. Η Eurovision είναι ένα διεθνές μουσικό mega event που προσφέρει μοναδικές εμπειρίες στο κοινό της είτε αυτό παρακολουθεί ζωντανά τον διαγωνισμό στο χώρο που εκτυλίσσεται είτε παρακολουθεί τον διαγωνισμό από το σπίτι του έχοντας γεωγραφική απόσταση (Hay και Kanafani, 2017). Ενώ είναι γεγονός που συνδέεται αναπόσπαστα με τον τουρισμό αφού πέρα από το γεγονός ότι η πόλη ή και η χώρα που διοργανώνει τον διαγωνισμό καθίσταται αυτόματα τουριστικός προορισμός αλλά και για το γεγονός ότι η πόλη αποκτά αυτόματα μπορεί να εκθέσει τον εαυτό της ως τουριστικό προορισμό.

Ένας άλλος θεσμός σχετικά με τη μουσική που ενδυναμώνεται χρόνο με το χρόνο είναι ο θεσμός της Ευρωπαϊκής Γιορτής της Μουσικής. Όπως πληροφορούμαστε από την επίσημη ιστοσελίδα www.europeanmusicday.gr/i-idea ήταν την 21η Ιουνίου του 1982, όπου μετά από πρωτοβουλία του τότε υπουργού της Γαλλίας, γιορτάζεται στο Παρίσι η Γιορτή της Μουσικής με σκοπό να βγουν όλοι οι μουσικοί στους δρόμους. Μια χρονιά αργότερα 200.000 ερασιτέχνες και επαγγελματίες μουσικοί κατακλύζουν το Παρίσι, όπου διοργανώνονται συναυλίες, όπου ακούγονται όλα τα είδη της μουσικής ενώ είναι δωρεάν για το κοινό.

Το A.I.S.B.L Fete Europeenne de la Musuque-I.N.P.O. Ευρωπαϊκή Ένωση για την Ημέρα της Μουσικής είναι ένας διεθνής μη κερδοσκοπικός οργανισμός που συστήθηκε μετά την υπογραφή του Χάρτη της Βουδαπέστης που καθόριζε τους κοινούς στόχους των ευρωπαίων διοργανωτών και συντονιστών που

εκπροσωπούσαν τα υπουργεία και τις περιφερειακές ή τοπικές αρχές των κυριότερων ευρωπαϊκών πρωτευουσών...

Συμμετέχουν και διοργανώνουν συνέδρια, σεμινάρια, εργαστήρια και συμμετέχουν σε διάφορα προγράμματα της Ε.Ε. για τη στήριξη της ευρωπαϊκής ζωντανής μουσικής και την ενίσχυση του ρόλου της μουσικής ως εργαλείου τοπικής ανάπτυξης. (<https://www.europeanmusicday.eu>)

Σημαντική θέση όσον αφορά τη μουσική κατέχουν τα μουσικά φεστιβάλ. Ένα από τα πιο γνωστά είναι το φεστιβάλ του Σαν Ρέμο. Η ιδέα για το φεστιβάλ του Σαν Ρέμο όπως ενημερωνόμαστε την ιστοσελίδα του στο ίντερνετ, ξεκίνησε την πρώιμη μεταπολεμική περίοδο όπου η ανάγκη για ανασυγκρότηση της χώρας και επανεκτίμηση της οικονομίας ήταν πολύ μεγάλη. Επίσης οι ιθύνοντες είχαν στο μυαλό τους και την τουριστική ανάκαμψη της περιοχής. Έτσι η πρώτη διοργάνωση το 1950 του φεστιβάλ μεταδόθηκε ραδιοφωνικά από την αίθουσα του καζίνο του Σαν Ρέμο. Ενώ και εδώ η τηλεόραση άλλαξε τον αντίκτυπο του φεστιβάλ, καθιστώντας το στα χρόνια όχι μόνο ένα μουσικό αλλά και ένα πολιτιστικό γεγονός. Η φήμη του φεστιβάλ ξεπερνά τα ιταλικά σύνορα και είναι δημοφιλές όπου υπάρχουν θιασώτες και εραστές του ιταλικού τραγουδιού, ενώ εκτός από την τηλεόραση, απασχολεί το ραδιόφωνο, τα έντυπα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ο νικητής του φεστιβάλ είναι και αυτός που εκπροσωπεί την Ιταλία στον διαγωνισμό της Eurovision. Ενώ όπως και στη Eurovision και εδώ θεωρείται η σκηνή κάποιες φορές εφαλτήριο για πολιτική δήλωση ή μια δήλωση που υπογραμμίζει τη διαφορετικότητα ή κάποιες φορές συγκεκριμένες υποψηφιότητες αποκτούν βαρύνουσα σημασία ή τουλάχιστον αποκτούν και μια άλλη ανάγνωση, όπως η υποψηφιότητα του φετινού νικητή του φεστιβάλ. (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/feb/13/salvini-music-sanremo-music-italian-mahmoud-eurovision>). Πέρα απ' αυτό το φεστιβάλ του Σαν Ρέμο είναι στενά συνδεδεμένο με τον τουρισμό αφού για να το παρακολουθήσουν σπεύδουν άνθρωποι από όλο τον κόσμο. Εξάλλου ότι είναι ένας θεσμός που έχει επιβιώσει εξήντα εννιά χρόνια τώρα, ενώ στην ιστοσελίδα www.SanRemo.info βλέπουμε ξεχωριστό πεδίο με πληροφορίες που αφορούν στις διακοπές κατά τη διάρκεια του φεστιβάλ, ενώ προτείνονται και ειδικά διαμορφωμένα πακέτα.

Μια άλλη πόλη που έχει συνδέσει το όνομά της με το θεσμό των φεστιβάλ, ώστε να αποκαλείται πια 'η πόλη των φεστιβάλ' είναι το Εδιμβούργο. Το 1947 ήταν χρονιά σταθμός για το Εδιμβούργο όσον αφορά τη μετέπειτα ταυτότητά του και την σύνδεση με τον πολιτισμό και τις τέχνες. Εκείνη τη χρονιά, σε μια προσπάθεια ανασυγκρότησης μετά τις πληγές που άφησε ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, συστήνονται στο κοινό του Εδιμβούργου δυο φεστιβάλ, το διεθνές φεστιβάλ του Εδιμβούργου και το Frinze.

Εβδομήντα χρόνια μετά, μπορούν να συγκριθούν με την εισπρακτική επιτυχία και τη διεθνή ακτινοβολία που απολαμβάνει το Μοντρέ, το Σάλτσμπουργκ και τα BBC Proms. (Καθημερινή, 8/7/2015, <https://www.kathimerini.gr/822687/article/politismos/8eatro/to-festival-8esmos-ths-skwtias-sth-nea-epoxh>)

Πιο κοντά σε αυτό που μελετά η συγκεκριμένη εργασία, και άμεσα συνδεδεμένο με την ελληνική πραγματικότητα, είναι τα μουσικά εργαστήρια τροπικής μουσικής του δικτύου Λαβύρινθος που έχει την έδρα του στο Χουδέτσι του Ηρακλείου Κρήτης.

3.3 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Τα πιο γνωστά μουσικά εργαστήρια που λαμβάνουν χώρα στην Ελλάδα είναι αυτά που λειτουργούν στο Χουδέτσι της Κρήτης και στον Αγ. Λαυρέντιο.

3.3.1 ΜΟΥΣΙΚΟ ΧΩΡΙΟ ΑΓ. ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ

Το Μουσικό Χωριό, όπως αναφέρεται στο site στη σελίδα του μουσικού χωριού στο Fb (<https://www.facebook.com/musicvillage.gr/>) είναι μια από τις μεγαλύτερες μουσικές κοινότητες στην Ευρώπη. Ιδρύθηκε το 2006 από τους μουσικούς Θύμιο Ατζακά, Κώστα Μακρυγιαννάκη και Γιώργο - Εμμανουήλ Λαζαρίδη.

Σήμερα, μετά από δέκα χρόνια παρουσίας στην ύπαιθρο και τριών χρόνων στην αστική έδρα της διοργάνωσης στη Θεσσαλονίκη το Αβγό, διοργανώνεται από την Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρία Μουσικών Παρεμβάσεων ar Tree σε συνεργασία με τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών (Ίδρυμα Ωνάση) και την Αντιδημαρχία Πολιτισμού, Παιδείας κ Τουρισμού Δήμου Βόλου. (<https://avg0.music-village.gr/gr/to-αβγό>) Η διοργάνωση στοχεύει: Στην προγραμματισμένη ή αυθόρμητη εκτέλεση μουσικών ιδεών, έργων και δρώμενων και την παραγωγική ανταλλαγή ιδεών και projects μεταξύ διεθνών καλλιτεχνών και ανθρώπων της τέχνης γενικότερα. Στην υλοποίηση εκπαιδευτικών ενοτήτων υπό τη μορφή συμβιωτικών εργαστηρίων/masterclasses ομαδικής δράσης, τα οποία συντονίζονται σε συνεργασία με Έλληνες και αλλοδαπούς καλλιτέχνες με αναγνωρισμένη δράση στο χώρο της σύγχρονης ή ιστορικής δημιουργίας και εκτέλεσης. Οι θεματικές ενότητες των εργαστηρίων στο σύνολο τους αποβλέπουν σε ευρείες και ουσιαστικές προσεγγίσεις της μουσικής τέχνης, ενώ δίνουν ιδιαίτερη έμφαση σε πρωτότυπους τομείς που δεν έχουν ενσωματωθεί ακόμη στα ελληνικά προγράμματα μουσικών σπουδών. Στην δημιουργία μίας διεθνούς αναπτυσσόμενης κοινότητας αλληλουποστηριζόμενων καλλιτεχνών, τόσο σε επίπεδο συλλογικής μουσικής εκτέλεσης, όσο παραγωγής και διανομής καλλιτεχνικού υλικού.

Όπως βλέπουμε στο ήδη αναρτημένο πρόγραμμα για το καλοκαίρι του 2019, το σύνολο των εργαστηρίων που δεν αφορούν αποκλειστικά τη μουσική αλλά και το θέατρο και τον κινηματογράφο, απαιτούν τη βιωματική συμμετοχή, δηλαδή όχι μόνο τη φυσική παρουσία, όπως γίνεται σε μια διάλεξη, αλλά τη συμμετοχή όλων των αισθήσεων, τη

συμμετοχή , την εγρήγορση , τη δράση, νου, φωνής , σώματος...έτσι επιτυγχάνεται η ξεχωριστή εμπειρία για τον καθένα, όταν γίνεται μέρος του όλου, όταν δρα και αντιδρά στο γίνεσθαι, όταν παίρνει ερεθίσματα, διδάσκει και διδάσκεται, ανακαλύπτει. Σημειώνουμε ενδεικτικά κάποια από τα εργαστήρια που θα λάβουν χώρα το καλοκαίρι του 2019.

- Η φωνή πέραν των σημερινών ορίων. Ένα ταξίδι στον παγκόσμιο χώρο της φωνητικής τέχνης και στην ανακάλυψη του...πνευματικού σώματος. Το συγκεκριμένο εργαστήριο διαρκεί εξήντα τρεις ώρες από τις 15-22 Ιουλίου ενώ η διάρκεια των μαθημάτων είναι εννιά ώρες καθημερινά.
- Η καλλιέργεια της μουσικότητας μέσα από την παιδαγωγική προσέγγιση του Zoltan Kodaly. Στόχος του σεμιναρίου είναι να μυθήσει βιωματικά τους συμμετέχοντες στις αρχές της παιδαγωγικής προσέγγισης και της μεθοδολογίας του Zoltan Kodaly, όπως αυτές εφαρμόζονται στην Ουγγαρία και να προσφέρει προτάσεις για το πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην ελληνική δημόσια και ωδειακή εκπαίδευση. Και αυτό το σεμινάριο θα λάβει χώρα από 15-22 Απριλίου και η διάρκεια ωρών του είναι 33 ώρες, 6, 5 ώρες καθημερινά.
- Masterclass πιάνου. Με τη μέθοδο focus training. Ένα παιχνίδι ερωτησεων και απαντήσεων, ένα βιωματικό masterclass μες τόχο τη μεγαλύτερη επίγνωση στη μουσική διαδικασία και την περαιτέρω απελευθέρωση του καλλιτεχνικού δυναμικού που έχει ο καθένας μέσα του.

Η παραπάνω ενδεικτική αναφορά έγινε για να τονιστεί η κατεύθυνση των σεμιναρίων αλλά και η σημασία που δίνουν οι δάσκαλοι στη βιωματική συμμετοχή στην παρακολούθηση ενός σεμιναρίου. Και επίσης από τις ώρες που διαρκεί ένα σεμινάριο διαπιστώνεται ότι για όσο χρόνο διαρκεί, κρατά απασχολημένο δημιουργικά τον κάθε συμμετέχοντα αρκετές ώρες μες τη μέρα με αποτέλεσμα εκ των πραγμάτων να παρέχεται συμπυκνωμένη γνώση αλλά και να ενισχύεται έτσι το συναίσθημα της ομάδας και του ανήκειν σε μια ομάδα

3.3.2 ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

Στο Χουδέτσι της Κρήτης από την άλλη συναντάμε τον Λαβύρινθο.

Το μουσικό εργαστήριο «Λαβύρινθος»ξεκίνησε θα μπορούσαμε να πούμε, το 1982 από τον Ross Daly(καλλιτεχνικός διευθυντής Μ.Ε.Λ.) ως μια δημιουργική παρέα φίλων με στόχευση στην εξερεύνηση διαφορετικων τροπικών μουσικών παραδόσεων ανά τον κόσμο, αλλά και τη δυνατότητα της δημιουργικής αλληλεπίδρασης μεταξύ τους.

Το 1997 υλοποιούνται για πρώτη φορά τα σεμινάρια του «Λαβύρινθου» και λαμβάνουν σταδιακά τη μορφή που έχουν και σήμερα. Από το 2000 προσανατολίζεται στη δημιουργία μόνιμης έδρας στην Κρήτη, κάτι το οποίο πραγματοποιείται τελικά σε συνεργασία με τον Δήμο « Ν. Καζαντζάκη» το 2003. Από τότε μέχρι και σήμερα διοργανώνει κάθε χρόνο

- Ταχύρυθμα, εβδομαδιαία σεμινάρια μουσικής, ‘Ανοικτά’ και ‘Master Classes’, με αντικείμενο εκμάθησης διάφορες από τις τροπικές κυρίως μουσικές παραδόσεις του κόσμου (Βαλκάνια, Μέση Ανατολή, κεντρική Ασία, Ινδία, Βόρεια Αφρική, κ.α.)
- Συναυλίες με τη συμμετοχή σπουδαίων δασκάλων /μουσικών- κύριων εκπροσώπων των παραδόσεων αυτών.

Την άνοιξη του 2016 ιδρύεται και ξεκινά τη δράση του ο Λαβύρινθος της Καταλονίας, όπου διοργανώνονται σεμινάρια μουσικής και συναυλίες πλήρως εναρμονισμένα στη φιλοσοφία του μουσικού εργαστηρίου «Λαβύρινθος». Η κίνηση αυτή γίνεται η αιτία ώστε να λειτουργήσει για πρώτη φορά το 2017, ο Λαβύρινθος της Ιταλίας, στη συνέχεια ο Λαβύρινθος του Οντάριο(Καναδάς 2018) και ο Λαβύρινθος στη Λευκωσία (Κύπρος-2018). *Σκοπός του μουσικού εργαστηρίου «Λαβύρινθος» είναι η μύηση των νέων κυρίως ανθρώπων σε μια δημιουργική προσέγγιση στα παραδοσιακά μουσικά ιδιώματα από διάφορα μέρη του κόσμου. Λειτουργεί έτσι, σαν ένα σημείο συνάντησης για μουσικούς, δασκάλους και μαθητές και είναι αναγνωρισμένο διεθνώς για την εκπαίδευση στον τομέα της τροπικής μουσικής και την δημιουργική προσέγγιση της παραδοσιακής μουσικής γενικότερα.* (<https://www.labyrinthmusic.gr>) Ενώ από το καλοκαίρι του 2019 λειτουργεί και παράρτημα στην Κωνσταντινούπολη.

Στα πλαίσια της παραπάνω δραστηριότητας του μουσικού εργαστηρίου Λαβύρινθος έχουν πραγματοποιηθεί 490 σεμινάρια στα οποία συμμετείχαν 143 δάσκαλοι από όλο τον κόσμο και 4.883 μαθητές επίσης από διάφορα μέρη του πλανήτη, ενώ δόθηκαν 119 συναυλίες. Ενώ παρατηρώντας κανείς το πρόγραμμα του φετινού καλοκαιριού διαπιστώνει ότι προκρίνεται ο αυτοσχεδιασμός, η δημιουργική σύνθεση μουσικών φράσεων ή και κομματιών η συμμετοχή. Και εδώ βλέπουμε ότι τα σεμινάρια αυτά είτε απευθύνονται σε αρχάριους είτε σε προχωρημένους οξύνουν τη συμμετοχή όλων των αισθήσεων, την αντίληψη, την φαντασία την εφευρετικότητα, τη δίψα για μάθηση γιατί ανοίγουν δρόμους καινούριους και δημιουργικούς ακόμη κι αν διδάσκουν φόρμες της παράδοσης.

Επίσης πολύ σημαντικό κεφάλαιο στην ιστορία του « Λαβύρινθου» αποτελεί και η διοργάνωση του Houdetsi Festival από το 2010 που ήταν η πρώτη χρονιά διοργάνωσης του , όπου το επισκέφθηκαν εκείνο το πρώτο τετραήμερο διεξαγωγής του 4.000 άνθρωποι ενώ το 2016 που ήταν και η τελευταία χρονιά διεξαγωγής του η επισκεψιμότητα έφτασε τους 50.000 ανθρώπους. Το Χουδέτσι αποκτά μία θέση στον χάρτη διαφορετική απ' αυτή που είχε πριν λειτουργήσει εκεί ο Λαβύρινθος και το όνομά του συνδέεται στην αντίληψη του κόσμου, όχι μόνο της Κρήτης ή της Ελλάδος, αλλά και ολόκληρου του κόσμου με την μουσική και τον πολιτισμό.

3.3.3 ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΥΝΑΞΗ

Μουσικά εργαστήρια διοργανώνονται και στην Αλαγονία, στον Ταΰγετο. Είναι μια πιο μικρή σε έκταση διοργάνωση, όχι σαν εκείνες στο Χουδέτσι ή στον Αγ. Λαυρέντιο που υπεύθυνος και εδώ, όπως και στο Ξηροκάμπι, είναι ο πολιτιστικός σύλλογος της περιοχής. Όπως πληροφορούμαστε από την σχετική σελίδα στο facebook(<https://www.facebook.com/mousikisinaksi>)

Τον Ιούλιο του 2011 και για τέσσερα συνεχόμενα χρόνια πραγματοποιήθηκε στα χωριά του Δ.Δ. Αλαγονίας Ταΰγέτου η Μουσική Σύναξη. Τον πυρήνα της διοργάνωσης αποτελούσαν μουσικά και θεατρικά εργαστήρια που απευθύνονταν σε μουσικούς και σε άτομα που εμπλέκονταν ενεργά με την τέχνη της μουσικής και του θεάματος. Καταξιωμένοι καλλιτέχνες όπως οι: Χρήστος Τσιαμούλης, Κυριάκος Γκουβέντας, Χάρης Λαμπράκης, Βαγγέλης Γερμανός, Δημήτρης Μυστακίδης, Μανώλης Πάππος, Πέτρος Κούρτης, Yshai Afterman, Σαββίνα Γιαννάτου κ.α. μοιράστηκαν στα εργαστήρια τις γνώσεις τους με συμμετέχοντες από όλα τα μέρη της Ελλάδας, της Κύπρου καθώς και του εξωτερικού. Ταυτόχρονα πραγματοποιήθηκαν συναυλίες πραγματοποιήθηκαν συναυλίες(Θ. Παπακωνσταντίνου, Χαϊνήδες , Mode Plagal κ.α.) παραστάσεις και παράλληλες δράσεις που προκάλεσαν το ενδιαφέρον σε ένα μεγάλο αριθμό ανθρώπων, φίλων της μουσικής, του θεάτρου, του εναλλακτικού τουρισμού, της ορεινής θερινής διαβίωσης αλλά και των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής.

Σκοπεύουμε στην καθιέρωση της διοργάνωσης και στη δημιουργία ενός θεσμού υψηλού καλλιτεχνικού επιπέδου, ικανό να συντελέσει στην ανάπτυξη της περιοχής, να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών και ταυτόχρονα να αναδείξει τη φυσική ομορφιά του Ταΰγετου.

3.4 ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Τα μουσικά εργαστήρια παρατηρούμε ότι λαμβάνουν χώρα σε τόπους μικρούς και απομακρυσμένους από τα μεγάλα αστικά κέντρα που σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν γνωστό τουριστικό προορισμό. Παρ' όλα αυτά, οι διοργανωτές τους θεωρούν ότι εκεί υπάρχουν οι πρόσφορες συνθήκες για να ευδοκιμήσουν τέτοιου είδους δράσεις. Και συνήθως αρκεί το όραμα ενός ή λιγοστών ανθρώπων για να ξεκινήσει μια

τέτοιου είδους διοργάνωση, που απαιτεί πολύ εθελοντική εργασία και πείσμα, απ' όσους εμπλέκονται αρχικά, καθώς η συνδρομή της πολιτείας αργεί πολύ να φτάσει ή είναι πολύ μικρή για να καλύψει τις ανάγκες ή και σε κάποιες περιπτώσεις τα πράγματα λειτουργούν χωρίς την ελάχιστη στήριξη από την πολιτεία.

Η ενέργεια των μικρών αυτών τόπων, οι χαλαροί ρυθμοί της καθημερινότητάς τους, η γεωγραφική απόσταση από τις πόλεις, η καταλυτική παρουσία της φύσης δίνουν μια ελευθερία στον επισκέπτη ενώ το γεγονός ότι τα εργαστήρια διεξάγονται κατά τους θερινούς μήνες, επιτρέπει να χρησιμοποιηθούν, για να εξυπηρετήσουν τα μαθήματα αυλές, πλατείες, προαύλια κάτι που προσδίδει σ' αυτή την ιδιότυπη εκπαιδευτική δομή ένα τελείως ξεχωριστό χαρακτήρα.

Όλες αυτές οι δράσεις που προϋποθέτουν καταρχήν τη διαμονή στον τόπο και δεύτερον τη συμμετοχή προσφέρουν μια ευκαιρία αναγέννησης στον τόπο, βελτίωσης της ποιότητας ζωής, ανάτασης του αισθήματος υπερηφάνειας των κατοίκων ενώ παράλληλα καθιστούν τον τόπο προορισμό προσέλκυσης ενός ήπιου εναλλακτικού τουρισμού που το ενδιαφέρον του εστιάζεται στον πολιτισμό και τη μουσική. Υπάρχει βέβαια και η περίπτωση του Houdetsi Festival που σαν διοργάνωση ενώ στην αρχή ήταν συνδεδεμένη με τα μουσικά εργαστήρια, με την πάροδο των ετών γιγαντώθηκε τόσο, που στο τέλος κρίθηκε απαραίτητη η διακοπή του.

Ένα άλλο στοιχείο που αξίζει να σημειωθεί εδώ είναι η ποιότητα της διδασκαλίας και η συμπυκνωμένη γνώση που προσφέρουν αυτά τα εργαστήρια όπως επίσης η καινοτομία και η αξιοσύνη των δασκάλων, που διδάσκουν σ' αυτά.

Η προσέγγιση και η συμμετοχή στα μουσικά εργαστήρια αποτελεί μία ξεκάθαρη επιλογή των συμμετεχόντων(στην πλειοψηφία τους είναι ενήλικες) στα πλαίσια του ελεύθερου χρόνου τους. Ο τουρισμός αυτού του είδους ο δημιουργικός τουρισμός έχει να κάνει περισσότερο με τη συμμετοχή των αισθήσεων, με τη συμμετοχή σε κοινές δράσεις με τη σύμπραξη και την συνδημιουργία πολιτιστικών προϊόντων αλλά και εμπειριών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΜΠΕΙΡΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Αν και δεν είναι πολλές οι έρευνες που μελετούν τα κίνητρα παρακολούθησης μουσικών εργαστηρίων και δη θερινών όπου ο συμμετέχων διαμένει κάποιες μέρες στον τόπο διεξαγωγής των σεμιναρίων, ωστόσο κατά καιρούς στη βιβλιογραφία και αρθρογραφία πολλοί ερευνητές έχουν ασχοληθεί με τα κίνητρα των ανθρώπων που παρακολουθούν φεστιβάλ, μουσικά γεγονότα, ταξιδεύουν για να παρακολουθήσουν τον αγαπημένο τους καλλιτέχνη ή συγκρότημα. Πιο συγκεκριμένα, η Pitts Stefanie (2004) διεξήγαγε μία έρευνα σε ένα μουσικό θερινό σχολείο για μια βδομάδα τον Ιούλιο του 2002, το COMA., που έλαβε χώρα στο Μπρέτον Χωλ, ένα μικρό θερινό πανεπιστημιακό σχολείο, στο πάρκο γλυπτικής Γιορκσάιρ, στα βόρεια της Αγγλίας, όπου υποδεχόταν ερασιτέχνες μουσικούς που θέλανε να ασκηθούν στην μουσική σύνθεση. Το θερινό αυτό σχολείο παρακολουθούσαν 85 άτομα, είτε για μια μέρα, είτε για ένα Σαββατοκύριακο, είτε για ολόκληρη τη βδομάδα. Η έρευνα διεξήχθη με ερωτηματολόγια, με ημερολόγια που κρατούσαν οι μαθητές και με εθνογραφική παρατήρηση. Τα πεδία που εξετάστηκαν ήταν α) το μαθησιακό περιβάλλον: η αλληλεπίδραση καθηγητών και μαθητών β) αξιολόγηση της διδασκαλίας γ) υπευθυνότητα και κίνητρα: η οπτική των συμμετεχόντων σχετικά με τη δική τους πρόοδο. Μετά την ανάλυση των αποτελεσμάτων διαπιστώθηκε ότι το πλαίσιο που γίνονται τα θερινά σεμινάρια είναι τόσο διαφορετικό από ένα ακαδημαϊκό πλαίσιο σπουδών αφού στο συγκεκριμένο μουσικό σχολείο οι περισσότεροι συμμετέχοντες ήταν ενήλικες, που συνειδητοποιημένα πραγματοποίησαν αυτό το ταξίδι στο Γιορκσάιρ, επωμίστηκαν το κόστος του ταξιδιού και των σεμιναρίων και συμμετείχαν εθελοντικά στις δράσεις του σχολείου. Επίσης διαπιστώθηκε ότι ο βαθμός συγκέντρωσης στον οποίο έφτασαν οι μαθητές ήταν σαφώς μεγαλύτερος από μια συνηθισμένη εκπαιδευτική δομή που άλλωστε η φοίτηση είναι μακροχρόνια και είναι συνεπώς δύσκολο να διατηρηθεί υψηλός σ' όλη τη διάρκεια. Επίσης στο σχολείο αυτό μετείχαν άνθρωποι διαφορετικής ηλικίας και με διαφορετικές εμπειρίες αλλά και μια διάθεση να είναι ανοικτοί στις εμπειρίες και τη συνεισφορά των υπολοίπων συμμετεχόντων. Σε σχέση με τα κίνητρα ήταν σημαντικό η ευχαρίστηση και η ικανοποίηση που έπαιρναν οι μαθητές όταν η υπόλοιπη ομάδα ήταν υποστηρικτική και ενθαρρυντική και επιβράβευε τις προσπάθειές τους και ένιωθαν ότι μπορούσαν σε ένα ασφαλές περιβάλλον να πάρουν μουσικά ρίσκα. Φάνηκε επίσης από την έρευνα ότι οι

μαθητές στο θερινό μουσικό σχολείο ανέπτυσαν ένα υψηλό επίπεδο κριτικής συνείδησης ενώ παράλληλα καλλιεργούσαν σε μεγαλύτερο βαθμό τις κοινωνικές τους δεξιότητες. Τέλος φαίνεται ότι οι μαθητές εκτίμησαν την όλη εμπειρία που εντέλει ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες και τις ανάγκες τους ενώ ένιωθαν υπεύθυνοι για την πρόδοό τους.

Σε ενίσχυση των παραπάνω, η Custodero (2002) υποστηρίζοντας τη θεωρία της ροής των εμπειριών αφού προχώρησε σε εμπειρική παρατήρηση έντεκα παιδιών που μάθαιναν μουσική σε διάρκεια επτά ετών, κατέληξε ότι τα ευχάριστα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα σε σχέση με τη μουσική και αυτά που δημιουργούν προκλήσεις για τους μαθητές, τους ενθαρρύνουν ώστε να συνεχίσουν να επιδιώκουν ενεργά μουσικές προκλήσεις και ένταση στη μάθηση και είναι αυτό το διαφανόμενο κίνητρο των μαθητών, να αποκτήσουν μουσικές δεξιότητες μέσα από μια δυναμική αλληλεπίδραση. Ενώ οι Schäfer, Smukalla και Oelker (2014) υποστηρίζουν ότι η μουσική μπορεί στ' αλήθεια να αλλάξει τις ζωές των ανθρώπων μελετώντας και παίρνοντας συνεντεύξεις από άτομα που είχαν έντονη εμπειρία μέσω της μουσικής και καταλήγουν ότι έχοντας κανείς μια τέτοια εμπειρία μπορεί αυτό να επηρεάσει μακροπρόθεσμα τη ζωή του αφού αποκτά μια άλλη αντίληψη και ένα κίνητρο να θελήσει να την αλλάξει και να βρει αρμονία στην καθημερινότητά του.

Αντίστοιχα η McCall (2010), σε μια έρευνα που διεξήγαγε σε ένα ιδιότυπο μουσικό χωριό στη Γκάνα της Αφρικής διαπιστώνει ότι η μουσική δεν είναι απλώς ένα χόμπι για τα παιδιά που παρακολουθούσαν μαθήματα στο μουσικό χωριό και ότι σε ένα τέτοιο περιβάλλον λιγότερο τυπικό είχαν την ευκαιρία πέρα από την αυθεντικότητα της διδασκαλίας να βιώσουν και άλλες εκφάνσεις της αυθεντικότητας καθώς και ξεχωριστές εμπειρίες

Ενώ η Κοσμοπούλου, το 2012 διαπιστώνει μέσα από ανοικτές μη δομημένες συνεντεύξεις σε σαράντα σε παιδιά και νέους που ασχολούνταν με το χορό στα πλαίσια ενός χορευτικού ομίλου στην περιοχή της Αιγιαλείας ότι όχι μόνο η μουσική αλλά και ο χορός προσφέρει πολλά στον άνθρωπο και δη στα παιδιά, όπως χαρά ελευθερία, ξενοιασιά και ενισχύει το αίσθημα του ανήκειν σε μια συλλογικότητα. Άλλωστε η επαφή με τους φίλους τους ήταν ένα από τα ισχυρότερα κίνητρα να παρακολουθήσουν παιδιά μαθήματα παραδοσιακών χορών.

Η Παπαγεωργίου, το 2012 διεξήγαγε έρευνα για τους νέους που ασχολούνται με την ελληνική παραδοσιακή μουσική στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Μετά από την ανάλυση των αποτελεσμάτων σε δείγμα είκοσι εφτά ερωτηθέντων σε φοιτητών του

τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης διαπιστώνει μεταξύ άλλων ότι οι φοιτητές νιώθουν χαρά και ενθουσιασμό και ένα είδος υπερηφάνειας που ασχολούνται με τη παραδοσιακή μουσική, ενώ σημειώνει ότι στην εκπαίδευση δεν υπάρχει αντίστοιχο ωδείο της δυτικής μουσικής για την ελληνική παραδοσιακή μουσική και ότι η ίδρυση των μουσικών σχολείων συνέβαλε στη διάδοση της παραδοσιακής μας μουσικής.

Αντίστοιχα, οι Filippou *et al.* (2010) μέσω εμπειρικής έρευνας σε δείγμα 451 ατόμων που παρακολουθούσαν σεμινάρια ελληνικών παραδοσιακών χορών σε διάφορα μέρη της Ελλάδας διαπίστωσαν ότι οι άνθρωποι ταξιδεύουν για να ξεφύγουν από την καθημερινότητα, να ζήσουν νέες εμπειρίες, να κοινωνικοποιηθούν μέσω ομάδων που έχουν κοινά ενδιαφέροντα και ότι η τοπική κουλτούρα και η ιστορία του τόπου είναι παράγοντες που μπορούν να καταστήσουν ένα τόπο ελκυστικό προορισμό. Ενώ καταλήγουν ότι επιβεβαιώνεται η αρχική υπόθεση ότι οι ελληνικοί παραδοσιακοί χοροί μπορούν να θεωρηθούν ως ένα ισχυρό κίνητρο για πολιτιστικό τουρισμό. Ενώ σημειώνονται και κάποια ενδιαφέροντα στοιχεία που θα μπορούσαν ν' αξιοποιηθούν όσον αφορά τον τουρισμό όπως το ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ήταν άνθρωποι που συμμετείχαν για μεγάλο διάστημα, δεύτερον η διάρκεια των σεμιναρίων έπαιξε ρόλο όπως και τρίτον η παράταση της παραμονής τους για δημιουργικό τουρισμό.

Τα παραπάνω ευρήματα δείχνουν ότι οι συμμετέχοντες αποτελούν μια σταθερά πελατειακή βάση κι ότι αυτά τα σεμινάρια μπορούν να αξιοποιηθούν από τουριστικά γραφεία για να προσελκύσουν περισσότερους πελάτες. Οι άνθρωποι που συμμετέχουν α' αυτά τα σεμινάρια αναζητούν να χαλαρώνουν από το άγχος της καθημερινής ζωής και να βρίσκονται με ανθρώπους που μοιράζονται τα ίδια ενδιαφέροντα ενώ η συμμετοχή τους αποτελεί πρόκληση στο να αποκτήσουν καινούριες εμπειρίες.

Η Williams (2017) ερευνά μεταξύ άλλων τα κίνητρα ενηλίκων που παρακολουθούν μαθήματα μουσικές σχολές σε κέντρα κοινότητας. Η έρευνα διεξήχθη σε δύο μουσικές σχολές. Η πρώτη σχολή και ο τρόπος διδασκαλίας είναι επικεντρωμένος στην εκπαίδευση, ενώ υπήρχε συνεργασία και με το τμήμα καλών τεχνών ενός μεσαίου μεγέθους Πανεπιστημίου στις κεντρικές Ηνωμένες Πολιτείες. Η δεύτερη σχολή λειτουργούσε ανεξάρτητα από κάποιο πανεπιστημιακό ίδρυμα και προσέφερε ανεξάρτητα μαθήματα μουσικής, χορού και εικαστικής τέχνης στην κοινότητα. Η Williams πήρε συνεντεύξεις από τρεις ενήλικες που φοιτούσαν στην πρώτη σχολή και από άλλους τρεις που φοιτούσαν στη δεύτερη σχολή και διαπίστωσε ότι τα κίνητρά τους ήταν η γενικότερη επιθυμία τους να μάθουν να φτιάχνουν – να παράγουν μουσική,

η διάθεση για προσωπική ολοκλήρωση και η διάθεση να κρατήσουν το μυαλό τους ενεργό, η επιθυμία τους να μάθουν ένα συγκεκριμένο όργανο, η επιρροή που είχαν από τα παιδιά τους που ασχολούνταν με τη μουσική, και η επιθυμία να συνεχίσουν μαθήματα με δάσκαλο γιατί κάποιοι ήταν αυτοδίδακτοι.

Από την άλλη οι Bowen and Daniels το 2005) μέσω της εμπειρικής έρευνας, (374 ερωτηματολόγια) ασχολήθηκαν με τα κίνητρα των ανθρώπων για να παρακολουθήσουν ένα ετήσιο μουσικό φεστιβάλ στη Βιρτζίνια των Ηνωμένων Πολιτειών το 2004, θέτοντας εννέα παραμέτρους όπως η κοινωνικοποίηση με την οικογένεια και φίλους, η μουσική γενικότερα, συγκεκριμένοι καλλιτέχνες, βοηθητικά δρώμενα, τοπική κουλτούρα, η διασκέδαση, η κοινότητα, η καινοτομία, και η επανάκτηση ισορροπίας. Υποστήριξαν ότι οι διοργανωτές των φεστιβάλ ή παρόμοιων δράσεων που βασίζονται μόνο στη μουσική αποκλειστικά ή σε ένα συγκεκριμένο καλλιτέχνη για να προσελκύσουν κόσμο, μπορεί να απογοητευτούν αν δεν λάβουν υπ' όψιν τους ότι το κομμάτι του πληθυσμού στο οποίο απευθύνονται, ενδιαφέρεται επίσης, μέσω αυτής της καλλιτεχνικής δραστηριότητας, να έχει την ευκαιρία να κοινωνικοποιηθεί και επίσης να έχει την εμπειρία μιας καλλιτεχνικής δράσης που γιορτάζει τη διαφορετικότητα, ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα και συνδέει το παρόν, το παρελθόν και το μέλλον.

Οι Formica και Uysalh, (1996) όπως αναφέρεται στους Bowen και Daniels (2005) διαχώρισαν σε δύο τμήματα σε ντόπιους και επισκέπτες, της περιοχής και το κοινό που βρέθηκε σε ένα jazz φεστιβάλ στην Ιταλία. Η μέθοδος ανάλυσης των εικοσιτριών κινήτρων που επιλέχθηκαν να διερευνηθούν κατέδειξε πέντε κατευθύνσεις κινήτρων, ενθουσιασμό και έξαψη, κοινωνικοποίηση, ψυχαγωγία, διασκέδαση, η καινοτομία του γεγονότος και στιγμές με την οικογένεια. Οι επισκέπτες φάνηκαν να δίνουν περισσότερη έμφαση στην κοινωνικότητα ενώ οι ντόπιοι φάνηκε να ενδιαφέρονται περισσότερο για τη διασκέδαση. Το βασικό κίνητρο πάντως και για να τα δύο γκρουπ ήταν η πρωτοπορία του φεστιβάλ.

Αντίστοιχα οι Faulkner et al.,(1999) όπως αναφέρεται στους Bowen και Daniels (2005) έχοντας ως μελέτη περίπτωσης ένα ροκ μουσικό φεστιβάλ στη Σουηδία διερεύνησαν τη σχέση μεταξύ των κινήτρων και των επαναλαμβανόμενων επισκέψεων παίρνοντας υπ' όψιν και τις παραμέτρους του πολιτισμού και τον τύπο του φεστιβάλ. Από τα είκοσι επτά κίνητρα που διερευνήθηκαν συγκεντρώθηκαν σε οχτώ κατηγορίες: τοπική ταυτότητα, ενθουσιασμός- πρωτοπορία, τοπικές ατραξιόν, κοινωνικοποίηση, παρέες- κοινωνικοποίηση και επιθυμία να δούνε τον αγαπημένο τους καλλιτέχνη.

Ενώ οι Maeng, Jang και Li (2016), ασχολήθηκαν με τα κίνητρα των ανθρώπων για να παρακολουθήσουν ένα φεστιβάλ, μελετώντας σαράντα έξι άρθρα με έρευνες και εξάγοντας εβδομήντα παράγοντες κινήτρων βασιζόμενοι στη meta-analysis, ώστε να βοηθήσουν τους κατοπινούς φοιτητές. Ανάμεσα σε άλλα η έρευνα τους μέτρησε τη συχνότητα που ο καθένας από τους παράγοντες των κινήτρων εμφανίζεται στα σαράντα έξι φεστιβάλ από σαράντα τρία άρθρα που επιλέχθηκαν για την ανάλυση. Τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα. Παρατηρούμε ότι η κοινωνικοποίηση, οι στιγμές με την οικογένεια, η διαφυγή, η καινοτομία, ο ενθουσιασμός και η πολιτιστική εξερεύνηση, είχαν συχνότητα πάνω από 30%. Γι' αυτό οι παράγοντες αυτοί είναι σημαντικοί παράγοντες κινήτρων σε σχέση με την παρακολούθηση ενός φεστιβάλ (Maeng, Jang και Li, 2016)

Πίνακας 6.

Frequencies of the motivational factors (100% coverage).	
Motivational factor name	Frequencies (%)
Socialization	78%
Family togetherness	72%
Escape	54%
Novelty	46%
Excitement	33%
Cultural exploration	30%
Festival attraction	15%
Entertainment	13%
Learning	9%
Relaxation	7%

Πηγή: Maeng et al. (2016)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθούν τα κίνητρα και η σύνδεσή τους αυθεντική εμπειρία που αποκομίζει κάποιος μέσω του ταξιδιού έχοντας την ιδιότητα του τουρίστα καθώς επίσης και να φωτιστούν τα κίνητρα των ανθρώπων που προσεγγίζουν μουσικά εργαστήρια, όπως αυτά που λαμβάνουν χώρα εδώ και επτά συναπτά έτη στο Ξηροκάμπι Λακωνίας . Το Ξηροκάμπι επιλέχθηκε γιατί ενώ είναι ένας μικρός τόπος που δεν αποτελεί γνωστό τουριστικό προορισμό , ωστόσο κατέστη προορισμός για δασκάλους της μουσικής και μαθητές του καθώς φιλοξενεί από το 2015, μουσικά εργαστήρια παραδοσιακής μουσικής και χορού. Η παρούσα εργασία διερευνά τα κίνητρα ανθρώπων που με κοινό ενδιαφέρον την αγάπη τους για τη μουσική, προσεγγίζουν τον Ιούλιο του 2018, ένα μικρό τόπο στην Λακωνία, και επιλέγουν να διαμείνουν εκεί κάποιες μέρες για να συμμετέχουν σε μουσικά εργαστήρια είτε ως καθηγητές είτε ως δάσκαλοι. Έχοντας ως παραδοχή ότι η μουσική είναι το βασικό κίνητρο που οδηγεί κάποιον να ξεκινήσει ένα ταξίδι επιδιώκεται μέσα από συνεντεύξεις η διερεύνηση των υπόλοιπων κινήτρων αλλά και της ικανοποίησης που λαμβάνει κανείς μετέχοντας σε μια τέτοια διαδικασία, και αν και σε ποιο βαθμό η σύνδεση της συγκεκριμένης δράσης με την εκπαίδευση και τον πολιτισμό, η αλληλεπίδραση με τους ντόπιους και τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, η διαφυγή από την καθημερινότητα, ο τόπος είναι στοιχεία που βοηθούν στο να αποκτήσει το άτομο μία αυθεντική εμπειρία.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τις προηγούμενες έρευνες στην παρούσα εργασία, προσδιορίζονται τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα.

Οι βασικές ενότητες των συνεντεύξεων αναφέρονται στα εξής:

1. Προσδιορισμός των κύριων κινήτρων επίσκεψης των εργαστηρίων.
2. Ποια κίνητρα και αίσθημα συμμετοχής/ικανοποίησης καλύπτει η εμπειρία του εργαστηρίου
3. Ποια η σύνδεση του εργαστηρίου με τομείς όπως η εκπαίδευση ή ο πολιτισμός
4. Ποια η σύνδεση της συμμετοχής με την διαφυγή και τον ελεύθερο χρόνο των συμμετεχόντων
5. Η αναζήτηση της αυθεντικότητας μέσω της συμμετοχής στο εργαστήριο
6. Ο ρόλος του τόπου στην απόκτηση αυθεντικής εμπειρίας.

Τα παραπάνω ερωτήματα αποτέλεσαν και τις βασικές ερωτήσεις των συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν σε συμμετέχοντες της έρευνας.

5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ – ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Στη μελέτη περίπτωσης των μουσικών εργαστηρίων στα πλαίσια του μουσικού χοροστασιού «Πέτρος ο Πελοποννήσιος» επιλέχθηκε η διεξαγωγή ποιοτικής έρευνας για την ικανοποίηση των ερευνητικών ερωτημάτων χρησιμοποιώντας δυο ερευνητικά εργαλεία όπως την συμμετοχική παρατήρηση και την συνέντευξη. Και τις τέσσερις μέρες που διεξήχθησαν τα σεμινάρια υπήρξε επιτόπια συμμετοχική παρατήρηση καθώς επισκεφθήκαμε όλα τα εργαστήρια και συμμετείχαμε και στις επιμέρους δράσεις που τα πλαισίωναν, όπως η συναυλία το βράδυ της τρίτης μέρας και το γλέντι που διοργάνωσε ο σύλλογος στην Κουμουστά, ένα βυζαντινό οικισμό στο βουνό, για να γιορτάσει το πέρας των σεμιναρίων. Επίσης πραγματοποιήθηκαν δέκα συνεντεύξεις σε μαθητές και δασκάλους του εργαστηρίου.

Η ποιοτική έρευνα επιλέχθηκε γιατί εστιάζει περισσότερο στις εμπειρίες και τις ιστορίες των συμμετεχόντων (Τσιώλης, 2013). Ο ερευνητής παρατηρεί, παίρνει συνεντεύξεις, περιγράφει και ερμηνεύει τα φαινόμενα, όπως ακριβώς έχουν Παρασκευοπούλου-Κόλια, 2008). Υπάρχει αλληλεπίδραση με το άτομο που δίνει τη συνέντευξη και φαίνεται να υπάρχει μια ‘λεπτή’ περιγραφή (Geertz, 1973) όπως αναφέρεται στην Παρασκευοπούλου-Κόλια, (2008). Οι ερευνητές που υιοθετούν την ποιοτική προσέγγιση αντιλαμβάνονται την κοινωνική ζωή ως μια ρέουσα πραγματικότητα και προσπαθούν να την κατανοήσουν στη δυναμική της διάσταση (Τσιώλης, 2013). Οι ποιοτικές έρευνες φαίνεται να δίνουν την ευκαιρία στον ερευνητή να στοχεύει στο τι σημαίνει για τα υποκείμενα η εμπειρία για την οποία μιλούν, με άλλα λόγια του δίνει την ευκαιρία να εμβαθύνει (Παρασκευοπούλου-Κόλια, 2008).

Η συνέντευξη άλλωστε, είναι η τεχνική που έχει σκοπό να οργανώσει μια σχέση προφορικής επικοινωνίας ανάμεσα στον ερευνητή και τον ερωτώμενο, έτσι ώστε να επιτρέψει στον πρώτο τη συλλογή ορισμένων πληροφοριών από τον δεύτερο (Κοσμοπούλου 2012). Η διαδικασία αυτή λόγω ότι γίνεται σε μικρό χρονικό διάστημα θα πρέπει να είναι καλά προετοιμασμένη έτσι ώστε να έχει μετατραπεί σε επιμέρους ερωτήσεις και οι ερωτήσεις να προσαρμόζονται κάθε φορά στον ερωτώμενο (Φίλιας, 2001) στο (Κοσμοπούλου, 2012).

Επίσης παρατηρούμε ότι σε μικρότερης κλίμακας πολιτιστικά γεγονότα που χρήζουν διερεύνησης οι συνεντεύξεις είναι ένα ερευνητικό εργαλείο που επιλέγεται όλο και

περισσότερο όπως στις έρευνες των Νησανάκη (2018), Κοσμοπούλου (2012), Schafer et al.(2014), Τζακώστα κ.α. (2014).

Η επιλογή λοιπόν της ποιοτικής έρευνας στην παρούσα εργασία έγινε για όλους τους παραπάνω λόγους καθώς με την άμεση προσωπική επαφή και τη συμμετοχική παρατήρηση ο ερευνητής καταγράφει τις αλληλεπιδράσεις των ανθρώπων με πράγματα, αισθήματα, ενέργειες και αντιδράσεις και μετά προσπαθεί να αποκωδικοποιήσει την ίδια συμπεριφορά (Sprandley, 1980) όπως αναφέρεται στο (Mccall, 2010). Όλες οι παρατηρήσεις καταγράφηκαν σε χειρόγραφες σημειώσεις που δημιούργησαν το γραπτό ιστορικό όσων παρατηρήθηκαν και αποκωδικοποιήθηκαν μέσω της εργασίας. Επιτεύχθηκε έτσι η καταγραφή της περιρρέουσας ατμόσφαιρας κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων και με τις συνεντεύξεις που η ιδέα της πραγματοποίησής τους έγινε αμέσως δεκτή, δόθηκε η ευκαιρία να εστιάσουμε στην εμπειρία του κάθε ερωτώμενου και να αντλήσουμε πληροφορίες για τα κίνητρα και το ξεχωριστό βίωμα του καθένα από τους συνεντευξιζόμενους καθώς αυτές πραγματοποιήθηκαν εκεί στα πλαίσια των σεμιναρίων στο σχολείο του χωριού μετά το πέρας της διδασκαλίας.

Από την άλλη τα μουσικά εργαστήρια παραδοσιακής μουσικής και χορού στο Ξηροκάμπι Λακωνίας επιλέχθηκαν γιατί α) προσφέρουν ένα διαφορετικό περιβάλλον εκμάθησης και διδασκαλίας της παραδοσιακής μουσικής β) δημιουργείται μια συλλογικότητα, μια μικρή κοινότητα, που μέσω της μουσικής, του πολιτισμού της συμμετοχής και της αλληλεπίδρασης στην καθημερινότητα βιώνει ξεχωριστές εμπειρίες γ) προσεγγίζουν το χωριό, γι' αυτό το λόγο, πολλοί διαφορετικοί άνθρωποι όσον αφορά την ηλικία, το παρελθόν και τις εμπειρίες που έχει ο καθένας δ) ο τόπος είναι μικρός και όχι ευρέως γνωστός τουριστικός προορισμός, οπότε οι επισκέπτες του πρέπει να διαθέτουν ένα ισχυρό κίνητρο για να τον προσεγγίσουν και αυτό ακριβώς η παρούσα εργασία θα προσπαθήσει να διερευνήσει.

Οι βασικές ενότητες των συνεντεύξεων αναφέρονται στα εξής:

1. Προσδιορισμός των κύριων κινήτρων επίσκεψης των εργαστηρίων παραδοσιακής μουσικής και χορού
2. Ποια κίνητρα και αίσθημα συμμετοχής καλύπτει η εμπειρία των εργαστηρίων
3. Ποια η σύνδεση των εργαστηρίων όπως η εκπαίδευση ή ο πολιτισμός
4. Ποια η σύνδεση των εργαστηρίων με την διαφυγή και τον ελεύθερο χρόνο των συμμετεχόντων;
5. Σε ποιο βαθμό επετεύχθη η αναζήτηση της αυθεντικότητας μέσω της συμμετοχής στα εργαστήρια;

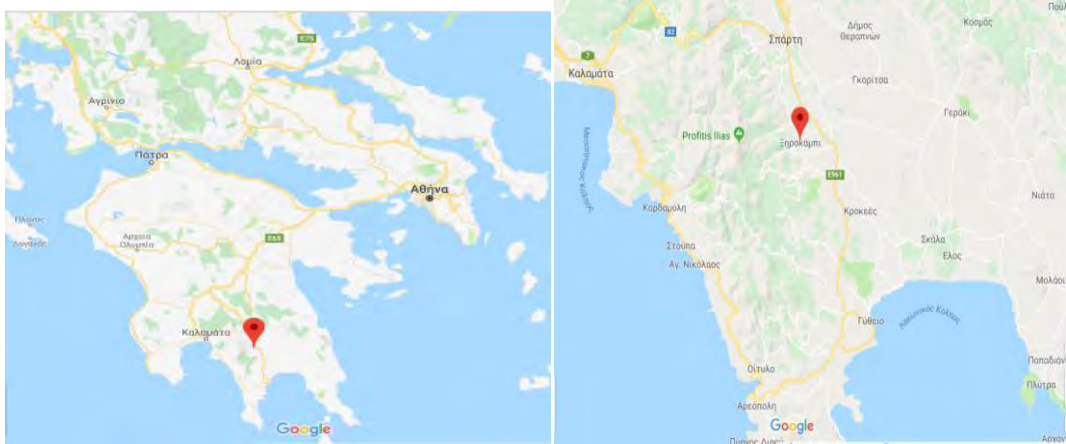
6. Ποιος ο ρόλος του τόπου στην όλη εμπειρία;

Στα επόμενα κεφάλαια θα επιχειρηθεί η διερεύνηση και η ανάλυση των απαντήσεων που λάβαμε και η διατύπωση των συμπερασμάτων που προέκυψαν.

Εικόνα 2 Εργαστήριο στο κανονάκι, ίδια πηγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Εικόνα 3: Χάρτη 1 Πηγή: www.google.gr/maps Εικόνα 4: Χάρτης 2 Πηγή: www.google.gr/maps

6.1 ΤΟ ΞΗΡΟΚΑΜΠΙ

Το Ξηροκάμπι ανήκει στο δήμο Σπάρτης της Περιφερειακής Ενότητας Λακωνίας. Δεκαπέντε χιλιόμετρα νότια της Σπάρτης και κοντά στους πρόποδες του Ταΰγετου, είναι το κύριο οικιστικό κέντρο της Δημοτικής Ενότητας Φάριδος, με πληθυσμό χιλίων κατοίκων περίπου. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΑΤ κατά την απογραφή του 2011 οι μόνιμοι κάτοικοι του δήμου Σπάρτης ήταν 35.269 ενώ οι μίνιμοι κάτοικοι του Ξηροκαμπίου ήταν 963. (www.report.gr) Ένα χωριό, όπου για να το ανακαλύψει κανείς, περνά από ένα κάμπο γεμάτο ελιές και όντας εκεί, συναντά πέρα από τους φιλόξενους κατοίκους του, αξιόλογα κτίρια της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, ενδεικτικά του πώς αυτή εξελίχθηκε από τις αρχές του 19ου αιώνα μέχρι και τα μέσα του εικοστού αλλά και της αίγλης που είχε κάποτε το χωριό.

Στην άκρη του χωριού ξεκινά το φαράγγι του Ανάκωλου, ενταγμένο στο δίκτυο Natura 2000 ως περιοχή ξεχωριστής ομορφιάς και το μοναδικό στην Ελλάδα που μπορεί κανείς να διασχίσει με αυτοκίνητο. Μετά από 6,5 χιλιόμετρα βρίσκεται ο βυζαντινός οικισμός της Κουμουστάς, ο οποίος διαθέτει κτίσματα του 16^{ου}- 18^{ου} αιώνα και πέντε βυζαντινές εκκλησίες. Από την Κουμουστά ξεκινούν από κάποιες από τις διαδρομές για πεζοπορία προς την ιερά μονή Γόλας, όπου στις τοιχογραφίες της, που χρονολογούνται από το 1632, εικονίζονται αρχαίοι έλληνες φιλόσοφοι αλλά και προς τους Πένταυλους. Στην περιοχή δεσπόζει η ψηλότερη κορυφή του Ταΰγετου, το Τάλετον (υψ. 2404μ.) ενώ στην περιοχή Μούσγα του Ξηροκαμπίου μπορεί κανείς να έρθει σε επαφή, με την ιερή ελιά της Φάριδος, που η περίμετρός της ξεπερνά τα 12 μέτρα.

Εικόνα 5 Σπίτι, ίδια πηγή Εικόνα 6 Σπίτι, ίδια πηγή

6.2 ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΦΑΡΙΔΟΣ

Ο Παιδαγωγικός Φιλότεχνος Όμιλος Φάριδος ιδρύθηκε το 2010 και δραστηριοποιείται στα όρια του τέως δήμου Φάριδος στη Λακωνία. Έδρα του έχει το Ξηροκάμπι. Τα ιδρυτικά του μέλη του είναι 30. Όσοι συμμετέχουν στις δραστηριότητες του συλλόγου

Εικόνα 6 Εικόνα προφίλ fb

Πηγή: www.facebook.com/filotexnos

filotexnos

με οποιαδήποτε ιδιότητα, ανήκουν στα αρωγά μέλη. Ο αριθμός των αρωγών μελών είναι περίπου 20 άτομα. Δραστηριοποιείται σε θέματα παράδοσης, τέχνης και πολιτισμού. Στους κόλπους του λειτουργούν χορευτικά, θεατρικά τμήματα παιδιών και ενηλίκων. Ένα σημαντικό έργο που επιτελείται από τον Φιλότεχνο Όμιλο είναι η καταγραφή της τοπικής παραδοσιακής μουσικής.

Εδώ και οχτώ χρόνια διοργανώνει το Μουσικό Χοροστασιό ‘ Πέτρος ο Πελοποννήσιος’, μια μεγάλη παραδοσιακή μουσικοχορευτική εκδήλωση, για να τιμήσει τη ζωή και το έργο του μεγάλου μελωδού της βυζαντινής μουσικής Πέτρου του Πελοποννήσιου, αλλά και για να καλύψει τις ανάγκες των μελών του συλλόγου βίωσης του ελληνικού πολιτισμού και παράδοσης. Όπως μας πληροφορεί ο κύριος Γιάννης Παρηγόρης άρχισε να πραγματοποιείται από το 2012 και είχε αρχικά την μορφή θεματολογικών χορευτικών παραστάσεων με την συμμετοχή της χορωδίας και του χορευτικού του συλλόγου και τη συνεργασία του τμήματος ελληνικής παραδοσιακής μουσικής του Ωδείου Αθηνών. Από το 2015 παίρνει την μορφή των εργαστηρίων ελληνικής παραδοσιακής μουσικής και χορού. Την επιμέλεια έχει ο Χρίστος Τσιαμούλης και διδάσκονται παραδοσιακά όργανα, τραγούδι και χορός. Επίσης, μελετάται και διδάσκεται το έργο του Πέτρου Πελοποννήσιου, στον οποίον είναι αφιερωμένο.

Εικόνα 7 Εικόνα προφίλ στο fb

Πηγή: https://www.facebook.com/Μουσικό_Χοροστασιό_Πέτρος_ο_Πελοποννήσιος

Μουσικό Χοροστασιό

Πέτρος ο Πελοποννήσιος

Χρονιά σταθμός ήταν το 2012 όπου φιλοξενήσανε το ωδείο Αθηνών, το τμήμα ελληνικής παραδοσιακής μουσικής του ωδείου Αθηνών, όπου στο Ξηροκάμπι έλαβαν τότε χώρα τα θερινά τους εργαστήρια. Αυτό επαναλήφθηκε και τη δεύτερη χρονιά, ενώ την Τρίτη χρονιά σε συνεργασία με το ωδείο Αθηνών ο Σύλλογος ανταποκρίθηκε σε μία πρόσκληση του οικουμενικού Πατριαρχείου, σε εκδηλώσεις σχετικές με τον Πέτρο τον Πελοποννήσιο. Από τότε υπάρχει πάντα στις εκδηλώσεις αυτές του ομίλου υπάρχει σαφής αναφορά στο έργο του σπουδαίου αυτού μελωδού των βυζαντινών χρόνων.

Ο σκοπός του συλλόγου όπως αναφέρεται στο site του συλλόγου, είναι:

- Να φέρει σε επαφή τα παιδιά και τους ενήλικες με τη μουσική, το χορό, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου μας.
- Να διδάξει στα παιδιά και τους ενήλικες παραδοσιακά όργανα σε συνεργασία με το Τμήμα Ελληνικής Μουσικής Παράδοσης του Ωδείου Αθηνών (1871) και να δημιουργήσει παραδοσιακή ορχήστρα.
- Να δημιουργήσει παραδοσιακή και εκκλησιαστική χορωδία. Μέσα από τη χορωδία να μελετήσει το παραδοσιακό τραγούδι και να αναδείξει τοπικούς τραγουδιστές και ψάλτες.
- Να δημιουργήσει χορευτικό τμήμα ελληνικού παραδοσιακού χορού στο οποίο θα μελετώνται και θα χορεύονται χοροί από όλες τις περιοχές του Ελληνισμού.
- Να μελετήσει το κοσμικό και εκκλησιαστικό μουσικό έργο του μεγάλου μελωδού Πέτρου Πελοποννησίου, ο οποίος κατάγεται από τους Γοράνους.
- Να διδάξει θεατρικό παιχνίδι στα παιδιά και να δημιουργήσει θεατρική ομάδα.
- Να δραματοποιήσει τοπικούς θρύλους .
- Να αναδείξει την ιστορία τη γλώσσα και τη λαογραφία της περιοχής με ξεναγήσεις, ομιλίες, μαθήματα και έντυπες εκδόσεις.

Όσον αφορά το Χοροστασιό, «δεν υπάρχει διάθεση όλο αυτό να δομηθεί και οργανωθεί τέλεια, να πάρει μια αυστηρή οργανωτική δομή» δήλωσαν χαρακτηριστικά οι υπεύθυνοι της διοργάνωσης αλλά να υπάρχει μια πιο χαλαρή ροή των σεμιναρίων, όπου ο κάθε καθηγητής θα μπορεί να δίνει το δικό του χρώμα και κατόπιν συνεννόσεως και συνεργασίας να διαμορφώνεται το τελικό πρόγραμμα.

Εικόνα 8 ΑφίσαΠηγή:https://www.facebook.com/Μουσικό_χοροστασιό

Εικόνα 9 Αφίσα Πηγή: <https://facebook.com/>

Μουσικό χοροστασιό Μουσικό χοροστας
Πέτρος ο Πελοποννήσιος

Εικόνα 7 Αφίσα Πηγή:

https://www.facebook.com/Πέτρος_ο_Πελοποννήσιος

Εικόνα 11 Λίγο πριν τον αγιασμό και την έναρξη των εργαστηρίων, ιδία πηγή

6.3 ΠΕΤΡΟΣ Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΣ (1730-1770)

Ο Πέτρος ο Πελοποννήσιος ή Πέτρος Λαμπαδάριος, κατά κόσμον Παναγιώτης Καλαμπόκας ή Μπαρδάκης, υπήρξε σπουδαία μουσική φυσιογνωμία της

Εικόνα 12 Πέτρος ο Πελοποννήσιος
Πηγή: <https://www.tovima.gr/2008/1/24/opinions-enas-peloponnesiow-dervisis>

μεταβυζαντινής μουσικής παράδοσης και λαμπαδάριος της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας. Υπήρξε δεσπόζουσα φυσιογνωμία του μουσικού γίνεσθαι στην βασιλεύουσα αλλά και σε ολόκληρη τη βυζαντινή αυτοκρατορία κατά το 18^ο αιώνα.

Πιθανολογείται ότι γεννήθηκε το 1730 στους Γοράνους της Λακωνίας. Ο πατέρας του σκοτώθηκε σε συμπλοκή με Τουρκαλβανούς και ο Πέτρος τότε στάλθηκε από τη μητέρα του στη μονή της Αγ. Λαύρας. Εκεί τον συναντά ένας περιοδεύων έμπορος και τον παίρνει μαζί του, με

τελικό σταθμό τη Σμύρνη, όπου τότε ήταν σπουδαίο κέντρο εμπορίου και πολιτισμού. Στη Σμύρνη έγινε φανερή η κλίση του Πέτρου στη μουσική και ξεκίνησε τη μαθητεία του κοντά στον ιερομόναχο και πρωτοψάλτη της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας Ιωάννη Τραπεζούντιο. Εκεί παίρνει το όνομα Πέτρος και το προσωνύμιο Πελοποννήσιος για να τιμήσουν την καταγωγή του. Μετά το θάνατο του Ιωάννη το 1770, ο Πέτρος γίνεται λαμπαδάριος στο πατριαρχικό αναλόγιο και διδάσκει μουσική στην δεύτερη μετά την άλωση πατριαρχική σχολή και στους Αρμενίους ψάλτες της Κωνσταντινουπόλεως διδάσκει τον ιδιαίτερο τρόπο μουσικής γραφής που διατηρούν μέχρι σήμερα.

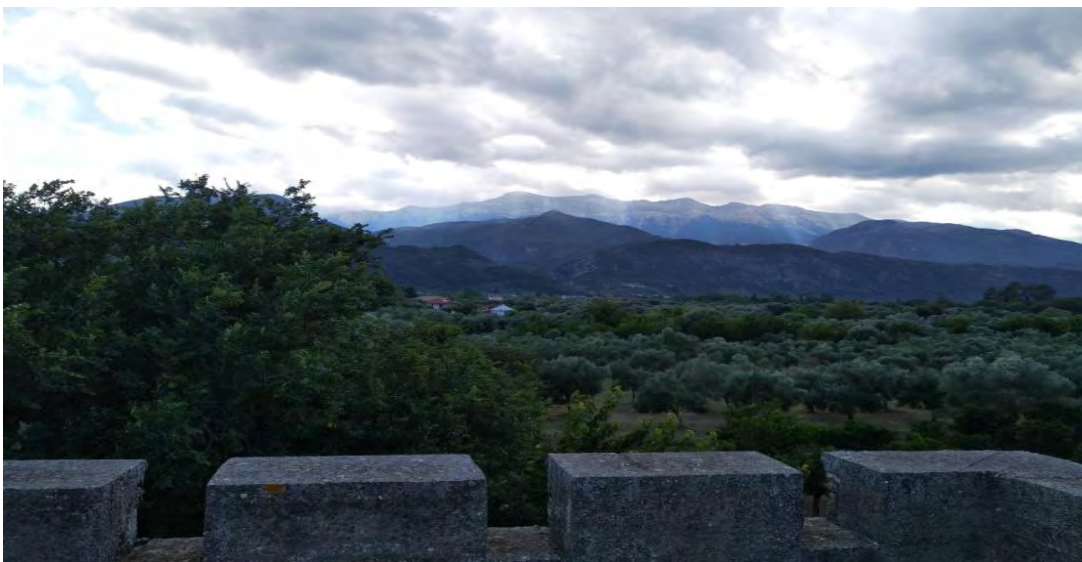
Λαμπαδάριος είναι ο πρώτος ψάλτης του άριστερου χορού, και ονομάζετο έτσι, διότι βαστούσε τό λεγόμενον διβάμβουλον, πού ήταν ένα σκευός χρειαζόμενο εις τά άγια, μετά λαμπάδας κεχρυσωμένης". Σημειωτέον ότι ο δεσποτικός θρόνος πριν από την άλωση της Κων/πόλεως ήταν στο άριστερό μέρος του ναού διότι στο δεξιό υπήρχε ο θρόνος του βασιλέως. Ο Λαμπαδάριος λοιπόν στεκόταν στο ναό της άγιας Σοφίας, στο πλάι του επισκοπικού θρόνου κρατώντας την λαμπάδα του Πατριάρχου. ("Επιστολή Πατριάρχου Κων/πόλεως Παΐσιου του Α' προς τον Πατριάρχη Νίκωνα. — Ζήτημα Γ'. "Ανατολικός Άστήρ" Κων/πόλεως, έτος Κ, άριθ. 48, σέλ. 372). Πηγή: http://apostolos-kollina.blogspot.com/p/blog-page_8.html

Το τεράστιο έργο του χωρίζεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες, την εκκλησιαστική μουσική και την κοσμική- δημοτική μουσική. Στην εκκλησιαστική μουσική το έργο του χαρακτηρίζεται μοναδικό τόσο σε σημαντικότητα όσο και σε όγκο αφού εξήγησε με πιο απλοποιημένο τρόπο την Κουκουζέλειον και Ιωάννου Τραπεζούντιου

παρασημαντική και ερμήνευσε θέσεις αρχαιότερων μελών. Διαμόρφωσε έτσι, χρησιμοποιώντας για κάθε μουσική φράση πολλά σημάδια, μία αναλυτική σημειογραφία, καθοριστική για την πορεία και εξέλιξη της εκκλησιαστικής μουσικής αφού έχοντας δημιουργήσει και διαμορφώσει μια καινούρια σημειολογία μπόρεσε να αποτυπωθεί αυτό και στα μετέπειτα εκκλησιαστικά βιβλία.

Όσον αφορά την κοσμική μουσική υπήρξε αξιόλογος συνθέτης, όπου ακολουθώντας τους δρόμους που χρησιμοποιούνταν στα οθωμανικά μακάμια, συνέθεσε πολλά τραγούδια (του κρασιού και της αγάπης) που κλίνουν προς τη δημοτική μουσική και που γνώρισαν μεγάλη επιτυχία και αναγνώριση τόσο στην Κωνσταντινούπολη όσο και σε άλλες πόλεις της βυζαντινής αυτοκρατορίας, αφού εκτός από τον έρωτα πραγματεύονταν και τα παρεπόμενά του, όπως την θλίψη, την απελπισία, την μελαγχολία που βίωνε κάποιος σε τέτοιες καταστάσεις. (<https://argolikivivliothiki.gr/2011/01/28/πέτρος-ο-πελοποννήσιος-1730-1777/>)

Γι' αυτό το λόγο υπήρξε πολύ αγαπητός αλλά και αξιοσέβαστος τόσο για την μουσική του αντίληψη όσο και για την εκπόνηση του τεράστιου τόσο σε όγκο όσο και σε σημαντικότητα μουσικού έργου του. Έχαιρε πολύ μεγάλης εκτιμήσεως από όλους και χαρακτηριστικό είναι ότι όταν απεβίωσε από επιδημία πανώλης το 1770, στην κηδεία του θέλησαν να παρευρεθούν και οι δερβίσηδες της Πόλης, όπου μάλιστα ζήτησαν άδεια από τον Πατριάρχη, να τους επιτρέψει να ψάλλουν ως ένδειξη σεβασμού, γι' αυτό το σπουδαίο δάσκαλο της μουσικής,

13 Θέα προς το Ξηροκάμπι και το Ταΰγετο, ίδια πηγή

Εικόνα 14 Εργαστήριο βιολιού, ίδια πηγή

Εικόνα 15 Εργαστήριο κρουστών, ίδια πηγή

Εικόνα 16 Το σχολείο όπου λάμβαναν χώρα κάποια από τα μαθήματα, ίδια πηγή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Στο Ξηροκάμπι μείναμε και τις τέσσερις μέρες που λάμβαναν χώρα τα εργαστήρια του έβδομου μουσικού χοροστασιού και είχαμε την ευκαιρία πέρα από τα να παρατηρήσουμε τα δρώμενα και να συμμετέχουμε σε κάποιες δράσεις είχαμε την ευκαιρία να συνομιλήσουμε με δασκάλους αλλά και μαθητές των εργαστηρίων, όπως και με μέλη του φιλότεχνου ομίλου Φάριδος που ήταν παρόντα σε όλες τις δράσεις όπως επίσης και κατά τη διάρκεια των εργαστηρίων. Επιλέξαμε να πάρουμε συνεντεύξεις από πέντε δασκάλους και πέντε μαθητές των εργαστηρίων και από τον πρόεδρο του Φιλότεχνου Ομίλου Από τους ανθρώπους που μίλησαν μαζί μας, οι εννιά στους δέκα ήταν ενήλικες κ μιλήσαμε και με μία μαθήτριά του μουσικού σχολείου(λυκείου) Παλλήνης, που κάποιοι από τους δασκάλους και τους μαθητές του βρέθηκαν εκεί για την παρακολούθηση των σεμιναρίων. Οι ενήλικες ήταν άνω των σαράντα ετών. Από τους μαθητές κανένας δεν ήταν αρχάριος στη μουσική. Δύο ασχολούνταν επαγγελματικά με τη μουσική, ένας εξ' αυτών είχε παρακολουθήσει κ άλλα μουσικά σεμινάρια όπως αυτά που διοργανώνονται στο Χουδέτσι ενώ δύο εξ αυτών είχαν επισκεφθεί κατ' επανάληψη το Ξηροκάμπι στα πλαίσια των εκδηλώσεων του μουσικού χοροστασιού. Από την άλλη οι δάσκαλοι της μουσικής είχαν όλοι επισκεφθεί το Ξηροκάμπι, ως δάσκαλοι στα πλαίσια του μουσικού χοροστασιού, τα επτά χρόνια λειτουργίας του θεσμού, κάποιοι συνεργάζονται αδιάλειπτα με τον Παιδαγωγικό Όμιλο Φάριδος και τα επτά χρόνια λειτουργίας του θεσμού αφού το μουσικό χοροστασιό τελεί υπό την αιγίδα του ωδείου Αθηνών. Το βιογραφικό των δασκάλων είναι πλούσιο καθώς η ενασχόλησή τους με την παραδοσιακή μουσική είναι πολυετής και επίπονη, ενώ κάποιοι από τους νεότερους είχαν παρακολουθήσει και κείνοι ως μαθητές μουσικά σεμινάρια στο Χουδέτσι. Άλλωστε όπως φάνηκε ο ρόλος μαθητή δασκάλου συχνά εναλλάσσεται αφού όλοι μοιράζονται το κοινό πάθος για τη μουσική ενώ η μάθηση και η δίψα για μάθηση είναι διαρκής.

Εικόνα 17 Γλέντι στην Κουμουστά, ίδια πηγή

7.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις ακολούθησαν βασικές ενότητες που καθορίστηκαν από τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν. Η πρώτη ενότητα αναφέρθηκε στα κύρια-πρωταρχικά κίνητρα που ώθησαν τους συμμετέχοντες να αποφασίσουν αυτό το ταξίδι στο Ξηροκάμπι της Λακωνίας, να το στηρίξουν οικονομικά και εν τελει να το πραγματοποιήσουν. Η δεύτερη ενότητα διερευνά περαιτέρω τα κίνητρα και το βαθμό ικανοποίησης από τη συμμετοχή στα εργαστήρια. Η τρίτη ενότητα έχει να κάνει με τη σύνδεση του εργαστηρίου με τομείς όπως η εκπαίδευση γύρω από τη μουσική και ο πολιτισμός ενώ η τέταρτη ενότητα επιχειρεί να φωτίσει τη σύνδεση της συμμετοχής με τη διαφυγή και τον ελεύθερο χρόνο των συμμετεχόντων. Η πέμπτη ενότητα ερευνά σε ποιο βαθμό οι συμμετέχοντες αποκόμισαν μια αυθεντική εμπειρία και η έκτη προσπαθεί να απαντήσει στο ερώτημα ποια η συμβολή του τόπου στην απόκτηση αυτής της αυθεντικής εμπειρίας.

7.2.1 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

Έχοντας δύο ομάδες ερωτηθέντων ,τους δασκάλους και τους μαθητές, θα επιχειρήσουμε να κωδικοποιήσουμε τις απαντήσεις της μιας ομάδας και έπειτα της

άλλης και συγκριτικά να καταλήξουμε σε μια τελική εικόνα. Από τη πλευρά των δασκάλων βασικό κίνητρο υπήρξε η αγάπη για τη μουσική και η επιθυμία να μοιραστούν τη γνώση τους και το πάθος τους πάνω στο αντικείμενό του ο καθένας, είτε στη θεωρία είτε στην δεξιοτεχνία πάνω σε συγκεκριμένα όργανα, είτε στο παραδοσιακούς χορούς, είτε στο παραδοσιακό τραγούδι. Η γνώση πρέπει να μοιράζεται και να μεταλαμπαδεύεται στις επόμενες γενιές και τα εργαστήρια παρέχουν πρόσφορο έδαφος για κάτι τέτοιο αφού εκεί συναντάνε μαθητές με πραγματικό ενδιαφέρον μας ανέφερε χαρακτηριστικά ο κύριος Χρήστος Τσιαμούλης, δάσκαλος στα μακάμ. Είναι άνθρωποι, που πολύ συνειδητά αποφάσισαν και σχεδίασαν αυτό το ταξίδι. Επίσης από τους δασκάλους αναφέρθηκε ως κίνητρο, άλλωστε για κανέναν από τους δασκάλους δεν ήταν η πρώτη φορά που δίδασκαν στα εργαστήρια, η δυνατότητα να παράγουν έργο σε ανθρώπινες συνθήκες.

Από την πλευρά των μαθητών η δυνατότητα να συναντήσουν καταξιωμένους δασκάλους που θα μπορούσαν να τους πάνε βήματα παραπέρα στο αντικείμενο που τους ενδιέφερε ήταν το σημαντικό κίνητρο. Σε τέσσερις μέρες είχαν τη δυνατότητα να συναντήσουν αξιόλογους ανθρώπους, που για την επιστημοσύνη και την αξιοσύνη των περισσότερων είχαν ακουστά. Η ευκαιρία να βρεθούν σε ένα περιβάλλον με ανθρώπους που θα τους ενδιέφερε επίσης η μουσική, ήταν ακόμη ένα κίνητρο για τους μαθητές. Επίσης η συμπυκνωμένη γνώση με την οποία έρχονταν που θα αποκτούσαν ήταν ένα άλλο κίνητρο. Στο τέλος των σεμιναρίων έφευγαν με τέτοιο υλικό και τόσες πληροφορίες που μετά το χειμώνα ο καθένας σπίτι του θα μπορούσε να αποκωδικοποιήσει, να επεξεργαστεί και να προχωρήσει πάνω σ' αυτό.

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι εν αρχή ην η μουσική και κατ' επέκταση ο πολιτισμός. Κάποια είδη πολιτιστικού τουρισμού δεν είναι χόμπι (Stebbins, 1996). Όπως και για όλους αυτούς τους ανθρώπους που συναντήσαμε εκεί η μουσική δεν είναι χόμπι κάτι που διαπιστώνει και στη δική της έρευνα η McCall (2010), που διεξήγαγε σε ένα μουσικό χωριό στην Γκάνα της Αφρικής, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στην βιβλιογραφική ανασκόπηση. Επίσης, αν και κανείς δεν ήταν αρχάριος στη μουσική ή στο συγκεκριμένο όργανο που μελετούσε, ήταν σαφής ο ζήλος του για περισσότερη μάθηση, κάτι που επίσης βλέπουμε να διαπιστώνει η Williams (2017), την επιθυμία δηλαδή των ανθρώπων να μάθουν φτιάχνουν μουσική, να μελετήσουν ένα συγκεκριμένο όργανο όπως και την επιθυμία να κάνουν μαθήματα με δάσκαλο, σε έρευνά της για τα κίνητρα ενηλίκων γύρω από τη μουσική. Ενώ η επιθυμία για κοινωνικοποίηση μέσω ομάδων που μοιράζονται κοινά ενδιαφέροντα, διαπιστώνεται

και στην έρευνα των Filippou *et al.* το 2010. Επιγραμματικά θα λέγαμε ότι η ενασχόληση με τη μουσική, σε καλές συνθήκες και αλληλεπιδρώντας με ανθρώπους που μοιράζονταν ένα κοινό πάθος ήταν το πρωταρχικό κίνητρο για την πραγματοποίηση αυτού του ταξιδιού και της συμμετοχής στα εργαστήρια.

7.2.2 ΠΟΙΑ ΑΛΛΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΜΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ /ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΛΥΠΤΕΙ Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

α) Από την πλευρά των δασκάλων πρωταρχικό κίνητρο, για να προσεγγίσουν στην αρχή το Ξηροκάμπι, ήταν το κοινό όραμα που μοιράζονταν με τους ανθρώπους του φιλότεχνου ομίλου του Ξηροκαμπίου.

Οι ανθρώπινες σχέσεις που αναπτύχθηκαν με τα χρόνια με τους ανθρώπους του φιλότεχνου Ομίλου είναι η κινητήριος δύναμη της αδιάλειπτης λειτουργίας των εργαστηρίων. Η καλή συνεργασία και η άμεση και ζεστή επαφή, όπως αναφέρθηκε.

Η ελευθερία που δίδεται στη συγκεκριμένη δομή στους δασκάλους να διδάξουν αυτό που εκείνοι επιλέγουν, χωρίς επεμβάσεις και πατρονάρισμα, είναι ένα από τα κίνητρα των δασκάλων για να επιλέξουν να διδάξουν στο Ξηροκάμπι.

Η κοινωνικοποίηση είναι ένα άλλο ισχυρό κίνητρο αλλά και μια ανάγκη ταυτόχρονα, που, μέσω της συμμετοχής στα εργαστήρια, ικανοποιείται. Στα πλαίσια των εργαστηρίων, έχουν την ευκαιρία να περάσουν πολλές ώρες με τους μαθητές τους, να ανταλλάξουν απόψεις, ακόμη και να αντιστραφούν οι ρόλοι. Σε αυτά τα εργαστήρια όπως μας είπε χαρακτηριστικά ένας από τους δασκάλους, ο κύριος Καρύπης, ο δάσκαλος παίρνει περισσότερο το ρόλο συντονιστή ενώ είναι ενδιαφέρον ότι η τάξη αποτελείται από ανθρώπους με κοινό πάθος τη μουσική αλλά που προέρχονται από τόσο διαφορετικές εμπειρίες ή απέχουν τόσο ηλικιακά.

Η αίσθηση του ανήκειν και η συλλογικότητα αναφέρθηκαν ως κίνητρα. Εκείνες τις μέρες όλοι, και οι δάσκαλοι ένιωθαν μέλη μιας μικρής κοινότητας και αυτό δημιουργούσε μια οικειότητα.

Αναφέρθηκε επίσης η ικανοποίηση που ένιωθαν γιατί συμμετείχαν στα εργαστήρια και δίδασκαν ανθρώπους που ενδιαφέρονταν σε πολύ καλές συνθήκες. Ιδίως οι δάσκαλοι που συμμετείχαν και τις προηγούμενες χρονιές, ξέρανε ότι θα συναντήσουν φιλομαθείς και ενδιαφέροντες ανθρώπους.

Επίσης η αίσθηση του συν-ανήκειν ήταν μια αίσθηση πολύ έντονη όχι μόνο ως μέλη της μικρής κοινότητας αλλά ως μέλη μιας ευρύτερης παράδοσης. Μελετώντας την παράδοση, αντιλαμβανόμενοι τη συνέχεια της μουσικής παράδοσης που είναι εν τέλει

ζωντανή και έχει παρελθόν παρόν και μέλλον είχαν την αίσθηση ότι ανακαλύπτουν κάτι για τον εαυτό τους μια ταυτότητα, που έμοιαζε καινούρια αλλά ταυτόχρονα και κοινή με τους υπόλοιπους και την ελληνική παράδοση, όπως αυτή διαμορφώθηκε στους αιώνες.

β) Η κοινωνικοποίηση ήταν από τα κύρια κίνητρα των μαθητών επίσης. Κάποιοι από τους μαθητές είχαν συμμετάσχει στα εργαστήρια κι άλλες φορές και η επιθυμία να ξαναδούν τους φίλους τους ήταν ένας από του παράγοντες να ξαναδηλώσουν συμμετοχή. Η επιθυμία αυτή, ήταν πιο έντονη ακόμη για τα παιδιά του μουσικού σχολείου, να περάσουν δηλαδή χρόνο με τους φίλους τους. Η συμμετοχή ωστόσο στα εργαστήρια καλλιέργησε κοινωνικές δεξιότητες αφού για όσο χρόνο διαρκούσαν υπήρχε αλληλεπίδραση τόσο με τους δασκάλους με τους ανθρώπους του ομίλου με τους υπόλοιπους μαθητές οι οποίοι είχαν τόσο διαφορετικό υπόβαθρο και εμπειρίες. Την κοινωνικοποίηση ως κίνητρο τη συναντάμε και στα αποτελέσματα των ερευνών των Burland και Pitts (2010), Bowen και Daniels (2005), Κοσμοπούλου (2012).

Η αίσθηση του ανήκειν, η συλλογικότητα επίσης ήταν ένα στοιχείο που πρόσφερε ικανοποίηση και στους μαθητές επίσης. Ανέφεραν ότι σ' αυτό το περιβάλλον ένιωθαν πιο ανοιχτοί ν' ακούσουν τις απόψεις και τις απορίες των άλλων αλλά και πιο ελεύθεροι να εκφράσουν τις δικές τους απορίες ακόμη και να εκφραστούν μέσω της μουσικής. Άλλωστε η δημιουργικότητα φαίνεται ότι συνδέεται περισσότερο με το να είναι ανοιχτός κάποιος στις εμπειρίες... (Feist 1998) όπως αναφέρεται στους (Tan, Kung και Luh (2013). Επίσης το γεγονός ότι είχαν την ευκαιρία να βρίσκονται με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες και μετά τα εργαστήρια ενίσχυε αυτό το αίσθημα. Κάτι τέτοιο πιστοποιείται και στην έρευνα της Κοσμοπούλου(2012).

7.2.3 ΠΟΙΑ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΜΕ ΤΟΜΕΙΣ ΟΠΩΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Η Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.

α) Από την πλευρά των δασκάλων επισημαίνεται η αξία και η σημασία της παιδείας, όπως επίσης επισημαίνεται και το έλλειμμα παιδείας που υπάρχει στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Η πολιτεία που θα έπρεπε να μεριμνά για την παιδεία, για την καλλιέργεια των νέων της και των πολιτών της και να αποσκοπεί στη διαμόρφωση χαρακτήρων και πεπαιδευμένων πολιτών, φαίνεται ότι στον τομέα της μουσικής και δη της παραδοσιακής μουσικής έχει αδιαφορήσει, με εξαίρεση τα μουσικά σχολεία, που μαθητές του μουσικού λυκείου Παλλήνης συμμετείχαν στα εργαστήρια. Τα οφέλη από τη μουσική όπως μας ανέφεραν είναι πολλά. Η παραδοσιακή μουσική, η τροπική

μουσική, η βυζαντινή μουσική όμως δεν διδάσκονται με επιμέλεια της πολιτείας με αποτέλεσμα η ιδιωτική πρωτοβουλία είτε με κάποια ωδεία είτε με εργαστήρια όπως αυτά που οργανώνονται στο Ξηροκάμπι ή στο Χουδέτσι να έρχονται να καλύψουν το κενό και τη δίψα των ανθρώπων να έρθουν σε επαφή με αυτό το είδος της μουσικής που αποτελεί εν τέλει την πολιτιστική τους κληρονομιά και την ταυτότητά τους.

“ Η μουσική είναι κοινό αγαθό. Ο καθένας μπορεί να πάρει πολλά από τη μουσική. Άλλος περισσότερο από το χορό, την ποίηση, το τραγούδι, την μαθηματική προσέγγιση, την αισθητική, την ψυχική ισορροπία. Αντλεί κανείς αυτό που του λείπει περισσότερο.”

Χρήστος Τσιαμούλης- Δάσκαλος της θεωρίας της τροπικής μουσικής, Ούτι

“ Η μουσική δίνει πειθαρχία και ειλικρίνεια. Πειθαρχία από το ρυθμό και ειλικρίνεια με τον εαυτό σου για το πόσο καλός είσαι....Επίσης ευστροφία και αντανακλαστικά.

Νικόλας Παλαιολόγος- Δάσκαλος στο ούτι

Η μουσική παρέχει μια ευρύτερη καλλιέργεια και αυτό είναι δείγμα πολιτισμού. Οι δάσκαλοι μας επεσήμαναν ότι μέσα από το ρυθμό καλείσαι να συντονιστείς με τους υπόλοιπους του συνόλου, να βρεις πρώτα έναν εσωτερικό προσωπικό ρυθμό και κατόπιν να συνυπάρξεις μέσω της αρμονίας, δεξιότητες τόσο απαραίτητες για έναν άνθρωπο. Επίσης η ενασχόληση με τη μουσική και δη με την παραδοσιακή μουσική, την τροπική, τη βυζαντινή ανοίγει ένα παράθυρο που σου επιτρέπει μια οπτική πέρα από το είδος μουσικής που επιβάλλεται εμπορευματοποιημένο από τα μέσα (τηλεόραση, ραδιόφωνο κλπ). Η παραδοσιακή μουσική, οι χοροί και το τραγούδι είναι στοιχεία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς που πέρα από κάποιο στοιχείο νοσταλγίας που μπορεί να ανασύρεται στο άκουσμά τους είναι στοιχεία της ταυτότητας του κάθε λαού, που γνωρίζοντάς τα μπορεί να τοποθετηθεί καλύτερα στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

β) Και από την πλευρά των μαθητών επισημάνθηκε η έλλειψη συστηματικής εκπαιδευτικής υποδομής που να επιτρέπει στον κάθε ενδιαφερόμενο να έρθει σε επαφή με το συγκεκριμένο είδος μουσικής. Προσεγγίζουμε τα εργαστήρια γιατί δεν υπάρχει κάπου άλλου να διδαχθείς, μας ανέφεραν. Το γεγονός ότι στα μουσικά εργαστήρια στο Ξηροκάμπι αλλά και σε ανάλογα εργαστήρια, μπορούν να κάνουν μάθημα με το δάσκαλο που θαυμάζουν είναι ένας ακόμα λόγος που επιλέγουν να συμμετέχουν. Επίσης επεσήμαναν ότι οι ρυθμοί σ' αυτό το ιδιότυπο μουσικό σχολείο, η ελευθερία κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και ο τρόπος που έχουν δομηθεί τα μαθήματα,

επιτρέπουν την συγκέντρωση ενώ οι πληροφορίες και οι γνώσεις που αποσπών είναι σημαντικές σε όγκο. Κάποιοι από τους μαθητές επίσης ασχολήθηκαν με την παραδοσιακή μουσική ή με τη μελέτη ενός παραδοσιακού οργάνου γιατί είχαν μνήμες από τους παππούδες τους από συγγενείς του γιατί αν και δεν το γνώριζαν αυτό το είδος παρ' όλα αυτά, το αισθανόταν οικείο.

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι η έλλειψη εκπαίδευσης πάνω στην παραδοσιακή μας μουσική, την τροπική και τη βυζαντινή, που είναι κομμάτι της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και η διάθεση κάλυψης αυτού του κενού είναι από τα κύρια κίνητρα δημιουργίας αλλά και προσέγγισης μουσικών εργαστηρίων. Την έλλειψη αυτή στην εκπαίδευση διαπιστώνει και η Παπαγεωργίου(2012) ενώ επισημαίνει ότι η κατάσταση βελτιώθηκε με την ίδρυση μουσικών σχολείων. Ενώ όσον αφορά στο διαφορετικό εκπαιδευτικό περιβάλλον η Pitts Stefanie(2002) κάνει τις ίδιες επισημάνσεις στην έρευνά της ότι οι μαθητές έφτασαν σε μεγαλύτερο βαθμό συγκέντρωσης απ' ότι συνήθως ενώ η ελευθερία που ένιωθαν μέσα στην τάξη τους ενθάρρυνε να παίρνουν μεγαλύτερα εκπαιδευτικά ρίσκα και να δοκιμάζουν πράγματα. Όπως επίσης και η Custodero (2002) διαπιστώνει ότι τα ευχάριστα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα ενθαρρύνουν τους μαθητές να είναι πιο ενεργητικοί.

7.2.4 ΠΟΙΑ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΦΥΓΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΧΡΟΝΟ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ.

Η διαφυγή από την καθημερινότητα είναι για όλους ζητούμενο. Από την πλευρά τους οι δάσκαλοι έβλεπαν μια ευκαιρία να παράγουν έργο, να διδάξουν σε ένα περιβάλλον τόσο διαφορετικό από κείνο στο οποίο δρουν στην καθημερινή τους ζωή. Και μόνο η μετακίνηση σ' έναν άλλο τόπο, ικανοποιεί καταρχήν το αίσθημα της διαφυγής. Εκτός από έναν οι υπόλοιποι, ήταν μόνιμοι κάτοικοι Αθηνών. Στα πλαίσια λοιπόν του μουσικού χοροστασιού για τέσσερις μέρες, είχαν την ευκαιρία να βρεθούν σε μια πολύ ιδιαίτερη εκπαιδευτική δομή. Το Ξηροκάμπι εκείνες τις μέρες είχε μετατρέψει σ' ένα ιδιότυπο θερινό campus αφού κατά κύριο λόγο φιλοξενεί του μαθητές των εργαστηρίων. Τα εργαστήρια λάμβαναν χώρα πρωί και απόγευμα, το γεγονός όμως ότι διεξάγονταν σε ένα μικρό χωριό έδινε τη δυνατότητα να μένει ελεύθερος χρόνος για χαλάρωση, για φαγητό, για κοινωνικοποίηση κ μελέτη. Εξάλλου ο προγραμματισμός των εργαστηρίων δεν ήταν αυστηρά καθορισμένος αλλά υπήρχε μια χαλαρότητα που επέτρεπε την ευελιξία στο πρόγραμμα. Σε συνθήκες, όπως αυτές, είχαν την ευκαιρία να

διδάξουν χωρίς να τους απασχολεί τίποτα άλλο παίρνοντας καταρχήν μια γεωγραφική απόσταση.

Από την πλευρά των μαθητών φαίνεται ότι ήταν ίδια η διάθεση διαφυγής. Το γεγονός ότι τα μαθήματα γινόταν για τέσσερις μέρες μακριά από την Αθήνα, ήταν επίσης δελεαστικό. Ο χρόνος που θα τους δινόταν με τους δασκάλους τους ήταν ένα από τα κίνητρα. Ο χρόνος που θα είχαν με ανθρώπους που είχαν το ίδιο πάθος με τη μουσική, ο χρόνος που θα είχαν με τους φίλους τους ήταν πολύ σημαντικό. Ιδίως για τους μαθητές του μουσικού λυκείου Παλλήνης η συμμετοχή στα εργαστήρια σήμαινε ή ένα ταξίδι μακριά από το σπίτι και τους γονείς, με τη συνοδεία των δασκάλων τους. Στον ελεύθερο αυτό χρόνο οι μαθητές ένιωθαν πιο ανοιχτοί να ακούσουν τις απόψεις των άλλων και πιο ελεύθεροι να εκφράσουν τις δικές τους απόψεις.

Η διαφυγή ήταν για όλους ζητούμενο και κίνητρο και για καθηγητές και μαθητές. Η διαφυγή είναι ένα ισχυρό κίνητρο που απαντάται στο μεγαλύτερο ποσοστό των ερευνών που ασχολούνται με την διερεύνηση των κινήτρων (Filippou *et al.*, 2010; Williams, 2017) Ενώ ο ελεύθερος χρόνος εδώ αποκτά μια άλλη διάσταση αφού κατά τη διάρκειά του, οι συμμετέχοντες αισθάνονται πιο ελεύθεροι, ενεργητικοί και δημιουργικοί κάτι που εμπίπτει άλλωστε και στον ορισμό του δημιουργικού τουρισμού.

7.2.5 Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΑΥΘΕΝΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ.

α) Από την πλευρά των δασκάλων η αυθεντικότητα της εμπειρίας είχε να κάνει με το αν κάτι ήταν αληθινό. Το γεγονός ότι βρεθήκανε τόσο μακριά από τον τόπο της συνήθους δραστηριότητας τους σε ένα περιβάλλον εκπαιδευτικό διαφορετικό από τα άλλα που τους εξασφάλιζε συνθήκες ηρεμίας και συγκέντρωσης και παράλληλα να παράγουν έργο, και να είναι δημιουργικοί ήταν μέρος μια αυθεντικής εμπειρίας γιατί ταυτόχρονα το κλίμα όλων αυτών των ημερών γινόταν βίωμα.

β) Για τους μαθητές επίσης αυτή η εμπειρία ήταν έντονη, ποσό μάλλον γιατί κάποιιοι απ' αυτούς έπαιρναν μέρος πρώτη φορά σε ένα τέτοιο θεσμό. Ό, τι γινόταν στο Ξηροκάμπι φαίνεται να τους αφορούσε πραγματικά. Στον ελεύθερο χρόνο τους, ως τουρίστες αλλά και ως μαθητές ταυτόχρονα συμμετείχαν σε μία κοινή δράση, αλληλοεπιδρούσαν με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, με τους ανθρώπους του ομίλου, με τους ντόπιους, συμμετείχαν στις παράλληλες δράσεις που οργανώνονταν, παρήγαγαν οι ίδιοι πρωτότυπο έργο με τις συνθέσεις τους. Βίωναν και ταυτόχρονα διαμόρφωναν οι ίδιοι την δική τους προσωπική εμπειρία και κατοπινή ανάμνηση. Στο Ξηροκάμπι τίποτα

δεν έμοιαζε κατασκευασμένο από πριν. Υπήρχε ένας προγραμματισμός και παράλληλα μία ελευθερία. Ακόμη και την παράδοση την αντιλαμβανόταν ως βίωμα κι όχι κάτι απόμακρο και θεωρητικό.

Επιγραμματικά οι συμμετέχοντες στα εργαστήρια παραδοσιακής μουσικής, τραγουδιού και χορού αποκόμισαν μια αυθεντική εμπειρία, βιώνοντας κάτι εντελώς ξεχωριστό ο καθένας ως μέλη έστω και προσωρινά μια συλλογικότητας, συμμετέχοντας αλληλοεπιδρώντας και παράγοντας πρωτότυπο έργο. Η αυθεντικότητα της εμπειρίας επισημαίνεται και στα αποτελέσματα της έρευνάς της McCall(2010).

7.2.6 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ

α) Κανένας από τους καθηγητές δεν επισκεπτόταν το Ξηροκάμπι πρώτη φορά. Για κάποιους απ' αυτούς ήταν η έβδομη φορά, όσα χρόνια μετράει και ο θεσμός του μουσικού χοροστασιού. Η φύση ήταν η πρώτη λέξη που ερχόταν στις απαντήσεις τους όταν ρωτήθηκαν για τη σημασία του τόπου. Το Ξηροκάμπι βρίσκεται στους πρόποδες του Ταύγετου, ενώ στην άκρη του χωριού ξεκινάει το φαράγγι του Ανάκωλου. Η παρουσία της φύσης ήταν τόσο καταλυτική τους βοήθουσε στη συγκέντρωση και τη χαλάρωση. Η ηρεμία και η ησυχία που επικρατούσαν ήταν κάτι που τους επέτρεπε να είναι πιο παραγωγικοί. Ήταν ένας από τους λόγους που επέλεγαν να έρχονται ξανά και ξανά στο Ξηροκάμπι. Επίσης το ότι ήταν ένας μικρός τόπος τους απάλλασσε από οποιαδήποτε ταλαιπωρία ενώ ταυτόχρονα επέβαλλε τους χαλαρούς ρυθμούς του. Χαρακτηριστικά ένας από τους δασκάλους μας ανέφερε ένας δάσκαλος εδώ μπορεί να επαναπροσδιορίσεις τη ζωή.

β) Και από τους μαθητές η φύση ήταν η πρώτη απάντηση όσον αφορά τη σημασία του τόπου. Δήλωσαν ενθουσιασμένοι που με την ευκαιρία της συμμετοχής στα εργαστήρια γνώρισαν έναν τόσο όμορφο τόπο που διαφορετικά δε θα είχαν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή. Το γεγονός ότι όλα διεξάγονταν σε ένα μικρό χωριό επέτρεπε στους συμμετέχοντες να βρίσκονται ξανά όλοι μαζί και μετά το πέρας των εργαστηρίων.

Το τοπίο, η φύση, η ενέργεια ενός τόπου μπορεί να παίζει καταλυτικό ρόλο στο να επιλέξει κάποιος ένα τόπο για προορισμό. Η ζωή σε ένα τόπο είναι μέρος του βιώματος και της συνολικής εμπειρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

8.1 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ένας μικρός τόπος στην Ελλάδα, την παρατεταμένη περίοδο της κρίσης είναι δύσκολο να βρει διεξόδους ανάπτυξης, έργα που θα φέρουν θέσεις εργασίας και θα προσφέρουν στον ντόπιο πληθυσμό δυνατότητες απασχόλησης και εξέλιξης της σε περιόδους μάλιστα κρίσης. Όταν όμως ένας τόπος εξαιτίας του οράματος και της εθελοντικής προσφοράς κάποιων ανθρώπων, καταφέρνει να συνδέσει το όνομά του με μια δράση, την πολιτιστική και σημαντική, τότε αμέσως διαφαίνονται προοπτικές τόσο για τον τόπο όσο και για τους κατοίκους του. Ο πολιτισμός είναι πάντα, ίσως το πιο ευγενές μέσο για να αναπτυχθεί ένας τόπος. Είναι εκείνος που θα κινητοποιήσει τις δημιουργικές δυνάμεις του τόπου, θα αναδείξει δυναμικές του ίδιου του τόπου και θα προσελκύσει ανθρώπους εξίσου δημιουργικούς και επίσης τουρισμό υψηλού επιπέδου.

- Στο Ξηροκάμπι, θα έπρεπε να επικοινωνηθεί ξανά το όραμα των ανθρώπων του Φιλότεχνου Ομίλου Φάριδος, ώστε να το αγκαλιάσουν όλοι. Αν και όπως μας διαβεβαίωσαν οι διοργανωτές οι κάτοικοι είναι φιλικά διακείμενοι στο θεσμό και πρόθυμοι να εξυπηρετήσουν παρ' όλα αυτά τοπική κοινωνία είναι ανάγκη να πιστέψει ακόμη περισσότερο ότι αυτό είναι κάτι που την αφορά και στο οποίο θέλει να συμμετέχει. Κι ότι ο ίδιος ο τόπος μόνο να κερδίσει έχει αφού θα καταστεί και ήδη έχει επιτευχθεί ως ένα βαθμό προορισμός συνυφασμένος με τον πολιτισμό, ικανός να προσελκύσει αξιόλογο εναλλακτικό τουρισμό.
- Να ενδυναμωθεί ο σύλλογος με έμπυχο υλικό, ώστε να μοιραστούν οι αρμοδιότητες και οι ευθύνες γιατί πραγματικά η εθελοντική προσφορά των ανθρώπων του συλλόγου ήταν αξιοθαύμαστη, όλες τις μέρες της διοργάνωσης.
- Να βρεθεί ένας χώρος κατάλληλος ώστε ο σύλλογος να μπορεί να τον διαμορφώσει ώστε να εκθέτει όλο το υλικό αυτό που έχει συλλέξει της παραδοσιακής μουσικής ακόμη και με οπτικοακουστικά μέσα, ώστε οι ίδιοι οι κάτοικοι αλλά και οι επισκέπτες του χωριού να μπορούν να έρθουν σε επαφή με την παράδοση, την ιστορία και το χαρακτήρα του τόπου.
- Ο Δήμος και η Περιφέρεια να χρηματοδοτήσουν το Σύλλογο, ώστε εκείνος με τη σειρά του να αναπτύξει περισσότερο τις δράσεις του, που έχουν να κάνουν, τόσο με τη μελέτη και τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου όσο και με την παράδοση ως συνέχεια, ως βίωμα στην καθημερινότητα. Θα μπορούσε αν είχε

καλύτερη χρηματοδότηση και όχι μόνο για τη διοργάνωση του θεσμού του μουσικού χοροστασιού ‘ Πέτρος ο Πελοποννήσιος’ να απευθυνθεί σε ειδικούς, που με την επιστημοσύνη τους, θα παρείχαν βοήθεια στην οργάνωση στη διαχείριση στην ανάδειξη και την προβολή όλου αυτού του πολιτιστικού πλούτου του τόπου, όπως είναι πχ το λακωνικό τραγούδι. Πέρα απ’ αυτό, η κατά τη διάρκεια του μουσικού χοροστασιού θα είχε την ευκαιρία να προσφέρει καλύτερη φιλοξενία στους δασκάλους, που επιλέγουν το Ξηροκάμπι να διδάξουν αλλά και να διαμείνουν αυτές τις μέρες.

- Μία σκέψη των μελών του συλλόγου είναι να αναζητήσουν συνεργασία και με άλλα, όλο και περισσότερα, μουσικά σχολεία της χώρας ώστε να γίνει το Ξηροκάμπι ένας τόπος φιλοξενίας των μαθητών και των δασκάλων τους κατά τη διάρκεια αντίστοιχων εργαστηρίων με αυτά που οργανώνονται αυτά τα χρόνια στα πλαίσια του Χοροστασιού. Για να επιτευχθεί όμως μια τόσο φιλόδοξη και καινοτόμα πρόταση θα πρέπει να εκπονηθεί ένα στρατηγικό σχέδιο. Αν γίνει αυτό, το Ξηροκάμπι, έχει μια ευκαιρία να αναδειχθεί σε αξιόλογο κ ξεχωριστό πολιτιστικό προορισμό, έχοντας μπροστά του τις προοπτικές που αυτό συνεπάγεται.
- Να αναζητηθούν συνεργασίες και με άλλους οργανισμούς και ιδρύματα, όπως το ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος , που ο πρόεδρος του και εκπρόσωποί του ταξίδεψαν στο Νομό Λακωνίας, προκειμένου να επισκεφθούν οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, να ενημερωθούν σχετικά με την πρόοδο δωρεών καθώς και να εξετάσουν το ενδεχόμενο νέων συνεργασιών (δημοσίευση στη σελίδα του ιδρύματος στο fb στις 3/4/19.

Εικόνα 18 Εργαστήριο στο νέο ιδία πηγή

Εικόνα 19 Αίθουσα του σχολείου που έλαβαν χώρα τα εργαστήρια, ίδια πηγή

8.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε ένα άρθρο τους οι Bowen και Daniels το 2005, διερευνώντας τα κίνητρα για να παρακολουθήσει κάποιος ένα μουσικό φεστιβάλ, διερωτώνται φτάνει μόνο η μουσική; Και στο συμπέρασμά τους απαντάνε ναι, υπό την ευρεία έννοια. Αλλά δεν είναι εκείνο το στοιχείο που θα καθορίσει και θα στιγματίσει ολόκληρη την εμπειρία.

Στόχος της εργασίας ήταν να αναζητηθούν τα κίνητρα των ανθρώπων που συμμετείχαν στα μουσικά εργαστήρια παραδοσιακής μουσικής και χορού στο Ξηροκάμπι Λακωνίας τον Ιούλιο του 2018 και μέσα απ' αυτό να φωτιστούν τα κίνητρα ανθρώπων που προσεγγίζουν τόπους με ανάλογες δράσεις στα πλαίσια του δημιουργικού τουρισμού και να απαντηθεί αν εν τέλει με τη συμμετοχή τους σε τέτοιες δράσεις αποκομίζουν μία αυθεντική εμπειρία και γιατί.

.Στα εργαστήρια στο Ξηροκάμπι Λακωνίας συμμετείχαν ενήλικοι μαθητές και ανήλικοι μαθητές, κυρίως μαθητές του μουσικού λυκείου Παλλήνης που είναι ένα στοιχείο που τα διαφοροποιεί από τα υπόλοιπα μουσικά εργαστήρια στην Ελλάδα που συνήθως συμμετέχουν κυρίως ενήλικες αλλά και από τα εργαστήρια που ασχολήθηκαν οι έρευνες που εξετάσαμε στη βιβλιογραφική ανασκόπηση που ερεύνησαν περιπτώσεις που συμμετείχαν είτε μόνο ενήλικες είτε μόνο ανήλικοι. Χαρακτηριστικό είναι ότι κανένας εκεί δε βρέθηκε κατά τύχη. Ήταν ένα ταξίδι για όλους που είχε προγραμματιστεί από καιρό και αποτέλεσε ξεκάθαρη επιλογή για την οποία δαπάνησαν κάποιο χρηματικό ποσό. Επίσης αξίζει να σημειωθεί δε, ότι κανένας από τους

συμμετέχοντες στα εργαστήρια δεν ήταν αρχάριος στην ενασχόλησή του με τη μουσική. Τα παιδιά δε του μουσικού σχολείου διακρινόταν από ένα υψηλό επίπεδο, στο όργανο που ο καθένας είχε επιλέξει αλλά και στη θεωρία, σύμφωνα με τις δηλώσεις των καθηγητών τους. Η μουσική ήταν το κύριο κίνητρο για όλους να αποφασίσουν το ταξίδι τους στο Ξηροκάμπι.

Ένα πρώτο κίνητρο, που επισημάνθηκε από τα πρώτα, τόσο από την πλευρά των δασκάλων όσο και των μαθητών ήταν η ανάγκη να καλυφθεί ένα έλλειμμα παιδείας που υπάρχει στον τομέα της παραδοσιακής μουσικής ή και της τροπικής μουσικής από την πολιτεία. Πέρα από το θεσμό των μουσικών σχολείων, που όμως έτσι κι αλλιώς αφορά νεαρότερες ηλικιακά ομάδες πληθυσμού, η πολιτεία δεν έχει θεσπίσει κάποιο άλλο θεσμό όπου μπορεί να απευθυνθεί ο ενδιαφερόμενος για να διδαχθεί παραδοσιακή μουσική ή τροπική μουσική και εν τέλει να έρθει σε επαφή με την πολιτιστική του κληρονομιά και ταυτότητα. Και τα ωδεία ακόμα και στις μέρες μας είναι προσανατολισμένα στη διδασκαλία της δυτικής μουσικής. Το έλλειμμα παιδείας όσον αφορά στην παραδοσιακή μουσική διαπιστώνεται και στην έρευνα της Παπαγεωργίου το 2012.

Η δυνατότητα να συναντήσει κανείς σε αυτά τα εργαστήρια αξιόλογους δασκάλους της μουσικής, που εκτός από την αγάπη τους για τη μουσική κατέχουν και την επιστημοσύνη να διδάξουν την τέχνη της μουσικής αλλά και τη διάθεση να τη μοιραστούν και να τη μεταλαμπαδεύσουν. Κάποιοι ξεκίνησαν για το Ξηροκάμπι μόνο και μόνο για να συναντήσουν το δάσκαλο. Πολλούς από τους δασκάλους που συναντήσαμε εδώ τους συναντάμε και σε άλλα μουσικά εργαστήρια στο Χουδέτσι ή την Αλαγονία τον Αγ. Λαυρέντιο.

Το διαφορετικό εκπαιδευτικό περιβάλλον ήταν ένα ακόμα κίνητρο που επισημάνθηκε από τα πρώτα κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων. Τα μουσικά εργαστήρια διήρκεσαν τέσσερις μέρες ενώ το πρόγραμμα ήταν διαμορφωμένο ώστε να υπάρχουν μαθήματα και το πρωί και το απόγευμα, με μια διάθεση από πλευράς των οργανωτών το πρόγραμμα να είναι ελαστικό όταν αυτό απαιτείτο. Η δυνατότητα να είναι με τους δασκάλους τους τόση πολύ ώρα, χωρίς να τους πιέζει ο χρόνος να κάνουν μάθημα, να παράγουν μουσική, να παίζουν κατόπιν όλοι τις συνθέσεις των μαθητών ήταν κάτι που ιντρίγκαρε τους μαθητές και τους γέμιζε χαρά. Ενώ μέσα σ' αυτό το πλαίσιο ένιωθαν πιο ελεύθεροι να εκφράσουν τις απορίες τους και πιο ανοιχτοί να ακούσουν τις απόψεις των άλλων και κατ' επέκταση πιο δημιουργικοί. Επίσης το γεγονός ότι πολλές φορές ο

ρόλος μαθητή και δασκάλου εναλλασσόταν ήταν κάτι που έβρισκαν ενδιαφέρον και οι δάσκαλοι και οι μαθητές.

Οι ανθρώπινες σχέσεις σε διαφοροποίηση από το στοιχείο της κοινωνικοποίησης ήταν ένα ακόμη κίνητρο πολύ ισχυρό, που επισημάνθηκε κυρίως από εκείνους που συμμετείχαν στα εργαστήρια πάνω από μια φορά τόσο από δασκάλους όσο και οι μαθητές. Τον Ιούλιο του 2018 ήταν η έβδομη χρονιά που λάμβαναν χώρα τα εργαστήρια και κάποιοι από τους δασκάλους συμμετείχαν αδιάλειπτα από τότε καθώς είχαν δημιουργηθεί σχέσεις φιλικές και εμπιστοσύνης με τους διοργανωτές ενώ παράλληλα μοιράζονταν κι ένα κοινό όραμα την διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιά του τόπου και την ενασχόλησή τους μ' αυτή. Η κοινωνικοποίηση αναφέρθηκε πιο έντονα από τους μαθητές αφού σ' αυτό το πλαίσιο τα εργαστήρια που διεξάγονται σε ένα μικρό χωριό όπου όλοι μαθητές και δάσκαλοι ήταν όλοι μαζί σχεδόν όλη τη μέρα, ένιωθαν ότι ανέπτυσαν κοινωνικές δεξιότητες και ήταν πιο ανοιχτοί στους ανθρώπους καθώς ένιωθαν κομμάτι μιας συλλογικότητας.

Ένα άλλο κίνητρο, που τονίστηκε ιδιαίτερα, ήταν ο τόπος και κυρίως από κείνους που είχαν επισκεφθεί κατ' επανάληψη το Ξηροκάμπι. Πέρα από την ευκολία στην πρόσβαση, η έντονη παρουσία της φύσης στους πρόποδες του Ταυγέτου, η ησυχία και η ηρεμία που επικρατούσαν στο χωριό όπως και η δυνατότητα που είχαν για πεζοπορία ή βόλτες κατά τη διάρκεια του ελεύθερο χρόνο ήταν ένα στοιχείο που καθιστούσε το Ξηροκάμπι ελκυστικό προορισμό ενώ ταυτόχρονα εξ' αυτού του λόγου ένιωθαν πιο συγκεντρωμένοι και πιο αποδοτικοί. Ο συγκεκριμένος τόπος σε συνδυασμό με τις συγκεκριμένες δράσεις φάνταζε στους συμμετέχοντες ελκυστικός προορισμός.

Η διαφυγή ήταν ένα κίνητρο, από αυτά που διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια της έρευνας, όχι όμως τόσο ισχυρό, αφού δεν ήταν αυτοσκοπός. Παρ' όλα αυτά η ευκαιρία που είχαν να ασχοληθούν με τη μουσική μακριά από όλες τις υποχρεώσεις συνευρισκόμενοι με ανθρώπους που είχαν το ίδιο πάθος αποτέλεσε ένα κίνητρο.

Η ευχαρίστηση που εισέπρατταν συμμετέχοντες σε όλο αυτό το γίγνεσθαι, που δεν ήταν μόνο τα μουσικά εργαστήρια αλλά και οι παράλληλες δράσεις όπως η συναυλία που έγινε το τελευταίο βράδυ ή το γλέντι που έλαβε χώρα λίγο πριν την αναχώρηση σε ένα μεσαιωνικό χωριό την Κουμουστά. Όλες αυτές τις δράσεις τις συνόδευε η μουσική όπου οι μαθητές μαζί με τους δασκάλους τους μπορούσαν να συμμετέχουν.

Η προσωπική ολοκλήρωση, η πρόοδος ήταν ένα άλλο κίνητρο που αποτυπώθηκε στην έρευνα μας. Για του συμμετέχοντες στην έρευνα η μουσική δεν αποτελούσε απλά ένα χόμπι αλλά έναν τρόπο ζωής. Κάθε μικρή κατάκτηση σ' αυτό το πεδίο, όπως το να

παίζουν καινούρια κομμάτια, να συμβαδίζουν με τους υπόλοιπους μαθητές στο παίξιμο, να παράγουν συνθέσεις ήταν κάτι που τους γέμιζε χαρά ενώ είχαν την αίσθηση ότι αποκτούσαν ρυθμό και αρμονία ένα στοιχείο που ένιωθαν ότι διέπει τον τρόπο ζωής τους.

Ένα ακόμη κίνητρο ήταν η ενασχόληση με την παραδοσιακή μουσική και με ανατολίτικα ακούσματα που ένιωθαν ότι ήθελαν να τα ανακαλύψουν ενώ ταυτόχρονα είχαν ένα αίσθημα υπερηφάνειας, αφού ένιωθαν ότι έρχονταν σε επαφή με ένα μέρος της ταυτότητάς τους, όχι μόνο με μια διάθεση νοσταλγίας αλλά με μια δημιουργική διάθεση.

Ξανακοιτώντας τη βιβλιογραφική ανασκόπηση παρατηρούμε ότι η ανάγκη να καλυφθεί το έλλειμμα παιδείας, το διαφορετικό εκπαιδευτικό περιβάλλον, το αίσθημα περηφάνειας η κοινωνικοποίηση, η διαφυγή, η ευχαρίστηση και η προσωπική ολοκλήρωση να είναι κίνητρα που αποτυπώνονται και σε προηγούμενες μελέτες ενώ η σημασία που δίνουν οι μαθητές στο πρόσωπο του δασκάλου και στον καταλυτικό ρόλο του τύπου φαίνεται να διαφοροποιούνται σε σχέση με τις άλλες έρευνες όπως επίσης και οι βαθιές ανθρώπινες σχέσεις, σχέσεις φιλίας εκτίμησης εμπιστοσύνης που φαίνεται ότι έχουν αναπτυχθεί στην πάροδο του χρόνου με αφορμή τα εργαστήρια δηλώνουν ένα διαφορετικό βαθμό έντασης στις σχέσεις με την κοινωνικοποίηση που καταγράφεται σε άλλες έρευνες. Η καινοτομία ως έννοια δεν αναφέρθηκε, παρ' όλα αυτά η αίσθηση ότι λειτουργούσαν σε ένα τελείως διαφορετικό εκπαιδευτικό πλαίσιο ήταν μια αίσθηση ότι συμμετείχαν σε μια καινοτόμα δομή.

Η συμμετοχή στα μουσικά εργαστήρια και στις δράσεις που είχαν παράλληλα οργανωθεί, η συνεργασία με πλήθος μουσικών για τη διοργάνωση της συναυλίας η παραγωγή έργου πολιτιστικού, η δημιουργία πρωτότυπης μουσικής η αλληλεπίδραση με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες, με τους διοργανωτές και με τους ντόπιους κατά τη διάρκεια της διαμονής των συμμετεχόντων στο Ξηροκάμπι, η γνωριμία με τον τόπο παρέα με τους ντόπιους η ανάπτυξη και καλλιέργεια ανθρώπινων σχέσεων η θέαση της παράδοσης όχι από τη μεριά του παθητικού παρατηρητή αλλά με ενεργή συμμετοχή είναι όλα αυτά που καθιστούν την εμπειρία αυθεντική. Οι μέρες στο Ξηροκάμπι αποτέλεσαν για τον καθένα ξεχωριστό βίωμα, που δεν ήταν κατασκευασμένο ούτε μια στιγμή αφού συμμετείχε ενεργά και συν-δημιουργούσε δράσεις και εμπειρίες ενώ ταυτόχρονα δημιουργούσε μια ξεχωριστή αφήγηση.

Αποδεικνύεται ότι ακόμη και στους πιο μειονεκτικούς τόπους η πολιτιστική κληρονομιά ή η μίμηση πολιτιστικής κληρονομιάς μπορούν να κινητοποιηθούν για να

αποκτήσουν(οι τόποι) ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον αγώνα μεταξύ των τόπων (Robins,1991). Παρ' όλα αυτά η συμβολή του πολιτισμού πρέπει να συνδέεται με τη συμμόρφωση και την εφαρμογή των δράσεων αστικής πολιτικής, την εστίαση στην ικανοποίηση των αναγκών και των απαιτήσεων μιας πιθανής αγοράς- στόχου , την επιδίωξη και την προώθηση της πολιτιστικής ταυτότητας και τις εικόνες των πόλεων, τη συμβολή των πολιτών στην επίτευξη καλύτερης ποιότητας ζωής και τη συμβολή των πολιτών στην κατασκευή ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μιας πόλης(Deffner and Metaxas,2005).

Ο πολιτισμός, η πολιτιστική κληρονομιά, η μουσική είναι στοιχεία που παρέχουν από τη μια στο άτομο και στον τόπο ταυτότητα, με την έννοια του περιεχομένου, της αξίας και της δυνατότητας αυτοπροσδιορισμού αλλά και σε μια διοργάνωση ή ένα ειδικό γεγονός απ' τη;lκν άλλη, μια μοναδική ατμόσφαιρα και είναι εκείνα τα στοιχεία που όταν γίνουν βίωμα μέσω της συμμετοχής, της αλληλεπίδρασης και της συν-δημιουργίας μπορεί να προσδώσουν αυθεντικότητα στην εμπειρία που είναι ζητούμενο πια τόσο όσον αφορά στα ίδια τα άτομα και την προσωπική τους ολοκλήρωση αλλά και στον τουρισμό, που φαίνεται ότι απαιτείται πια να προσφέρει τέτοιες εμπειρίες.

Εικόνα 20 Συμμετέχοντες στο εργαστήριο της κ. Κατερίνας Παπαδοπούλου

Πηγή: <https://www.facebook.com/pg/Μουσικό-Χοροστασιό-Πέτρος-ο-Πελοποννήσιος>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αυγερινού- Κολώνα, Σ. (2002) Πολιτιστικές, Τουριστικές διαδρομές, Δρόμοι διαλόγου και ανάπτυξης *Σύγχρονα θέματα* Vol.18, No.55, 1995, σελ.104-111
- Apostolakis, A. (2003) The convergence Process in Heritage Tourism, *Annals of Tourism Research* Vol.30, No.4, pp795-812 doi: 10.1016/50160-7383(03)0057
- Ashworth, G. J. (1990/2013) The Historic Cities of Groningen: Which is Sold to Whom? In *Marketing Tourism Places*, G. J. Ashworth and B. Goodall, eds., pp. 138±155. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203066959>
- Awaritefe, O. (2004) ‘Motivation and Other Considerations in Tourist Destination Choice: A Case Study of Nigeria’, *Tourism Geographies*, 6(3), pp. 303–330. doi: 10.1080/1461668042000249638.
- Arizpe Lourdes(2000), Cultural Heritage and Globalization, *Values and Heritage Conservation Research Report* pp.32-37, *The Getty Conservation Institute, Los Angeles*
- Βασιλειάδης, Ν. 2015. Πολιτιστική Διπλωματία. Ιστορική αναδρομή. Ορισμοί. [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Βασιλειάδης, Ν., Μπουτσιούκη, Σ. 2015. *Πολιτιστική διπλωματία*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 1. Διαθέσιμο στο <http://hdl.handle.net/11419/4414> Εκδόσεις Κάλλιπος
- Bennett, A. (2005) ‘Editorial: Popular music and leisure’, *Leisure Studies*, 24(4), pp. 333–342. doi: 10.1080/02614360500200656.
- Binkhorst, E. and Dekker, T. Den (2009) ‘Agenda for co-creation tourism experience research’, *Journal of Hospitality and Leisure Marketing*, 18(2–3), pp. 311–327. doi: 10.1080/19368620802594193.
- Boorstin, D. J.(1961/2012) *The image: A guide to pseudo-events in America*. Vintage Books A division of Random House. InC. New York
- Boswijk, A., Thijssen, T., Peelen, E., (2007) pp.20 *The experience economy A new perspective*, Pearson Education Benelux.
- Bowen, H. E. and Daniels, M. J. (2005) ‘DOES THE MUSIC MATTER? MOTIVATIONS FOR ATTENDING A MUSIC FESTIVAL’, *Event Management*, 9(3), pp. 155–164. doi: 10.3727/152599505774791149.
- Burland, K. and Pitts, S. E. (2010) ‘Understanding jazz audiences: Listening and learning at the Edinburgh Jazz and Blues Festival’, *Journal of New Music Research*, 39(2), pp. 125–134. doi: 10.1080/09298215.2010.493613.
- Chang, L. L., Backman, K. F. and Huang, Y. C. (2014) ‘Creative tourism: a preliminary examination of creative tourists’ motivation, experience, perceived value and revisit intention’, *International Journal of Culture, Tourism, and Hospitality Research*, 8(4), pp. 401–419. doi: 10.1108/IJCTHR-04-2014-0032.

- Chhabra, D., Healy, R. and Sills, E. (2003) ‘Staged authenticity and heritage tourism’, *Annals of Tourism Research*, 30(3), pp. 702–719. doi: 10.1016/S0160-7383(03)00044-6.
- Cohen, S. A. and Cohen, E. (2019) ‘New directions in the sociology of tourism’, *Current Issues in Tourism*. Taylor & Francis, 22(2), pp. 153–172. doi: 10.1080/13683500.2017.1347151.
- Cohen, S. A., Prayag, G. and Moital, M. (2014) ‘Consumer behaviour in tourism: Concepts, influences and opportunities’, *Current Issues in Tourism*. Taylor & Francis, 17(10), pp. 872–909. doi: 10.1080/13683500.2013.850064.
- Connell, J. and Gibson, C. (2004) ‘Vicarious journeys: Travels in music’, *Tourism Geographies*, 6(1), pp. 2–25. doi: 10.1080/14616680320001722319.
- Crompton, J. L. and McKay, S. L. (1997) ‘Motives of visitors attending festival events’, *Annals of Tourism Research*, 24(2), pp. 425–439. doi: 10.1016/S0160-7383(97)80010-2.
- Custodero, L. A. (2002) ‘Seeking challenge, finding skill: Flow experience and music education’, *Arts Education Policy Review*, 103(3), pp. 3–9. doi: 10.1080/10632910209600288.
- Deffner ,A. and Metaxas T.(2005) Shaping the vision, the identity and the cultural image of European places 45th Congress of the European Regional Science Association: "Land Use and Water Management in a Sustainable Network Society", 23-27 August 2005, Amsterdam, The Netherlands, European Regional Science Association (ERSA), Louvain-la-Neuve This Version is available at: <http://hdl.handle.net/10419/117800>
- Falassi, A. (1987) *Time out of time: Essays on the festival Albuquerque*: University of New Mexico Press p.9
- Filippou, F. *et al.* (2010) ‘Dance and cultural tourism: the effect of demographic characteristics on foreigners’ participation in traditional Greek dancing courses.’, 17(1), pp. 63–71.
- Fire , E and Speer, J. (1997) *Tour Guide Performances as Sight Sacralization*, *Annals of Tourism Research*, 12 (1997), pp. 73-95
- Florida, R. (2002) ‘The Rise of the Creative Class’, *The Washington Monthly*, October, pp. 15–25. Available at: <http://www.liebertpub.com/doi/10.1089/dna.2007.0590>.
- Getz Donald,(2007), *Event studies, Theory, research and policy for planned events*, Esevier, Butterworth-Heinemann
- Getz, D. and Page, S. J. (2016) *Event Studies: theory, reserach and policy for planned events*.
- Γαλανή-Μουτάφη Β. (1995) Προσεγγίσεις του τουρισμού: Το επινοημένο και το αυθεντικό *Σύγχρονα Θέματα*, Vol.18, No 55, σελ. 28-39.
- Gibson, C. and Connell, J. (2003) “‘Bongo fury’”: Tourism, music and cultural economy at

- Byron Bay, Australia’, *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 94(2), pp. 164–187. doi: 10.1111/1467-9663.00247.
- Gibson, C. and Connell, J. (2007) ‘Music, Tourism and the Transformation of Memphis’, *Tourism Geographies*, 9(2), pp. 160–190. doi: 10.1080/14616680701278505.
 - Goossens, C. (2000) Tourism information and pleasure motivation, *annals of Tourism Research*, Vol. 27, no2, pp301-321, ELSEVIER
 - Hallam, S. (2002) ‘Musical Motivation: Towards a model synthesising the research’, *Music Education Research*, 4(2), pp. 225–244. doi: 10.1080/1461380022000011939.
 - Hallam, S. (2010) ‘The power of music: Its impact on the intellectual, social and personal development of children and young people’, *International Journal of Music Education*, 28(3), pp. 269–289. doi: 10.1177/0255761410370658.
 - Hay, C. and Kanafani, B. (2017) ‘Boos, tears, sweat and toil: Experiencing the 2015 eurovision song contest live’, *Popular Entertainment Studies*, 8(1), pp. 57–73.
 - Hesmondhalgh, D. (2008) ‘Towards a critical understanding of music, emotion and self- identity’, *Consumption Markets & Culture*, 11(4), pp. 329–343. doi: 10.1080/10253860802391334.ij
 - Horn, D. and Salvendy, G. (2006) Consumer- Based Assessment of Product Creativity: A Review and Reappraisal, *Human Factors and ergonomics in Manufacturing*, Vol. 16(2) 155-175 Wiley Periodicalw, Inc doi:10.1002/hfm.20047
 - Hughew, G. (1995) Authenticity in Tourism, *Annals of Tourism Research*, Vol. 22 No 4, pp 781-803 ELSEVIERi
 - Jang SooCheong (Shawn) & . Cai Liping A (2002) Travel motivations and destination choice: A study of British outbound market, *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 13:3, 111-133, DOI: 10.1080/10548400209511570
 - Κοκκώσης, Κ. και Τσάρτας, Π. (2001) *Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον*, Αθήνα: ΚΡΙΤΙΚΗ
 - Κοσμίδου, Ζ., (2000) Ο πολιτισμός ως επικοινωνιακό μέσο για τη βελτίωση των διεθνών σχέσεων και η ελληνική πολιτιστική διπλωματία Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Διαθέσιμο στο: pandemos.panteion.gr/index.php?op=record&lang=el&pid=iid:6099
 - Κοσμοπούλου, Γ. (2012), ‘Η ενασχόληση παιδιών και νέων με τον παραδοσιακό χορό στα πλαίσια ενός χορευτικού ομίλου’ Διπλωματική εργασία Πανεπιστήμιο Πατρών, Σχολή Ανθρωπιστικών & Κοινωνικών Επιστημών. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην προσχολική ηλικία

- Kaufman, J.C. and Baer, J. (2012) Beyond new and appropriate: Who decides what is creative? *Creativity Research Journal*, 24, 83-91
- Krajnović, A. and Gortan-Carlin, I. P. (2018) ‘Music Event as a Tourist Product: Specifics, Issues, Challenges’, in *Mobilities, Tourism and Travel Behavior - Contexts and Boundaries*. InTech, p. 13. doi: 10.5772/intechopen.71338.
- Lashua, B. *et al.* (2014) ‘Introduction to the special issue: Music and Tourism’, *Tourist Studies*, 14(1), pp. 3–9. doi: 10.1177/1468797613511682.
- Lu, L., Chi, C. G. and Liu, Y. (2015) ‘Authenticity, involvement, and image: Evaluating tourist experiences at historic districts’, *Tourism Management*, 50, pp. 85–96. doi: 10.1016/j.tourman.2015.01.026.
- Μέγα, Κ. and Παπαδοπούλου, Γ. (2001) *Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση Παράδειγμα Δήμος Κοπαρισσίας*.
- Maeng, H. Y., Jang, H. Y. and Li, J. M. (2016) ‘A critical review of the motivational factors for festival attendance based on meta-analysis’, *Tourism Management Perspectives*. Elsevier Ltd, 17, pp. 16–25. doi: 10.1016/j.tmp.2015.10.003.
- Mansfeld, Y. (1992) ‘From motivation to actual travel’, *Annals of Tourism Research*, 19(3), pp. 399–419. doi: 10.1016/0160-7383(92)90127-B.
- Mccall, S. R. (2010) ‘a Case Study of Music-Making in a Ghanaian Village: Applications for Elementary Music Teaching and Learning’.
- McIntosh, A. J. and C. Prentice, R. (1999) ‘Affirming authenticity’, *Annals of Tourism Research*, 26(3), pp. 589–612. doi: 10.1016/S0160-7383(99)00010-9.
- Mehmetoglu, M. and Engen, M. (2011) ‘Pine and Gilmore’s Concept of Experience Economy and Its Dimensions: An Empirical Examination in Tourism’, *Journal of Quality Assurance in Hospitality and Tourism*, 12(4), pp. 237–255. doi: 10.1080/1528008X.2011.541847.
- Mousavi S.S., Doratli N. Mousavi S.N. and F Moradiahari F. (2016) Defining cultural tourism , *International Conference on Civil, Architecture and Sustainable Development (CASD-2016)* Dec. 1-2, 2016 London(UK)
- Nash D. and Smith, L.V. (1991) Anthropology and Tourism, *Annals of Tourism Research*, Vol. 18, pp. 12-25
- O’sullivan, D. and Jackson, M. J. (2002) ‘Festival tourism: A contributor to sustainable local economic development?’, *Journal of Sustainable Tourism*, 10(4), pp. 325–342. doi: 10.1080/09669580208667171.
- Παπαγεωργίου, Σ. (2012) ‘Νέοι που ασχολούνται με την ελληνική παραδοσιακή μουσική στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Μερικά συμπεράσματα για τη σχέση τους με αυτή’ Πτυχιακή εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών ,

Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης

- Pine B.J. and Gilmore H.J.(1998) Welcome to the economy experience, *Harvard Business Review*, July August, 1998, Reprint 98407
- Pitts Stephanie E. (2004) Lessons in learning: learning, teaching and motivation at a music summer school, *Music Education Research* Vol. 6, No. 1, Carfax Publishing
- Prebensen, N. K., Vittersø, J. and Dahl, T. I. (2013) ‘Value Co-creation significance of tourist resources’, *Annals of Tourism Research*. Elsevier Ltd, 42, pp. 240–261. doi: 10.1016/j.annals.2013.01.012.
- Richards , G.(2001) *Cultural Attractions and European Tourism*, GABI Publishing
- Richards, G. (2003/ 2018). What is Cultural Tourism? Original Source In: van Maaren, A. (ed.), *Erfgoed voor Toerisme*, Weesp: Nationaal Contact Monumenten [διαδίκτυο(online) Διαθέσιμο στο www.researchgate.net/publication/324031354_What_is_Cultural_Tourism/] [πρόσβαση 4/9/2019]
- Richards, G. W. and Raymonds, C. (2000) Creative Tourism, *ATLAS News*, Vol. 23, p.16-20. ISSN 1388-5608. Department of Leisure Studies, Tilburg University <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/creative-tourism>
- Richards, G and Wilson, J.(2006) Developing creativity in tourist experiences: A solution to the serial reproduction of culture? *Tourist management* 27, 1209-1223, ELSEVIER
- Richards, G. (2009) Creative tourism and local development. In: Wurzburger, R., Pattakos, A. and Pratt, S. (eds) *Creative Tourism: A global conversation* Santa Fe: Sunstone Press pp78-90 https://www.researchgate.net/publication/254786284_Creative_tourism_and_local_development [πρόσβαση 14/9/19]
- Richards, G. and Marques, L. (2012) ‘Exploring Creative Tourism: Editors Introduction’, *Journal of Tourism Consumption and Practice*, 4(2), pp. 1–11.
- Rickly-Boyd, J. M. (2013) ‘Existential Authenticity: Place Matters’, *Tourism Geographies*, 15(4), pp. 680–686. doi: 10.1080/14616688.2012.762691.
- Robins, K. 1991 Tradition and Translation: National Culture in Its Global Context. In *Enterprise and Heritage. Cross Currents of National Culture*, J. Corner and S. Harvey, eds., pp. 24±44. London: Routledge.
- Robins, K. 1991 Tradition and Translation: National Culture in Its Global Context. In *Enterprise and Heritage. Cross Currents of National Culture*, J. Corner and S. Harvey, eds., pp. 24±44. London: Routledge.
- Schäfer, T., Smukalla, M. and Oelker, S. A. (2014) ‘How music changes our lives: A qualitative study of the long-term effects of intense musical experiences’, *Psychology of Music*, 42(4), pp. 525–544. doi: 10.1177/0305735613482024.

- Stamboulis, Y. and Skayannis, P. (2003) ‘Innovation strategies and technology for experience-based tourism’, *Tourism Management*, 24(1), pp. 35–43. doi: 10.1016/S0261-5177(02)00047-X.
- Stebbins, R. A. (1996). Cultural tourism as serious leisure. *Annals of Tourism Research*, 23(4), 948-950. [http://dx.doi.org/10.1016/0160-7383\(96\)00028-X](http://dx.doi.org/10.1016/0160-7383(96)00028-X)
- Τσάρτας Πάρις(2002) Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις στα χαρακτηριστικά και τις αναζητήσεις των σύγχρονων τουριστών, *Σύγχρονα θέματα*. Vol.18, No.55, 1995,σελ.40-47
- Τσιώλης, Γ. (2013) ‘Η σχέση ποιοτικής και ποσοτικής προσέγγισης στην κοινωνική έρευνα: από τη θέση περί ’ ριζικής ασυμβατότητας ’ στο συνδυασμό ή τη συμπληρωματικότητα των’, (November).
- Tan, S.-K., Luh, D.-B. and Kung, S.-F. (2014) ‘A taxonomy of creative tourists in creative tourism’, *Tourism Management*. Elsevier Ltd, 42, pp. 248–259. doi: 10.1016/j.tourman.2013.11.008.
- Tkaczynski, A. and Rundle-Thiele, S. (2013) ‘Understanding What Really Motivates Attendance: A Music Festival Segmentation Study’, *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 30(6), pp. 610–623. doi: 10.1080/10548408.2013.810998.
- Yoon, Y. and Usyal M.(2005) An examination of the effects of motivation and Satisfaction on destination Loyalty: a structural model, *Tourism Management*, 26(2005) 45-26
- Wang, N. (1999) ‘Rethinking authenticity in tourism experience’, *Annals of Tourism Research*, 26(2), pp. 349–370. doi: 10.1016/S0160-7383(98)00103-0.
- Williams, E. A. (2017) ‘Investigating the Motivations, Musical Goals, and Preferences of Adults Learning Orchestral String Instruments in Community Music Classes’, (December).
- Χρόντσιου, Μ.(2017) Πολιτιστική Διπλωματία και Τοπική Αυτοδιοίκηση. Ο εκπολιτιστικός ρόλος της Δημοτικής αρχής σε μια πολυπολιτισμική Ευρώπη που σέβεται τη διαφορετικότητα: Η περίπτωση του Δήμου Θέρμης Πανεπιστήμιο Μακεδονίας , Τμήμα ΔΕΣ Διαθέσιμο στο: <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/20235> [πρόσβαση 14 Απριλίου 2019]
- Χτούρης, Σ. (2002) Πολιτισμός και Τουρισμός: Ο τουρισμός ως δίκτυο παραγωγής βιωμάτων, *Σύγχρονα θέματα* Vol.18, No.55, 1995 σελ. 48-56
- Zografos, G. and Deffner, A. (2004) ‘How Does a Mega Event Affect the Hosting Country ’ s Tourism Development ? The Case of Greece and the 2004 Olympics’, in, pp. 333–348.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- www.mythicalpeloponnese.gr (πρόσβαση 20/9/18) spartaarchitecture.blogspoto
- www.ert.gr/perifereiakoi-stathmoi/tripoli/lakonia-ekdiloseis-moysikis-kai-athlitismoy-sto-xiokampi.
- <http://www.filotexnosomilos.gr> (πρόσβαση 1/10/18)
- www.biblionet.gr/author/84363/Πέτρος_Πελοποννήσιος (πρόσβαση 6/10/18)
- http://apostolos-kollina.blogspot.com/p/blog-page_8.html (πρόσβαση 6/10/18)
- <https://argolikivivliothiki.gr/2011/01/28/πέτρος-ο-πελοποννήσιος-1730-1777> (πρόσβαση 6/10/18)
- www.musics.gr/articles-greek-music/greek-composers-/85-peter-or-peter-peloponnesian-lambadarios (πρόσβαση 6/10/18)
- https://el.orthodoxwiki.org/Πέτρος_Πελοποννήσιος (πρόσβαση 6/10/18)
- www.myriobiblos.gr/texts/greek/papadopoulos_music_per7_1.html (πρόσβαση 6/10/18)
- <https://www.tovima.gr/2008/11/24/opinions/enas-peloponnisios-derbisis> (πρόσβαση 6/10/18)
- <https://www.music-village.gr/gr/music-village> (πρόσβαση 2/3/2019)
- <https://avgo.music-village.gr/gr/to-αβγό> (πρόσβαση 2/3/2019)
- (<https://www.facebook.com/musicvillage.gr/>(πρόσβαση 2/3/19)
- <https://www.facebook.com/mousikisinaksi> (πρόσβαση 2/3/19)
- www.synaxis.gr (πρόσβαση 22/9/18)
- <https://www.labyrinthmusic.gr>(πρόσβαση 10/3/2019)
- <https://labyrinthcatalunya.com> (πρόσβαση 10/3/2019)
- www.labyrinthitalia.it/it_IT (πρόσβαση 10/3/2019)
- <https://www.labyrinthontario.com> (πρόσβαση 10/3/2019)
- <http://www.labyrinthcyprus.com/>
- ogaegreece.com/archives/63093 (πρόσβαση 20/3/19)
- https://www.ethnos.gr/lifestyle/38396_mahmood-o-italo-aigyptios-me-soldi-kerdisetoys-fans-tis-eurovision-2019-vid (πρόσβαση 20/3/18)
- <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/feb/13/salvini-music-sanremo-music-italian-mahmoud-eurovision>
- sanremofestival.info/en/festival-of-the-italian-song-of-san-remo
- www.report24.gr/analitika-o-plithismos-tis-peloponnisou-oles-i-polis-ke-xwria-lakwniamessiniaarkadiaargolida-korinthia.htm

UNESCO Convention concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage 1972, article 1, <https://whc.unesco.org/en/convention/> (3/9/1019)

https://.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/CLT/pdf/declaration_cultural_diversity_el.pdf.pdf (πρόσβαση 3/9/2019)

<https://ich.unesco.org/en/1982-2000-00309> (πρόσβαση 3/9/2019)

www.researchgate.net/publication/324031354_What_is_Cultural_Tourism/link/5aba259aaca272aac4c772b6/download (πρόσβαση 4/9/19)

<https://www.tovima.gr/2008/11/24/opinions/to-politistiko-elleimma-tis-politikis/> (πρόσβαση 6/9/19)

<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418978> (πρόσβαση 6/9/19)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στοιχεία για το 8ο Μουσικό Χοροστασιό ‘ Πέτρος ο Πελοποννήσιος’ που έλαβε χώρα τον Ιούλιο του 2019.

Στοιχεία για το 7ο Μουσικό Χοροστασιό ‘Πέτρος ο Πελοποννήσιος» που έλαβε χώρα τον Ιούλιο του 2018

Το σύνολο των συμμετεχόντων ήταν 67 άτομα. Συμμετείχαν 24 παιδιά από τα μουσικά σχολεία της Παλλήνης της Καλαμάτας της Σπάρτης και της Τριπόλεως. Το κόστος συμμετοχής για τα εργαστήρια ήταν 50 ευρώ ενώ το κόστος διανυκτέρευσης ήταν δέκα ευρώ ανά διανυκτέρευση σε σπίτια του χωριού.

Κλαρίνο 3

Κρουστά 7

Λαούτο 3

Λάφτα 3

Θεωρία μακάμ 6

Νει 3

Ταμπουράς 3

Τραγούδι 10

Φλογέρα 4

Βιολί 6

Κανονάκι 4

Χορός 15

Σύνολον 67

Την επιμέλεια των εργαστηρίων την είχε ο κ. Χρίστος Τσιαμούλης και δίδαξαν οι δάσκαλοι: Χρίστος Τσιαμούλης: Θεωρία τροπικού συστήματος (ήχος-μακάμ), ορχήστρα, Κατερίνα Παπαδοπούλου: τραγούδι, Στέλιος Κατσιάνης: ταμπουράς-λαούτο, Χάρης Λαμπράκης: νεί, Χρίστος Τσιαμούλης, Νικόλαος Παλαιολόγος: Ούτι, Βαγγέλης Καρύπης: κρουστά, Κώστας Γεωργούλης, βιολί, Στέφανος Δορμπαράκης: κανονάκι, Θεοδωής Τασούλας: κλαρίνο, Μαρία Θεοφανίδου: πολιτικό λαούτο(λάφτα), Κώστας Παπαδόπουλος: μπουζούκι, Ανδρέας Νιάρχος: φλογέρα, Χρήστος Θεολόγος, Βαγγέλης Τσαρούχας: χοροί των Ελλήνων της Ανατολής.

Επιχορήγηση: από το Νομικό πρόσωπο πολιτισμού και περιβάλλοντος του δήμου Σπάρτης 2000ευρώ και 1200ευρώ από την περιφερειακή ενότητα Λακωνίας.

Στοιχεία για το 8ο Μουσικό Χοροστασιό ‘ Πέτρος ο Πελοποννήσιος’ που έλαβε χώρα τον Ιούλιο του 2019.

Το σύνολο των συμμετεχόντων ήταν 84 άτομα. Από αυτούς 24 ήταν παιδιά. 23 παιδιά από μουσικά σχολεία Παλλήνης, Ιλίου, Καλαμάτας και Σπάρτης και 1 από γενικό δημόσιο γυμνάσιο. Φέτος συμμετείχαν και δύο ξένοι μαθητές στο εργαστήριο του τραγουδιού, μια κοπέλα από Ινδία και ένα αγόρι από Γαλλία. Το ποσό συμμετοχής στα εργαστήρια ήταν 50 ευρώ ενώ το ποσό της διανυκτέρευσης ήταν 10 ευρώ για κάθε διανυκτέρευση , σε σπίτια του χωριού.

Αναλυτική συμμετοχή στα εργαστήρια:

Βιολί 5

Κανονάκι 4

Κρουστά 5

Λαούτο 6

Λάφτα 3

Θεωρία μακάμ 6

Νει 3

Ταμπουράς 5

Τραγούδι Παπαδοπούλου 18

Τραγούδι Λάλεζας 7

Παραδοσιακός χορός 18

Φλογέρα 5

Σύνολον: 84

Την επιμέλεια των εργαστηρίων είχε ο κύριος Τσιαμούλης. Δίδαξαν οι μοι μοθσικοί: Χρίστος Τσιαμούλης: Θεωρία τροπικού συστήματος(ήχος- μακάμ)- ορχήστρα ,Κατερίνα Παπαδοπούλου: τραγούδι, Στέλιος Κατσιάνης::λαούτο, Νικόλας Παλαιολόγος:Ούτι,Γιώργος Κλάδης: κρουστά, Κώστας Γεωργούλης: βιολί, Στέφανος Δορμπαράκης: Κανονάκι, Μαρία Θεοφανίδου: πολίτικο λαούτο(λάφτα), Ανδρέα; Νιάρχος:φλογέρα, Μιχάλης Βουβέλης: χοροί Βορειανατολικού Αιγαίου, Παναγιώτης Λάλεζας: παραδοσιακό μωραϊκό τραγούδι.

Το ποσό της επιχορήγησης ήταν 2.500 ευρώ από το Νομικό Πρόσωπο Πολιτισμού και Περιβάλλοντος του Δήμου Σπάρτης και 1500 από την περιφερειακή ενότητα Λακωνίας. Επίσης υπήρξε και οικονομική ενίσχυση από ντόπιους και εθελοντική εργασία . Οι οικονομικοί πόροι ήταν επαρκείς, επειδή σχεδιασμός γίνεται με βάση τους υπάρχοντες οικονομικούς πόρους

Πηγή: Τα στοιχεία από τα αρχεία του παιδαγωγικού ομίλου Φάριδος, μας τα διέθεσε ο κ. Ιωάννης Παρηγόρης